



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 1(7) Neljapäeval, 6. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Viigem hästi läbi ametiühingu aruandlus-valimiskoosolekud!

19. aprillil 1949. a. avatakse Moskvas ametiühingute X üldine kongress. Ametiühingute kongress on tähtsaks poliitiliseks sündmuseks, mis märgib ära uue etapi nõukogude ametiühingute arengus ja edasises tugevnemises.

Eitevalmistus X kongressiks näeb ette rea üritusi, mis on suunatud ametiühingulise töö edasisele parandamisele.

Ametiühingute X kongressi ettevalmistamise tähe all toimuvad käesoleva aasta algul ka TRU Teenistujate Ametiühingu organisatsiooni aruandlus- ja valimiskoosolekud, mis viiakse läbi ametiühingurühmade ja alakomiteedes jaanuarikuu jooksul, kuna uue komitee valimine toimub 10. veebruaril. Aruandlus- ja valimiskontrollitakse ametiühinguaruandlustööd alt üles.

Aruandlus-valimiskoosolekute läbiviimine paneb kogu ametiühinguliikmete, eriti aga juhtivatele isikutele suure vastutuse. Tuleb kindlustada kõigi ametiühinguliikmete osavõtt aruandlus- ja valimiskoosolekust, tuleb kindlustada nende koosolekute läbiviimine bolševistliku kriitika ja enesekriitika tähe all. Need koosolekud peavad mobiliseerima meie ülikooli töötajaid edasisele õppe-, kasvatus- ja teadusliku töö parandamisele, võitlusele töötajate materiaalse heaolu, kultuurilise teenindamise ja poliitilise taseme edasise tõstmise eest.

Meie ülikoolis algab see kampaania ametiühingu rühmaorganisatsioonide aruandlus- ja valimiskoosolekud. Alakomiteed ja rühmaorganisatsioonid puutuvad massidega kõige tihedamalt kokku, seisavad neile kõige lähemal ja etendavad tähtsat osa ülikooli tootmistöö parandamisel ja ametiühingu liikmete kultuurilise ja olusikulisel teenindamisel organisatsioonilisel. Just sellepärast on vaja parandada nende liikide tööd, edutada nende organisatsioonide juhtideks paremaid töötajaid, suure praktilisega õpetajate, häid organisatsioonid.

TRU Teenistujate Ametiühingu töötab praegu rühmaorganisatsioonitena palju häid töötajaid, kes on suutnud tõsta oma organisatsiooni töö heale tasemele, nagu näiteks rühmaorganisatsioonid seltsimehed Aasamaa, Raudar ja paljud teised. Sm. Raudar on suutnud värvata kõik kateedri töötajad ametiühingu liikmeks, on saavutanud kõigi liikmete aktiivse osavõtu poliitilise ja kõrgemast teisest ühiskondlikest üritustest. Rühmaorganisatsioon sm. Aasamaa korraldab oma rühma liikmetele regulaarselt loenguid, viib

läbi regulaarselt rühma üldkoosolekuid, kus arutatakse küsimusi tootmistöö ja teenistujate materiaalse olukorra parandamise alalt. Selliseid tubisid rühmaorganisatsioonid on ülikooli kollektiivis veel palju. Kuid on olemas ka rühmaorganisatsioonid, kellele ühiskondlik ülesanne on koormaks ja kes ohkavad kergendatult, kui läheneb aruandlus-valimiskoosolek, et maha panna oma kohustus. Nende töö on pirdunud peamiselt ametiühingu liikmeteks kasseerimisega. Paljud nendest võib muuta headeks aktivistideks, kui neid õigesti juhtida ja abistada.

Üksikud rühmaorganisatsioonid on aga suhtunud oma ülesannesse täiesti vastutustundetuult. Selliste hulka kuulub näiteks Loodus-matemaatikateaduskonna F-rühma organisatsioon sm. Preem. Peagu mitte mingisugust tööd ei ole ta läbi viinud oma rühmas, isegi liikmetekohuste laekumise eest pole ta hoolitsenud. Enamik liikmeid F-rühmas omab liikmemaksu võlgnevust, üksikutele on aga ametiühingu liikmemaks tasumata kuni 1,5 aastat (sm. H. Lepik ja rühmaorganisatsioon sm. Preem). Eeloleval aruandlus-valimiskoosolekul peab rühmaorganisatsioonil nõudma selgitust sellise vastutustundetu suhtumise kohta ühiskondlikku kohustusse, mille töötajate kollektiiv on temale usaldanud. Seda peavad tegema ka kõik teised rühmad, mida seni juhitud halvasti.

Ülikooli teenistujad võivad teha palju oma töö, olusikulisel tingimuste ja oma kultuurilisel teenindamisel parandamiseks, kui nad ametiühingu rühmaorganisatsiooniks valivad tõeliselt eesrindlike aktivistide, kellele ühiskondlik kohustus ei ole mitte koormaks, vaid sama vastutavaks ülesandeks, kui igapäevane teenistusülesanne.

Aruandlus-valimiskoosolekud ja X kongressi ettevalmistamist on tarvis organiseerida kõigi töötajate mobiliseerimise tähe all meie suure sotsialistliku kodumaa võimsuse edasiseks tugevdamiseks. Need koosolekud peavad toimuma laialdase ametiühingulise demokraatia alusel. Sealjuures on tarvis rangelt juhendada UAÜKN instruktöörinist „Ametiühingute valimiste läbiviimise kohta“. Milgi juhul ei tohi kõrvale kalduda aruandlus-valimiskoosolekute kvorumist.

Iga ametiühinguorganisatsiooni auastaks on minna vastu ametiühingute X kongressile uute tööviitidega viis aastaku täitmiseks nelja aastaga, meie suure kodumaa edasiseks õitsenguks.

Aktuaalsed küsimused teaduslike ringide töökavas

ÜTÜ õigusteaduse osakonna raames töötavad kriminaalõiguse ja protsessi ning riigioiguste teaduse ringid. Töö ringides toimub referaatide süsteemis.

Temaatikas on suurt rõhku pandud aine aktuaalsusele. Näitena võiks tuua käesoleval semestril peetud IV kursuse üliõpilase Pieli referaadi teemal: „Tartu rahvakohtute tööpraktika ametialastes kuritegudes 1947. a.“. Kohtukorralduse Seaduse kümnenda aastapäeva pu-

hul esines vastavasisulise referaadiga I kursuse üliõpilane Varbola.

Riigioigusteaduse ringis refereris III kursuse üliõpilane Koort „Kodanike põhiõiguste ja -kohustuste institutsioonid“. Ainekäsitlus oli võrdlev NSV Liidu ja välisriikide suhtes. Rahvaste enesemääramise õigusest ja selle rakendamisest NSV Liidus refereris II kursuse üliõpilane Raal.

H. Kärtner

Eile algas eksamisessioon. Õiendagem eksamid ÜLKNÜ XI kongressi auks õigeaegselt ja parimate tulemustega!

* * *

Eesrindlik rühm

Esimene semester on lõpule jõudnud. Tehes kokkuvõtteid tööst vene keele õpetamise ja õppimise alal, võib rahuldusega märkida, et enamus üliõpilasi on oma tööd teinud tõsiselt ja vastavalt sellele saavutanud ka häid tulemusi.

Uhe eeskujuliku õpperühmana võib esile tõsta Ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse a-rühma, mis tervikuna suhtub suure kohusetunde ja tõsidusega oma töösse. Eriti silmapaistvaid tulemusi on saavutanud üliõpilased Gea Reiman, Valda Aaviksoo, Maria Lõhmus, Vello Saage, Katri Käosaar ja Vilma Ounsaar.

Nendest seltsimeestest peakisid eeskujulikuks ka üliõpilased Linda Salum, Lia Oengo jt., kes ei tööta vene keele õppimise alal vajaliku tõsidusega ja täavad eesrindlikest üliõpilastest tõsiselt maha.

Loodame, et järgmisel semestril rühm töötab veelgi paremini ja et kõik rühma liikmed visa tööga tõusevad eesrindlaste tasemele.

A. Rauman

Siin töötatakse hoolikalt

1948./49. õppeaasta sügisse mestril töötulemuste alusel kujunes üheks tublimaks ja edukamaks rühmaks vene keele õppimise alal Põllumajandusteaduskonna II kursuse a-rühm. Väga hoolsalt töötas see rühm koduse lektüüri läbitöötamise alal. Mitmed eesrindlikud üliõpilased valisid oma koduseks lektüüriks selliseid nõudlikke teoseid nagu Puškini „Jevgeni Onegin“, Lermontovi „Meie aja kangelane“, Fadejevi „Noor kaardivägi“ jt., saavutades seejuures arvestusel väga häid tulemusi.

Kõigile tuleb eeskujuks seada üliõpilasi Lille Aidnikku, E. mar Aamiseppa, Arnold Eeritsat, Andel Haasi, Kaarel Kasemaad ja Jutta Kristiani, kes omavad väga häid hindeid. Tugevasti on oma tööd parandanud ka üliõpilane Jaan Ilak, kellele veel sügisel oli vene keele järeleksam, aga kes nüüd kuulub oma rühma edukamate üliõpilaste hulka.

A. Loopmann

Nendest tuleb võtta eeskujul

Õigusteaduskonna V ja IV kursuse üliõpilased on enamiku käesoleva semestri eksamist sooritanud juba enne menetluspraktikat toimunud eksamisessioonil.

V kursuse eesrindlaseks on V. Tenno, kes on sooritanud neli eksamit hindele „väga hea“ ja kaks arvestust. Paremusest järgnevad sm-d H. Lindaru, H. Tüüts, L. Taar jt.

IV kursusel on seni kõik viis eksamit hindele „väga hea“ sooritanud K. Adler, J. Kalits, H. Kall, E. Kirsimägi, E. Laasik, L. Pärn, M. Saaris, A. Tarrik ja L. Tori. Paremusest lõpu paiknesid: K. Zauram, I. Rummel ning „tagant esimesena“ M. Tihhonov. Viimatimainitu „edu“ tuleb nähtavasti omistada adventisti palvemaja külastamise tulemusena saadud hingelisele õndsusele, mille tagajärjel niisugune „maine“ tegevus nagu õppimine omab loois kõrvalist tähtsust.

Üldiselt on IV kursuse õppe- ja teaduslik tase pidevalt tõusnud ja seni on kursuse keskmine hinne 4,53.

Praegu kohtus, prokuratuuris, advokatuuris, notariaadis ja haldusametites toimuva menetluspraktika käigus on õigusteaduskonna V ja IV kursuse üliõpilased innukalt rakendanud oma seni omandatud teadmisi ja omandavad asutiste töötajailt väärtuslikke praktilise töö kogemusi ning vilumust. Samaaegselt jätkatakse hoolikat ettevalmistust semestri viimasteks eksamiteks.

Komsomoli-organisatsiooni tööprogramm

Tartu Riikliku Ülikooli komsomolikomitees oli neil päevil arutusele küsimus eksamisessiooni läbiviimisest meie ülikoolis. Komitee võttis selles küsimuses vastu otsuse, mille avaldame allpool ja mis peab kõigile algorganisatsioonidele ja kursuste komsomoligruppidele olema käesoleva perioodi tööprogrammiks.

* * *

ELKNÜ TRU komitee, arutades läbi käesoleva semestri talvise eksamisessiooniga, märgib, et käesolev eksamisessioon toimub ELKNÜ XI kongressi ajal ja ÜLKNÜ XI kongressi eel, omades seega erilist kohta teiste eksamisessioonide seas. Kogu nõukogude noorus võtab neid tähtpäevi vastu uute suurte töösaavutustega. Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste aukohuseks on neid päevi vastu võtta eksamite eeskujuliku sooritamiseks.

Sellest lähtudes ELKNÜ TRU komitee otsustab:

1) pühendada käesolev eksamisessioon ÜLKNÜ XI ja ELKNÜ IV kongressi auks;

2) eksamisessiooni toimuks loosungi all: „Mitte ühtki mitterahuldavat hinnet, sooritada kõik eksamid ainult hindele „hea“ ja „väga hea!“;

3) õppimisvõimaluste suurendamiseks ja parandamiseks paluda rektoraati kindlustada, et kõik raamatukogud, lugemistoat ja õppimiseks kohandatud ja kasutatavad auditooriumid oleksid avatud kella 23-ni;

4) paluda rektoraati, et raamatukogud ja õppimistoad oleksid avatud ka puhkepäeval (9. ja 16. jaanuaril);

5) komsomoli-algorganisatsioonide sekretäridel jälgida, et teaduskondade ruumides oleks üliõpilastele loodud soodsad tingimused õppimiseks;

6) komsomoli-algorganisatsioonide sekretäridel jälgida, et iga üliõpilane ilmeks eksameile määratud tähtpäeval.

Ennetähtaegselt ja edukalt

Juba paar nädalat toimub Põllumajandusteaduskonna IV kursusel intensiivne eksamite ettevalmistamine ja sooritamine. Käesoleval eksamisessioonil tuleb õiendada 6 eksamit ja rida arvestusi. Et võimaldada põhjalikumalt süvenemist igasse ainesse, alustas eesrindlikum osa üliõpilastest eksamite sooritamist juba enne tähtaega. Nii on kommunistlikud noored V. Gross ja A. Nugin sooritanud kaks eksamit hindele „väga hea“. Häid tulemusi on näidanud ka üliõpilased Aasma, Herzen, Mälksoo, Tiderman, Parve, Kask

jt. Üliõpilane Niinepuu, kelle õpinguraamatus on siiani ainult hinded „väga hea“, on õiendanud juba 4 eksamit. III kursuse üliõpilane Oll on peale oma kursuse eksamite sooritanud veel neli IV kursuse eksamit hindele „väga hea“.

Jätkates eksamite sooritamist samas tempos võib Põllumajandusteaduskonna IV kursuse edukalt täita temale antud ülesanded käesoleval eksamisessioonil.

Oskar Priilinn,

Põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Esimene eksam



Rida õigusteaduskonna I, II ja III kursuse üliõpilasi, kes ettevalmistusi eksamisessiooniks olid alustanud juba varakult, sooritasid enne tähtaega kohtukorralduse eksami, millises aines loengud toimusid kõigil kolmel kursusel ühiselt.

Sessiooneelse eksami tulemused näitasid rõõmustavat pilti — enamik üliõpilasi oli aine põhjalikult läbi töötanud ja andsid eksamil asjatundlikke ja üksikasjalikke vastuseid. III kursusel esinesid eksamil kõige silmapaistvamalt üliõpilased Putk, Pedoson, Auling jt., kelle teadmised eksaminaatori dot-

sent Randalu poolt tunnustati hinde „väga hea“ vääriks. Ka mitmed esimese kursuse üliõpilased õiendasid eksami kohtukorralduse ennetähtaegselt. Nende hulgas esinesid hästi üliõpilased Kits ja Jakobson, kes semestri jooksul läbitöötatud materjali omandamisel olid teinud tõhusat tööd.

Pildil: õigusteaduskonna III kursuse üliõpilased Aino Pedoson (vasakul) ja Maimu Putk kohtukorralduse eksamil. Eksamineerib dotsent H. Randalu.

(Foto L. Vassiljev)



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 2(8) Neljapäeval, 13. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Esimesi kokkuvõtteid semestri kestel tehtud tööst

Vene keele õpetamisele Tartu Riiklikus Ülikoolis on käesoleval õppeaastal ülikooli juhtkonna poolt pööratud tõsist tähelepanu. Vene keele kateedri-le eraldati oma ruumid õppetöö läbiviimiseks, enne õppetöö algust arutas dekaanide koosolek vene keele taseme tõstmise teaduskondades, korduvalt on vene keele küsimust arutatud töökorras ka õppeprorektori juures toimunud koosolekutel.

Vene keele kateeder on püüdnud ellu viia need otsused, millelised võeti vene keele õpetamise parandamiseks vastu TRÜ Opetatud Nõukogu koosolekul 21. novembril 1947. a.

Tehes kokkuvõtteid 1948/49. aasta sügissemestri tööst võime seetõttu märkida ka mõningaid saavutusi. Kõigepealt on tunduvalt paranenud osavõtmine vene keele loengutest (septembris 83%, oktoobris ja novembris — 86%, detsembris — 87,8%) tänu dekaanide tõhusale kaasabile. Esikohale vene keele tundidest osavõtmise poolest tuleb paigutada Arstiteaduskond, kus detsembris osavõtt ulatus 93%-ni; eriti paistab silma aga distsiplineeritud farmaatsiaosakonnas, kus I kursuse näitaja detsembris on 99%. Head organiseerimist on näidanud ka Põllumajandus- ja Loomaarsüüteaduskond (osavõtt ületab 90%). Teistest madalamate näitajatega on Füüsika-matemaatika teaduskond, kus detsembris vene keele tundidest osavõtt langes 71%-le, ja Metsandusteaduskond, kus mõningad rühmad (III kursusel) osutasid lubamatut distsiplineerimist.

Oppeedukuse tõstmiseks taotles vene keele kateeder õpetamise parandamise kõrval nõudlikkuse tõstmist, pidevat ja järjekindlat õppimist igaks õppetunniks, kõigi kontrolltööde sooritamist ja koduse lektüüri lu-

gemist. Üliõpilaste teadmisi ja õppetöö tulemusi hinnati diferentsitud arvestuste näol ning semestri lõpul kujunes pilt järgmiseks: hindega „väga hea“ on arvestatud 249 üliõpilast (10,8% arvestatavate hulgas), hindega „hea“ — 846 üliõpilast (36,5%), hindega „rahuldav“ — 1151 üliõpilast (46,6%), kuna mitterahuldavalt õiendasis arvestuse 72 üliõpilast (3,1%).

Nagu nendest arvudest selgub, õpib ca 50% üliõpilastest rahuldavalt ja küllalt suur on heade näitajatega üliõpilaste arv. Parimaid näitajaid saavutasid üliõpilased koduse lektüüri lugemise osas. Võib öelda, et valdav enamik üliõpilastest (ka vanematel kursustel) tuleb toime küllalt hästi venekeelse kirjanduse lugemise ja sõnastiku abil. Siit tahestatmata kasvab aga ka tõsine etteheide peagu kõigile ülikooli kateedreile: enamik kateedreid ei suunanud üliõpilasi venekeelse kirjanduse lugemisele. Miks ei täida TRÜ kateedrid Opetatud Nõukogu otsust, miks ei rakenda dekaanid oma koosoleku otsust augustist 1948. a.? Nõrgemaks kohaks vene keele oskuste ja teadmiste alal on kirjalikud tööd, sest tundide arv nädalas (2 tundi) on väike küllaldase arvu harjutuste tegemiseks. Kahtlemata on puudusi ka üksikute õppejõudude töös.

Kuid see asjaolu, et ca 50% üliõpilastest lõpetas semestri heade ja väga heade hinnete, et valdav enamik saavutas venekeelse kirjanduse lugemise — see kõneleb sellest, et pole põhjust kahelda üliõpilaste tahtmises vallata vene keelt, tarvis on ainult abistada neid keele täielikul omandamisel.

Joh. Feldbach,
vene keele kateedri juhataja.

Marksismi-leninismi aluste omandamisele tuleb pöörata rohkem tähelepanu

Nõukogude intelligents ei saa täita oma suuri ülesandeid, tundmata ajaloo arengu seadusi. Sellepärast on marksismi-leninismi aluste õppimisel meie ülikoolis eriline tähtsus.

Kuidas TR Ülikooli üliõpilased omandavad marksismi-leninismi aluseid?

Senise töö tulemuste alusel võiks esile tõsta Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilasi, kes programme ette nähtud aine omandamise suhtuvad enamuses suure hoole ja vastutustundega. Marksismi-leninismi alustes on arvestused esikujulikul sooritanud üliõpilased K. Korschfeldt, L. Jannus, S. Kask, M. Matsi, B. Lehepuu jt. Seminarideks valmistusid selle kursuse üliõpilased hoolikalt, omandades aine põhimise osa, mille tõttu ka arvestused neile raskeks ei osutunud.

Seevastu nõrk ettevalmistus seminarideks aga takistab aine põhjalikku omandamist ja koormab üliõpilase arvestuseelsetel päevadel üle.

Peamiselt selle tõttu esinebki üliõpilasi, kes pole omandanud marksismi-leninismi alustes vajalikke teadmisi. Arvestusele aga ilmutakse lootuses, et „ehk kuidagi õnnestub“. Näiteks on Loomaarsüüteaduskonna II kursuse üliõpilased Valter Tori ja

Lembit Gerz arvestusel kaks korda „sisse kukunud“ sellepärast, et nad ei suhtunud kuigi tõsiselt aine omandamisega. Puudusena võiks esile tuua ka seda, et ainet käsitletakse dogmaatilisel, s. o. sidumata õpitavat ainestikku tegeliku elu nähtustega. Sellise õppimise juures käsitletakse õppeainet paratamatult abstraktselt, püüdnud õppimise protsessis leida küsimuste praktilist seost tegeliku eluga. Sellest tulenebki aine mittetundmine või selle kiire unustamine — ta on orgaaniliselt sidumata kaasaegse eluga.

Lõpuks olgu rõhutatud, et iga üliõpilane peab pidevalt tutvuma sündmustega sise- ja välispoliitika alal. Kas saab aga selle nõude täitmisest rääkida niisugusel juhul, kui näiteks Arstiteaduskonna II kursuse üliõpilane Marta Kurg ei tea isegi seda, millised on rahvademokraatia maad?

Esiletöötud puuduste kõrvaldamine marksismi-leninismi aluste õppimisel aitab kindlasti kaasa aine omandamisele üliõpilaste poolt järgneval õpperioodil.

E. Raag,
Marksismi-leninismi aluste kateedri vanem-õpetaja.

Meie kandidaadid

Hiljuti toimusid meie ülikoolis osavõturohked koosolekud, kus suure üksmeelega seati üles rahvakohtute kandidaatide eelseisvaiks rahvakohtute valimiseks.

Oigusteaduskonna ja Aja'ookeleleataduskonna õppejõud ja üliõpilased on endi seast parimate seltsimeestena esitanud kaheksa rahvakohtute kandidaati: I jaoskonda üliõpilased V. Tenno, O. Peikre ja E. Paul, II jaoskonda üliõpilased J. Kalits ja R. Auling ning aspirant E. Säärts ja III jaoskonda üliõpilased E. Redikson ja E. Salumaa. Loomaarsüüteaduskonna kollektiiv esitas rahvakohtute kandidaadiks II jaoskonda assistent R. Puusepa. Administratiiv-majandusosakonna kollektiivi poolt seati üles rahvakohtute kandidaatideks II jaoskonda koristaja S. Kurss, kütja J. Kuljus ja kojamees J. Tammekand.

Raskustest saadakse üle

Agitbrigaadi nr. 1 koosseisu kuuluvad enamasti Ajaloo-keeleteaduskonna kolmanda kursuse üliõpilased. Nii on ka sidepidamine nende vahel mõnevõrra hõlpsam kui mõnest teaduskonnast kollekteeritud brigaadides. Seetõttu algas agitbrigaad nr. 1 oma tööd ka üsna aktiivselt ja lõpetas kiiresti valijate nimekirja koostamise. Samal ajal viidi läbi esimene vestlus valijatega. Ootamatult tekkis brigaadi töös veel üks lisaprobleem, nimelt keeleoskuse küsimus. Brigaadi rajooni elanike hulgas on rohkesti vene rahvusest seltsimehi, agitatoritest ei vallanud aga ükski vene keelt perfektselt. Siiski saadi sellestki raskusest üle. Eesti keelt mitte valdavate valijatega asus töötama sm. Udo Kolk, kes nüüd tööga hästi toime tuleb. Teda abistavad aktiivselt ka sm-d Annuk ja Alli.

A. Kaalep

ABIKS AGITAATORILE

Kohtu koosseisude komplekteerimine kodanlikes riikides

Nõukogude Liidus on eranditult kõigi kohtute koosseisud valitavad.

Vaatleme, kuidas toimub aga kohtu koosseisude komplekteerimine tähtsamais kaasaegsies kodanlikes riigis.

Inglismaa ei tunne üldse kohtunike valitavust. Valdav enamik kohtunikke nimetatakse ametisse kuninga poolt. Kuningas teostab seda ülesannet aga ainult formaalselt. Tegelikult nimetatakse kohtunike poolt pidada Inglismaal neid isikuid, kes kuningale kohtunike kandidaadid nimetamiseks esitavad. Põhilist kohtunike massi, nimelt kõik rahvakohtunikud (esimese astme kohtunikud) ja enamuse Ülemkohtu liikmeid esitab kuningale lordkantsler. Osa alama astme kohtunikke esitab kuningale siseminister. Mõningaid kõrgemaid kohtunikke nimetatakse peaministri ettepanekul. Et nii lordkantsler, peaminister kui ka siseminister on valitsuse liikmed, võime Inglismaal kohtunikke faktiliselt lugeda nimetatuks valitsuse poolt.

Ka Prantsusmaa ei tunne kohtunike valitavust. Kõik kohtunikud (välja arvatud mõnede erikohtute liikmed) nimetatakse vormiliselt ametisse vabariigi presidendi poolt. Tegelikult on aga kohtunike nimetamine kohtuministri kätes, kuigi ta vormiliselt on ainult kandidaatide esitaja.

Põhja-Ameerika Ühendriikides puudub ühtne kohtusüsteem. Olenevalt riigikorra föderatiivsest iseloomust esinevad Põhja-Ameerika Ühendriikides föderaal- ja osariikide kohtusüsteemid omavahel teravalt eralda-

* * *

Võtkem eeskjuju parimatest!

Agitbrigaad nr. 24 teostab valimiseelset selgitustööd ühe Koidula tänava majadegrupi elanike hulgas. Brigaad koosneb kolmest liikmest: peale brigaadi vanema kuuluvad siia veel agitatoritena üldbioloogia kateedri õppejõud sm. Hilda Mikk ja õigusteaduskonna üliõpilane sm. Oiga Pino.

Senise töö kogemuste alusel võib öelda, et sm. Mikk võtab oma ülesandeid töös agitatorina vajaliku tõsidusega ja täidab kõik kohustused esikujuliku distsiplineeritusega. Alustades tööd agitatorina ütles sm. Mikk: „Kohustust, mille olen endale võtnud, püüan ma alati hästi täita.“ Ning sm. Mikk peab oma lubadust. Sm. Mikk on viinud oma piirkonnas läbi valijate nimekirjade kontrollimise ja teeb ulatuslikku selgitustööd valijate hulgas. Agitaator on siin alati oodatud külaline, kelle sõnu kuulatakse tähelepanelikult ja kellelt küsitakse nõu mitmesugustes küsimustes. Sellepärast kuulduv kodanikelt, kellede hulgas sm. Mikk teos-

tab valimiseelset tööd, tema kohta eranditult ainult kiitvaid hinnanguid.

Seda aga ei saa öelda teise agitatori — sm. Pino kohta. Sm. Pino kasutab igasuguseid ettekäandeid, et kõrvale hiihida oma agitatorikohustuste täitmisest. Püüdes end vabandada töörohkusena ühenduses eksamineerimise, unustab ta aga selle, et suur hulk üliõpilasi, kes samuti praegu sooritavad eksameid, leiavad siiski aega ka tööks agitatoritena ja täidavad siingi oma ülesandeid esikujulikult.

Sm. Pino peab võtma eeskjuju sm. Mikust ja kõigist neist seltsimeestest, kes korralikult täidavad oma agitatorikohustusi. Me ei tohi unustada, et ainult siis, kui kõik agitatorid töötavad laitmatult ja hoolikalt, tulevad töötajad teadlikena valimiskastide juurde ja hääletavad täie veendumusega kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt.

P. Voolaine,
agitbrigaadi nr. 24 vanem.

Agitaatorite kollektiivi on tarvis täiendada

Tartu Riikliku Ülikooli šef-lusallane agitpunkt nr. 8 alustas tööd möödunud kuul. Selle aja jooksul on agitpunkt mõndagi saavutanud oma vastutusrikkas töös valimiseelset selgitustöö alal. Agitaatoritele korraldatakse seminare, kus ettekannetega esinevad TRÜ Oigusteaduskonna õppejõud, aidates seega tõsta agitatorite teadmisi. Valijate nimekirjade kontrolli on kõik agitbrigaadid juba lõpetanud. On selgitatud kodanikele valimismäärustikku ja viidud läbi arutlusi. Selles töös on parimateks osutunud seltsimeeste Voolaine, Judeinina ja Piliste brigaadid. Hästi töötavad agitatorid Ilme Unt, Anton Ree, Parts jt.

Tõstnud esile agitpunkti kollektiivi saavutusi, ei saa mööda minna ka töös esinevatest puu-

dustist. Eriti väärrib märkimist agitatorite ebaõnnestunud määramine TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu poolt. Agitaatoriteks on üliõpilased, õppejõud ja teenistujad, kuid kahjuks on hulk agitatoreid-üliõpilasi, kes õppesemestri vaheajaks koju sõidavad. Juba praegu on agitatorite hulk vähenenud niivõrd, et see halvab kollektiivi tööd. Agitaatoriteks oleks pidanud määrata Tartus elunevaid üliõpilasi. Nüüd aga kujunes olukord, et kõige töörohke valimiseelset selgitustöö ajal osa agitatoreid sõidab laiali. Ametiühing ja komsomolkomitee peavad kiiresti võtma tarvitusele abinõud, et agitatorite kollektiivi suurus ja brigaadide arv taastataks ja et nad võiksid oma tööd veelgi laiendada.

P. Sepp

Niisuguseid valimisi, kuigi nad on üldised, võrdsed, salajased ja otsesed, ei saa nimetada täiesti vabadeks ja täiesti demokraatlikeks valimisteks.

Kodanlikud riigid tunnevad veel erilist kohtuvormi — vandekohut, kus kohtu koosseisu kuuluvad alatiste kohtunike kõrval erikolleegiumina kodanikud kohaliku elanikkonna hulgas — nn. vannutatud mehed. Kuid vannutatud mehi ei valita rahva poolt. Isikutest, kes on õigustatud olema vandekohtunikeks, koostatakse eriline nimekiri. Vandekohtunikuks pole aga õigustatud olema iga kodanik, vaid siin esinevad arvukad tsensused. Olulisim nõue, mida vandekohtunikule esitatakse, on küllaltki ulatusliku varanduse omanine. Sellest üldnimekirjast valitakse välja kohtuistungiks nõutav arv vandemehi kas teatava komisjoni poolt (Prantsusmaal), haldusametniku poolt (Inglismaal) või liisu läbi (Põhja-Ameerika Ühendriigis). On ilmne, et niivõrd valitakse vandemeesteks ainult kodanluse esindajaid.

Kodanluse peahuvi õigusemõistmise alal on suunatud laia rahvahulka eemaldamisele õigusemõistmisest. Täielikult selle eesmärgi teenistuses on ka kohtu koosseisude komplekteerimise kord, hõlmates väga mitmekesiseid vorme, mitte kunagi aga kohtunike valitavust laiade töötavate hulkade poolt.

O. Püssa,
TRÜ Kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri assistent.

PARTEI ELU

Otsustavalt tugevdada komsomoli parteilist juhtimist

TRÜ partei-algorganisatsiooni üldkoosolek kuulab hiljuti ära ELKNU TRÜ komitee sekretäri sm. Kalitsa aruande komsomoli-töö kohta TRÜ Ülikoolis. Aruandja märkis, et TRÜ komsomoli-organisatsiooni töös on olnud mõningaid edusamme üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatustöö rindel.

Saavutuste kõrval esineb aga komsomoli-organisatsiooni töös tõsiseid puudusi. Sm. Kalitsa tõi oma aruandes esile terve rea puudusi ja lünki. Nii tunnistas aruandja, et algorganisatsioonide sekretäride ja büroode juhtimine komitee sekretäride ja liikmete poolt on olnud mitte küllaldane. Puuduste põhjused jättis sm. Kalits aga sisuliselt analüüsima. Puuduste tegelikud põhjused ei seisne aga ainult selles, et osa komitee liikmeid oli koormatud kõrvalülesannetega (sm. Utt) ega ka selles, et osa liikmeid ei osanud orienteeruda ülikooli komsomoli-organisatsiooni töös, kuna nad olid esimese kursuse üliõpilased (sm. Sööt) jne., nagu väitis sm. Kalits, vaid nende puuduste põhjused seisnevad eeskätt selles, et komitee sekretärid ei õpetanud ega juhendanud liikmeid küllaldaselt,

polnud nõudlikud nende töö suhtes. See kõik aga põhjustas komitee nõrga tööd, mis omakorda avaldas mõju kogu organisatsiooni tööle.

Edasi ei puudutanud aruandja üldse komsomoligruppide, nende organisatsiooni põhilülide tööd, mille edukusest oleneb suurel määral, kui mitte täiesti, kogu ideelis-poliitilise kasvatustöö läbiviimine komsomoli liinis. Selle töö alahindamine pole aga lubatav. Töö parandamiseks oleks aruandes tulnud esitada küsimuse põhjalik analüüs.

Aruandja peatus ainult möödaminnes ka sellisel tähtsal küsimusel, nagu seda on kommunistlike noorte osa teistes ühiskondlikes organisatsioonides. Sealjuures ei räägitud aruandes sõnagi sellest, millist osa etendab komsomoli-organisatsioon AAVÜ-s ning UTÜ-s ja selle teaduslikes ringides. Ning see vaikumine pole ka juhuslik. sest komsomoli eesrindlik osa selles sektoris pole seni nime tamisväärne. Siit saab teha ainuekse järelduse: kommunistlike noorte eesrindlik osa peab siin avalduma kõige lähemal ajal, selleks et kindlustada tea-

duslikes ringides tehtava töö õiget ideoloogilist suunamist.

Lõpeks sm. Kalits märkis õigustatult komsomoli-organisatsiooni mitte küllalt efektiivset juhtimist parteiorganisatsiooni poolt. Teaduskondade parteigruppide organisatsioonid (välja arvatud Oigusteaduskonna parteigrupi organisatsioon sm. Auling) pole küllaldaselt juhtinud komsomoli-organisatsiooni tööd.

Aruandele järgnenud sõnavõtteades märkiti, et sm. Kalitsa aruanne polnud küllalt põhjalik ega paljastanud kõiki puudusi. Edasi sõnavõtjad (Korsmik, Pää, Roots jt.) rõhutasid, et parteiorganisatsiooni juhtimine komsomoli-organisatsiooni suhtes polnud kuni viimase ajani küllaldane, mis omakorda tingis terve rea puudusi komsomoli-organisatsiooni töös.

Parteiorganisatsiooni üldkoosolek töötas välja abinõud komsomoli-organisatsiooni töö parandamiseks ja parteilise juhtimise kindlustamiseks, selleks, et komsomoli-organisatsioon kujuneks edaspidi meie ülikooli noorsugu suunavaks jõuks.

E. Salumaa

Taimkasvatusring tutvustab mitšuurinliku bioloogia-teaduse põhiküsimusi

Põllumajandusteaduskonnas loodi teaduslikud ringid 1947. a. septembris-oktoobris. Innustatuna mitšuurinliku bioloogia-teaduse uutest võitudest jätkas taimkasvatusring 1948. a. sügissemestri algul oma tööd. Semestri tööplaanis oli juba kevadel ette nähtud tutvumine Mitšurini õpetusega. Referaatide sari Mitšurini-Lössenko õpetusest algas V. Sarve referaadiga „Mitšurini elu“, millele järgnes H. Sarve referaat „Mitšurini teoreetiline arengutee“. Teemal „Akadeemik Lössenko Mitšurini töö jätkajana“ refereeris R. Pant ja „Mitšurini-Lössenko õpetuse üldteaduslikust rakendatavusest“ kõneles J. Reemann.

Uusimaid saavutusi taimkasvatuse alal NSV Liidus tutvustas Juta Adamson, valgustades taimede õitsemist soodustavaid ja pidurdavaid tegureid uuest vaatekohast, kuna ringi juhenda-

daja A. Ennvere selgitas nõukogude teadlaste uurimisi taimede puhkeperioodist.

Vanem-õpetaja Kivimäe ettepanekul peeti ringi liikmete poolt samal semestril 2 populaarsemat laadi referaati Mitšurini ja Lössenkost Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilastele.

Nii on taimkasvatuse ringi liikmed saanud semestri jooksul ulatusliku ülevaate uuest suunast ja saavutustest bioloogia-teaduses täienduseks õppetöös omandatud teadmistele.

Üldiselt on osavõtt töökoosolekust olnud elav. Vaatamata suurele õppekoormusele erit teaduskonna vanemil kursusel on suudetud aega leida ringide tööks. Jääb vaid soovida, et järgmisel semestril ka I ja II kursuste üliõpilasi võiks senisest rohkem näha ringide töökoosolekuid. V. Sarv



Dots. A. Marland, kellele hiljuti omistati bioloogia-teaduste doktori teaduslik kraad.

Üliõpilane Kuuse „tegutseb“

Ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilast Kersti Kuuset tuntakse kursusel ja väljaspoolgi kursust tema teravate ja „uduste“ sõnavõtte poolest. Kersti Kuuse ei lase mööduda ühtki kursusel toimuvat arutelu, häirimata ja takistamata nende käiku. Kuna tema „torked“ ja repliigid on demoraliseerivad ja ebanõukoguliku iseloomuga, siis ei saa neid siinkohal mainimata jätta. Eriti kurb on asjaolu, et Kuuse „ideoloogia“ leiab kursusel mõningaid pooldajaid ja tema vaenulik tegutsemine võetakse mõnede „kaasvõitlejate“ (Kuusel seltsimehi pole) poolt vastu energiliste jalakaapimistega. Need „kaasvõitlejad“ leiavad isegi, et Kuusel on palju „vaimukust“ ja „julgust“. Milline on siis see „julgus“ ja „vaimukus“?

Kui möödunud kevadel poliitinformatsioonitunnis peeti ettekanne vene keeles, siis tundis Kuuse end kohustatuna kaitsma „kursuse huvi“ ja ütles, et kursuse vene keelest sõnagi aru ei saa, ning et isegi eesti keeles peetavatest poliitinformatsioonitundidest olevat võimatu aru saada (järgnes jalakaapimine). Kui aga oktoobrikuus enne loengu algust hakati ette lugema NSV Liidu noorte poolt ÜLKNU XXX aastapäeva puhul seltsimees Stalinile saadetud kirja, siis demonstreeris Kuuse oma „julgust“ auditoriumist väljumisega. Olles kümme minutit koridoris ringi lonkinud, arvas Kuuse, et kirja lugemine

on lõppenud ja tuli auditooriumi tagasi. Kui aga osutus, et kirja lugemine jätkub, lahkus ta uuesti auditooriumist, tulles tagasi alles 5 minutit pärast loengu algust. Minutit ka see ei häirinud Kuuset — oli see ju sm. Uibo loeng. Kuusel on nimelt sm. Uibo loengute suhtes oma seisukoht, mida ta püüab ka teistele „kaela määrada“. Nimelt leiab Kuuse, et sm. Uibo poolt peetavate dialektilise- ja ajaloolise materialismi ning filosoofia ajaloo loengute sisu on eavat igav. Seetõttu ta puudub neilt loenguilt igal võimalikul ja võimatul juhul. Ent sellega Kuuse veel ei piirdu. Oma omapärase seisukohta nende loengute suhtes püüab ta nakatada teistelegi. Seepärast tegi Kuuse ühes poliitinformatsioonitunnis kursusele ettepaneku neile loenguile, mis pedagoogilise praktika tõttu pidamata jäid ja mida sm. Uibo kavatses järele lugeda, mitte minna. See ettepanek jäi muidugi vastu võtmata, sest sm. Uibo loengud huvitavad V kursuse üliõpilaste rõhuvat enamust väga.

Koosolekul, kus arutati ajaloo „Tartu Riiklik Ülikool“ ilmunud artiklit „Käimine, mis ei ole sobiv nõukogude üliõpilasele“ (autor sm. Jänes), leidis Kuuse, et kriitika avaldamine sm. Jänes poolt olevat ebaseltsimehelik käitumine. See aga, et sm. Jänes mainib oma artiklis ka nn. „kõrgemaid instants“ (dekaan, kursusevanemad jt.), olevat lausa nõukogudevastane tegevus. Kuuse sel-

line väljaastumine andis „tulemusi“: sm. Jänes jäi mõningate arvates süüdlaseks, kuid teelised süüdlased, nagu seda oli Anu Veskimäe jt., pühitsesid nende silmis võitu. Veskimäe, kes tõepoolest võltis kontrolllehel oma sõbrataride alkirju, tänas üleolevalt ja irooniliselt sm. Jänest selle eest, et ta „juhtis tähelepanu“ esinenud vigadele. Aktiivset kaitses Veskimäe alutat käitumist ka Elsa Kudu, kes püüdis eitada, et üliõpilane Anu Veskimäe esines jultunud valega selle kohta, et ajaloo-osakonna üliõpilased olevat kõik juba poliitinformatsiooniga esinenud. Sm. Kudule oleks vist meeldinud väljend „imeilusa valega“ sm. Jänes poolt mainitud väljendi „jultunud valega“ asemel. Ägedat võitlust pidasid need inimesed ka kommunistliku noore sm. Nirgi vastu, kes püüdis arutelule õiget käiku anda ja esitas sellele vastava resolutsiooni projekti. Resolutsioon võeti küll vastu, kuid see jäi formaalseks aktiks. Tegelikult on aga fakt, et Veskimäe võltis 17. detsembril esialgu märgatud ühe allkirja asemel kolm allkirja ja esines valega.

Mainitud faktid paljastavad juba küllaldaselt üliõpilast Kuuset kui kodanluse sabarakkude leeris tammuvat, ebanõukoguliku inimest. Kui natuke minevikku vaadata, siis näeme, et Kuusel võimaldati fašistliku okupatsiooni ajal astuda õppima Tartu ülikooli ja okupantide erilise „armu“ tõttu ta viibis isegi „Vaterlandis“.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Kehakultuuritöö ülikoolis peab harrama laiemaid masse

TRÜ Ülikool omab häid saavutusi, kuid nõrgemaks kohaks on seni olnud kehakultuuri viimine massidesse. Täie teravusega selgus see hiljuti Tartus peetud Eesti NSV kõrgemate õppeasutuste kehalise kasvatuse õpetajate metoodilisel konverentsil. Nüüd on ka TRÜ Opetatud Nõukogu arutanud kehakultuuri massilisuse küsimust ja võtnud vastu resolutsiooni olukorra parandamiseks.

Masside hulgas tehtava kehakultuuritöö alal on meil mõningaid saavutusi. 1948. a. sügissemestril loodi ülikoolis üliõpilaste kehalise kasvatuse teostamiseks kehalise kasvatuse ja spordi kateeder 15 õppejõuga. Kohustuslikule kehalisele kasvatusele alluvad 1362 I ja II kursuse üliõpilast, kes töötavad 52 rühmas. Terviselikel põhjustel on vabastatud ligi 270 üliõpilast, mis on aga liig suur arv. Opetööd on teostatud 2 tundi nädalas rahuldavate tulemustega. Kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juures on fakultatiivselt töötanud üle 600 vanemate kursuste üliõpilase, tegevtes kaheteistkümnes mängu-, kümnes ratsasporti- ja kuues võimlemisrühmas. Sügisest jooksukrossist võtsid I ja II kursuse üliõpilased osa saja-protsendiliselt. Septembrikuu jooksul viidi läbi I ja II kursuse üliõpilaste massivõimlemise võistlused VTK mitmevõistluse näol, millest võttis osa 1127 üliõpilast. Oktoobris toimusid Tamme staadionil rühmadevahelised VTK mitmevõistlused, kus iga rühm esines kolmeliikmelise võistkonnaga. Kevadsemestril võtavad üliõpilased osa talvisest suusakrossist ja kevadisest jooksukrossist. Lisaks sellele toimuvad rühmade sisemised ja rühmadevahelised võistlused võimlemises, suusatamises ja ujumises.

Massilise kehakultuuri teostamist ülikoolis on oluliselt takistanud majanduslikud raskused ja võimlate puudulik varustamine võimlemisriistade ja vahenditega. Näiteks on kehalise kasvatuse ja spordi kateedri suusabaasis ainult 30 paari suuski ja samapalju treeningdressse, võimlas puuduvad isegi nii tähtsad õppevahendid nagu pallid. Opetatud Nõukogu poolt

vastuvõetud resolutsioonis nõutakse, et kehalise kasvatuse ja spordi kateeder töötaks välja õppekavad ja tööplaanid kehakultuuritöö läbiviimiseks üliõpilaste seas kevadsemestril, eeskätt fakultatiivsete rühmade osas. Ülikooli Spordiklubi (esimees A. Bochman), mille 262 liiget on organiseerunud kaheksasse sektsiooni ning edukalt tegutsenud võistlusspordis, kohustatakse võtma tarvitusele abinõusid ka ülikooli õppejõudude ja teenistujate kaasatõmbamiseks kehakultuuritööle, moodustades selleks üldise kehalise kasvatuse sektsiooni. Edasi nõutakse, et kehalise kasvatuse ja spordi kateedril oleks tihe side ülikooli kommunistlike noortega ning Teenistujate ja Üliõpilaste Ametiühinguga. Sellega kindlustatakse VTK normide laialtlevitust, täitmist, järgusportlaste ettevalmistamist jne. Dekaan, kateedrite juhatajaid ja õppejõude kohustatakse kõigiti abistama teaduskondade kehakultuurikollegiivide loomist ja kaasaõpetama mass-kehakultuuri ürituste läbiviimisel. Ravivõimlemise läbiviimiseks moodustatakse nõrgematele üliõpilastele erirühmad. Luuakse suusabaas 150 paari suuskade ja suusasaabatega. Ülikooli majandusorganide kohustatakse kindlustama ülikooli võimlale vajalikku kütet, varustama Viljandi tänava võimla sooja vee saamise võimalusega ja muretsema võimalale vajalikke õppevahendeid.

1949. aastal hakatakse ehitama sõjalise õpetuse kateedri õppeväljakut, millele esmajärjekorras rajatakse kaks VTK takistusriba. Tähtvere liivaauku ehitatakse lasketiir. Hakatakse rangemalt kontrollima üliõpilaste vabastamist kehalisest kasvatusest. Tulevikus toimub vabastamine ainult vastava komisjoni otsusel, mitte enam ühe arsti otsusel, nagu see toimus seni. Samuti taotletakse, et Laia tänava võimla antaks ülikoolile taastamiseks, mille valmimine aitaks lahendada ruumide kitsikust.

Kogu selle suure töö edukaks juhtimiseks loodi TRÜ Ülikoolis mass-kehakultuuri nõukogu rektoraadi, teaduskondade, mõningate kateedrite ja organisatsioonide esindajast. Ei ole kahtlust, et juba eeloleval semestril tungib kehakultuur tarvituselevõetud abinõude tagajärjel laiemalt üliõpilasmassidesse.

J. Laidvere

Õppetöö eesrindlased eksamisessioonil

Oigusteaduskonna üliõpilased on täie pingega asunud eksamite edukale sooritamisele. Esimese nädala lõpuks (s. o. 8. jaanuarini) oli juba sooritatud 300 eksamit, neist 61% hindele „väga hea“, 26% hindele „hea“ ja 13% hindele „rahuldav“. Mittehuldavaga hinnatuid ja eksamite mitteilmunud oli 2%.

III kursuse eesrindlase kohal püsib R. Auling, kellel on hindele „väga hea“ sooritatud juba neli eksamit. Kolm eksamit on hindele „väga hea“ sooritanud M. Putk, N. Koort, B. Nedzvedski, V. Kelder, E. Mölder, K. Viise ja V. Virkus.

II kursuse esirinnas sammuvad E. Lepik, V. Pajupuu ja A. Pärismaa.

I kursuse üliõpilastest paistavad silma K. Kits ja O. Utt, kellel on hindele „väga hea“ sooritatud juba kaks eksamit.

Oigusteaduskonna üliõpilased jätkavad oma pingutusi, et edendada eksamid ÜLKNU XI kongressi auks õigeaegselt ja parimate tulemustega.

E. Kirsimägi,

Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Lenini lipu all, Stalini juhtimisel sammub nõukogude rahvas veendunult kommunismi teel

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 3(9) Reedel, 21. jaanuaril 1949. a. II aastakäik

Pidage meeles, armastage, uurige Iljitsit, meie õpetajat, meie juhti.

Võideldge ja võitke sise- ja välisvaenlasi Iljitsi eeskujul. Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitsi eeskujul.

Stalin



Noorsoo ülesanne seisab selles, et õppida, õppida kommunismi.

Lenin

Leninit mälestades

Uhaks sügavaimaks elamuseks Moskvas kujunes minule ja paljudele teistele Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilastele Lenini mausoleumi külastamine. Me ei unusta Lenini rahulikku, surmaski hingestatud mõtlejanägu mausoleumi sügavas vaikuses, millelt möödudes oli raske pilku lahti kiskuda. Ja meile kõigile meenusid sel hetkel elavalt äsja Lenini muuseumis nähtud kujukad detailid selle töö ja mõtte kangelas võitlusrohkest elust.

Lenini tõelist suurust õpime sügavamalt tundma süvenedes dialektilise ja ajaloolise materialismi õppimisel tema loomingu. Lugeses tema teoseid veendumise, et on õige luuletaja väide: „Veel ei jõudnud kuivada tint, kui juba sõnad muutusid surematuks“.

Lenini surmast on möödunud 25 aastat, aga tema põhilised teoreetilised teesid on õiged ja kehtivad ka tänapäeva

poliitika ja filosoofia seisukohalt. Ka praegu „on „eesrindlikus“ Euroopas eesrindlikuks klassiks ainult proletariaat“, kuna „kodanlus on valmis kõigiks metsikusteks, elajalikkusteks ja roimadeks, et säilitada hukkuvat kapitalistlikku orjust“. Ka praegu tõestub hüljalt Lenini tunnetus filosoofia parteilisusest, sest aastatuhandete pikkune võitlus materialismi ja idealismi vahel on koos võitlusega imperialismi ja sotsialismi vahel puhkenud erilise hoo ja ägedusega.

Need on ainult paar näidet sellest, et Lenin kui poliitik ja mõtleja on surematu ja et ta ka tänapäeval võimsa teetähisena näitab sotsialismimaale tema töö ja võitluse õiget suunda.

Nii töös kui ka mõtlemises on ja jääb Lenin meile, noortele nõukogude haritlastele, kõrgeimaks eeskujuks.

M. Lõhmus

On möödunud 25 aastat Vladimir Iljitsi Lenini surmast. Lenin oli kaasaja suurim inimene, bolševike partei ja rahvavasside geniaalne juht ning õpetaja, nõukogude riigi looja, teaduse korüfee. Lenin pühendas kogu oma elu töötajate vabastamisele eksploatatorite ikkest, meie kodumaa muutmisele kõige eesrindlikumaks maaks maailmas. Lenini juhtimisel algas sotsialistliku ühiskonna ülesehitamine meie maal. See oli Lenin, kes tõestas, et meie maal on olemas „kõik hädavajalik täieliku sotsialistliku ühiskonna ülesehitamiseks“. (Lenin, Teosed XXVII lk. 392).

Pärast Lenini surma nõukogude rahvas, käes Lenini poolt näidatud teed kommunistliku partei juhtimisel eesotsas Lenini elutöö geniaalse edasiviija seltsimees Stalini saavutas maailma-ajaloolisi edusamme.

Ajalugu ei tunne näiteid, kus ühiskondlikud ideed nii tugevasti oleksid haaranud masse kui seda tegi leninism. Viies ellu Lenini näpunäiteid löid meie maa töötajad kaasaja esmaklassilise tööstuse ja põllumajanduse, ehitasid üles sotsialistliku ühiskonna NSV Liidus. Suures isamaasõjas nõukogude rahvas, võideldes Lenini-Stalini lipu all, saavutas vaenlaste üle maailma-ajaloolise võidu.

Meie maa võimsuse kasv, nõukogude demokraatia õitseng, suured edusammud NSV Liidu rahvaste kultuurilises arengus — kõik see näitab leninlike ideede suurt elulisust ning jõudu. NSV Liidu rahvad sammuvad veendunult suure eesmärgi — kommunismi — suunas.

Seltsimees Stalin märgib, et leninismi süstemaatilise omandamiseta, mis moodustab kommunistliku kasvatuselise põhialuse, pole võimalik lahendada kommunistliku ühiskonna ülesehitamise ülesandeid meie maal.

Meie ülikooli kollektiivi iga liikme, alates üliõpilastest ja lõpetades õppejõudude koosseisuga, ees seisavad suured ülesanded, s. o. süstemaatiliselt omandada leninismi, tundma õppida marksismi-leninismi klassikute teoseid. Lenini ja Stalini tööd kasvatavad meie üliõpilastes ja õppejõududes sügavat parteilisust, oskust näha iga sündmuse taga võitlevate jõudude reaalseid klassihuviseid ning iga nähtuse hinnangu

asuma kindlale, selgelt parteilisele positsioonile. Lenini ja Stalini teosed ning neis peituvate mõtete praktiline eluviimine õpetab meid võitluma apoliitilisuse ja objektivismi nähtustega nii teaduses kui ka igapäevases elus.

Meie ülikooli ühiskonnateaduste kateedrid, teaduskondade parteigrupid ja komsomoli algorganisatsioonid peavad senisest suuremat tähelepanu omistama esimese ja teise kursuse üliõpilaste õppeööle, eriti iseseisvale tööle marksismi-leninismi klassikute teoste (algallikate) omandamise alal. Tuleb nõuda algallikate konspekterimist ning tõsta üliõpilaste poliitilist aktiivsust seminari-tundidel. Samuti tuleb tõhusalt abistada vanemate kursuste üliõpilasi riiklikeks eksamiteks ettevalmistumisel konsultatsioonide, loengute jne. organiseerimisega.

Enamus meie ülikooli õppejõududest töötab süstemaatiliselt marksismi-leninismi klassikute tööde omandamise alal. Paljudele see on muutunud juba iseenesest arusaadavaks harjumuseks. Kuid ka siin pole kaugelki kõik korras. Partei-gruppide ja komsomoli-organisatsioonide juhtidel tuleb meeles pidada, et UK(b)P Keskkomitee juba ammu pani parteiorganisatsioonidele (ja arusaadavalt ka komsomoli-organisatsioonidele) ette süstemaatiliselt kontrollida marksistlik-leninliku teooria iseseisvat õppimist. Meie ülikoolis kahjuks see kontroll ei ole muutunud veel küllalt järjekindlaks.

Oppides marksismi-leninismi on hädavajalik meeles pidada, et Lenin ei sallinud neid, kes püüdsid marksismi muuta raamatulikuks marksismiks s. o. igapäevases võitlusest kõrvaliseks. Pöördudes noorsoo poole üleskutsetega õppida seda revolutsioonilist teadust, Lenin kirjutas: „Ärge madaldage meie revolutsioonilist teadust raamatulise dogma tasemele“.

Lenini surematuks päranduseks on tema üleskutsed noorsoole — õppida, omandada teadmisi. Oppida — see on põhiline ülesanne, mille Lenin asetab noorsoo ette. Lenin kutsus noort polvkonda õppima kommunismi, rikastama „oma mäu kõigi nende vaimuvarade tundmisega, millised on välja töötanud inimkond“, neid kriiti-

liselt ümber töötama ning suunama kommunismi teenistusse.

Seltsimees Stalin õpetab nõukogude inimesi alati hoidma oma silme ees Lenini eeskujuga ja kõiges sellele järgnema. Meie üliõpilastele peaksid inustavaks eeskujuks olema Lenini juba noorpõlves ilmenud omadused: tema järjekindel ning tugev soov teaduste omandamiseks, tema lakkamatu hoolitsus eesrindlike ideede levitamise eest masside hulgas, tema julge revolutsiooniline tegevus. Kogu Lenini elu on musternäiteks teadmiste sügavast, loomingulisest ning järjekindlast omandamisest, väsimatust kirest teaduse järele.

Lenin vaatles teadust kui inimühiskonna ümberkujundamise vahendit. „Seleks et võita“, kirjutas Lenin 1920. aastal, „on tarvis mõista kogu vana kodanliku maailma ajalugu kõigis tema sügavuses, ja et ehitada kommunismi on tarvis haarata nii tehnika kui ka teadus ning lasta nad kõige laiematesse hulkadesse käiku“.

Seltsimees Stalin pöördub meie poole järgmiste sõnadega: „Pidage meeles, armastage, uurige Iljitsit, meie õpetajat, meie juhti. Võideldge ja võitke sise- ja välisvaenlasi Iljitsi eeskujul. Ehitage uut elu, uut elulaadi, uut kultuuri — Iljitsi eeskujul. Iialgi ärge jätke kõrvalle pisiasju töös, sest pisiasjust ehitatakse suuri — see on üks Iljitsi tähtsamaid õpetusi.“ (Stalin, Teosed VII lk. 15).

Ehitada uut elu, töötada leninlikult, see tähendab — olla suur nõukogude patrioot, töötada kodumaa heaoluks ja alati olla valmis tema kaitsmiseks vaenlaste vastu, olla järjekindel ja väsimatu oma eesmärkide saavutamisel, olla õiglane ning aus, sügavalt truud Lenini-Stalini parteile, olla valmis ületama igasuguseid raskusi ja tõkkesid kommunismi ülesehitamise teel.

Kogu Nõukogude riik on praegu haaratud loomingulisest tööpaatosest sotsialismi ülesehitamise viimistlemises ning järkjärgulises üleminekus kommunistlikku ühiskonda.

Iga üliõpilase, õppejõu ja teenistuja pühimaks mõtteks ja kohustuseks on olla väarikaks osavõtjaks kommunistliku ühiskonna ülesehitamisest.

Lenini päevade tähistamine TR Ülikoolis

TR Ülikooli parteiorganisatsiooni juhtimisel alustati ülikoolis varakult ettevalmistusi V. I. Lenini 25. surma-aastapäeva tähistamiseks. Selleks moodustati üliõpilaskoostis komisjon (esimees sm. Raudsepp). Kõigis teaduskondades organiseeriti 18.–21. jaanuarini loenguid V. I. Lenini elust ja tegevusest. Loengute lä-

bivijaid abistati marksismi-leninismi aluste kateedri poolt vastava instruktaziga.

Üliõpilaskoostis mälestusaktus toimus aulal 20. jaanuaril algusega kell 16.00. Aktusel esines marksismi-leninismi aluste kateedri juhataja kt. sm. A. Lombak kõnega: „25 aastat Leninita leninlikul teel — Stalini juhtimi-

sel“. Sellele järgnes aktuse kontsertosa TR Muusikakooli õppejõududel.

Lisaks neile üritustele avati TR Ülikooli pearaamatukogus mälestusnäitus, mis on pühendatud V. I. Lenini 25. surma-aastapäevale. Ilmus ka TR Ülikooli seinalehe erinumber.

E. Kirsimägi



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 4(10) Reedel, 11. veebruaril 1949. a. II aastakäik

ÜLKNÜ XI kongressi eel

24. veebruaril 1949. a. algab ÜLKNÜ XI kongress. Seda päeva võtab kogu Nõukogudema noorsugu vastu uute saavutuste oma töös. Ettevalmistus ÜLKNÜ XI kongressiks peab toimuma noorsoo kommunismi vaimus kasvatamise ideelis-poliitilise taseme tõusu tähe all ja kujunema kogu komsomoliorganisatsiooni ning organiseerimata noorsoo koondumise demonstratsiooniks bolševike partei ümber. TRÜ kommunistlike noorte organisatsioonil koos rektoraadi, dekanatide ja kateedritega tuleb otsustavalt tõsta üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatusetaset. Ettevalmistus ÜLKNÜ XI kongressiks peab kujunema TRÜ üliõpilaskonna kasvatamises tõsiseks pöördemomendiks.

ELKNÜ IV kongress märkis ära terve rea tõsiseid puudusi TRÜ komsomoliorganisatsiooni töös. Esineb veel bürookraatlikku tööstiili, eraldatuke oma organisatsioonilises töös noorte laiadest massidest ja omistatakse vähe tähelepanu ideoloogilisele töö küsimustele. TRÜ komsomoliorganisatsiooni komitee ja algorganisatsioonide büroodel tuleb tõsiselt ja kiirelt asuda nende puuduste kõrvaldamisele. Organisatsiooni juhtimine peab muutuma konkreetseks, organisatsioon peab olema iga kommunistliku noore tegelikuks kasvatajaks. Laiemalt tuleb organiseerida lahtisi koosolekuid, vaidlusõhtuid ja teisi sellelaadseid üritusi. Lahtiste koosolekute korraldamisel ei tohi esineda selliseid nähte nagu Looma-arsiteaduskonna algorganisatsioonil, kus lahtine koosolek ära jäi, või Kehakultuuriteaduskonnas, kus algorganisatsiooni lahtine koosolek kujunes tavaliseks kinniseks koosolekuks. Ajaloo-keeleteaduskonnas oli koosolekust osavõtt samuti vähene. Ka õppeedukuse tõstmise küsimusele tuleb pöörata suuremat tähelepanu, eriti aga Loodus-matemaatika-, Metsandus- ja Looma-arsiteaduskonna algorganisatsioonidel.

Hiljuti arutas TRÜ Opetatud Nõukogu ÜLKNÜ XI kongressi tähistamise küsimust. Opetatud Nõukogu leidis, et side kommunistlike noorte ja dekanatide ning üksikute õppejõudude vahel on nõrk. Selle tiheda sideme olemasolu on aga õppeedu-

kuse ja -distipliini tõstmiseks äärmiselt vajalik. Samuti leidis Opetatud Nõukogu olevat vajalik, et komsomoli-organisatsioonid koos dekanatidega organiseeriks vaidlusõhtuid aktuaalsetel teemadel. Esmajärjekorras aga tuleb ÜLKNÜ XI kongressi tähistamiseks marksismi-leninismi kateedri abiga organiseerida teoreetiline konverents teemal „Lenini kõne Ülevenemaalise Kommunistliku Noorsooühingu III kongressil“.

Samas otsuses otsustas Opetatud Nõukogu pühendada TRÜ ÜTÜ II teaduslik konverents ÜLKNÜ XI kongressi auks. Ka auhinatõude kõrgem auhind nimetatakse ÜLKNÜ XI kongressi nimeliseks auhinaks. On aga vaja kindlustada, et konverentsi ja auhinatõude ettevalmistamine toimuks kõrge poliitilise teadlikkuse tasemel ja osavõtt nendest üritustest oleks ulatuslik ja populaarne kogu üliõpilaskonna hulgas.

ÜLKNÜ XI kongressi auks toimub ka TRÜ kunstilise isetegevuse ülevaatus. Selle ettevalmistamises on häid tagajärgi saavutanud ainult Kehakultuuriteaduskond, tänu dekaani sm. Kudu energilisele juhtimisele. Ka teised teaduskonnad peavad jõudma selleni, et teaduskondade kunstilise isetegevuse ülevaatusi oleks võimalik läbi viia juba märtsikuul. Eriti suuri pingutusi tuleb selleks teha Õigus-, Looma-arsiteaduskonnas ja Põllumajandusteaduskonnas, kus kursuse- ja teaduskonnaõhtuid arvestades kunstilise isetegevuse organiseerimine on madalal tasemel.

ÜLKNÜ XI kongressi võtab TR Ülikooli üliõpilaspere ja eelkõige meie noorte avangard — Kommunistlik Noorsooühing — vastu ka terve rea üritustega kehakultuuri alal. Edasi viiakse läbi kirjanduslikud võistlused, rida isetegevuslikke üritusi jne.

Selle tähtpäeva tähistamisest peab iga noor osa võtma, ainult siis muutub väljatõotatud ürituste plaan eluliseks ja täidab oma suure ja tähelepanuväärse ülesande. Ainult siis läheb Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaspere koos kogu Nõukogudema noorsooga väärikalt vastu leninlik-stalinliku komsomoli XI kongressile, võttes seda ajaloolist sündmust vastu suure poliitilise ja tööalase tõusu tähe all.

Tartu Riikliku Ülikooli Opetatud Nõukogu ees kaitsi kandidaativäitekirju

Tartu Riikliku Ülikooli Opetatud Nõukogu avalikul koosolekul toimus hiljuti kahe kandidaativäitekirja kaitsmine. Esimesena esines kaitsjana Tallinna Polütehnilise Instituudi vanem-õpetaja Kalev Ratassepp väitekirjaga „Statistiliste põhisuuruste mehhaniseeritud arvutamine“, temale oponentide ametlike oponentidena füüsika-matemaatika teaduste kandidaat H. Keres ja füüsika-matemaatikateaduste doktor prof. H. Jaakson. Sm. K. Ratassepp kaitses edukalt nimetatud väitekirja ja temale anti Opetatud Nõukogu poolt füüsika-matemaatikateaduste kandidaadi teaduslik kraad.

Teisena kaitses väitekirja „Lüpsikarja söötmine ja piima tootmine rohke põhi- ja väheses jousõudaga“ ENSV TA Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi Loo-

masõötmis- ja Söödatootmissektori noorem teaduslik kaastöölaine Artur Vask.

Oponentidena esinesid põllumajandusteaduste kandidaat dots. A. Muuga ja põllumajandusteaduste doktor E. Liik. Praktiku seisukohalt esines väitekirja kohta sõnavõtuga ENSV Põllumajandusministeeriumi esindaja agronoom H. Polna. Sm. A. Vask kaitses samuti hästi oma väitekirja ja temale anti TRÜ Opetatud Nõukogu poolt põllumajandusteaduste kandidaadi teaduslik kraad. Mõlemate väitekirjade teemad tunnustati tähtsaks rahvamajanduse ja praktilise elu seisukohalt.

I. Maaros,

TRÜ teaduslik sekretär.

Uute saavutuste eest õppe- ja teaduslikus töös

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

ti 1306 arvestust ehk 93,4% arvestuste üldarvust.

Poliitilises ökonomias oli plaanikohaselt eksameid ja arvestusi 540. Ei ilmunud arvestusele 23, arvestati 335, ei arvestatud 8. 174-st õiendatud eksamist õiendati hindegas „väga hea“ 111 eksamit ehk 63,5%, hindegas „hea“ 47 ehk 27,0%, hindegas „rahuldav“ 16 ehk 7,5%.

Kuid nende arvuliste andmete kõrval ei tohi hetkekski unustada õppetöö kvaliteedi küsimust. Ja see küsimus ei peegeldu igakord ja alati arvulistes andmetes. Ja just õppetöö kvaliteet on see, mille arendamisele, mille järjekindlale tõstmisele peab meie ülikool tähelepanu pöörama praegusel momendil ja edaspidi.

Meie peame olema täiesti teadlikud sellest, et ideelis-poliitilises kasvatuses on esmajärgulise tähtsusega õige õppetöö korraldamine. Ja nimelt ideeliselt ei kasvata mitte ainult ühiskondlikku distipliini, vaid eranditult kõik distipliini.

Lenin ütles: „Igas koolis on kõige tähtsam — loengute ideelis-poliitiline suund“. Kõik õppejõud peavad olema teadlikud sellest, et õppetöö kvaliteedi tõstmisel on paratamatuks eelduseks õppejõudude ideelis-poliitiline enesetäiendamine.

Kuidas toimub see TRÜ õppejõudude juures? TRÜ töötajate kollektiiv on käesolevast õppeaastast haaratud marksismi-leninismi aluste tundmaõppimise suuremas ulatuses kui varem. Ülikoolis töötavad 16 poliitkooli ja 9 õpiringi partei ajaloo lühikursuse tundmaõppimiseks, mis haaravad üle 700 inimese. Nendes poliitkoolides ja õpiringides töötavad valdav enamik õppeabipersonalist ja assistentidest. 32 õppejõudu õpib Marksismi-Leninismi Ohtuülikoolis. 150 õppejõudu töötab iseseisvalt individuaalse tööplaani alusel, kusjuures nad saavad juhendeid ja konsultatsioone vastavalt õppejõududele.

Nii on ülikooli partei-organisatsiooni juhtimisel kogu kollektiiv asunud ideelis-poliitilise enesetäiendamisele.

Mis puutub iseseisvalt individuaalse tööplaani järgi õppijatesse, siis peab ütlema, et nende jaoks tuleb regulaarselt ja tihedamalt konsultatsioone ja ka loenguid korraldada tööplaanis esinevate marksismi-klassikute teoste tundmaõppimiseks. Ka selles osas on tingimata tarvilik, et meie ühiskonnateaduste kateedrid täiendataks uute õppejõududega.

Nüüd mõni sõna poliitinformatsiooni korraldamisest meie ülikoolis.

TRÜ-s poliitinformatsiooni-tundide korraldamist tuleb pidada täiesti otstarbekohaseks ja neil on suur kasvatuslik mõju üliõpilastele. Kuid nende tundide otstarbekohasest ja efektiivsest teostusest oleme veel üsna kaugel. Nad kujunevad enamuses vähe elavaks, mõnikord isegi paljaks vormitaimiseks. Selle nähtuse eest peab tõsiselt hoiatama.

Kuidas tuleb hinnata õppetöö metoodilist taset, õppetöö ideelis-poliitilist taset ja sihikind-

lust Tartu Riikliku Ülikoolis? Sellele küsimusele tuleb vastata järgmiselt: õppetöö tase on tõusnud, kuid see tõus on suhteline ja vähene. Enamiku kateedrite töö kannatab parteiliselt võitleva ja ideoloogiliselt tarvilikult teravdatud iseloomu puudumise all. Ja kui kõrvutada meie tegelikku tööd ÜK(b)P Keskkomitee ja KHM kõrgete nõudmistega, siis peab ütlema, et õppetöö ideelis-poliitiline sihikindlus on olulise-maid puudusi meie töös.

Tähtsaks sündmuseks TRÜ elus möödunud semestril oli õppetöö ja teadusliku töö ümberkorraldamine mitasuuringliku bioloogia alustele.

Õppetöö ja teadusliku uurimistöo ümberkorraldamine bioloogiaaluste alal meie ülikoolis, bioloogiaaluste õpetamise rajamine täielikult ja jagamatult eesrindlikule mitasuuringlikule õpetusele nõuab ka veel edaspidi palju tööd rektoraadilt, dekaanidelt ja kateedritelt. Bioloogia diskussioon puudutab kõiki nõukogude teadlasi, millisel alal nad ka ei töötaks, sest nad kõik võitlevad metodoloogiliste aluste õiguse ja puhtuse eest. Seepärast on ka arusaadav, miks bioloogiaalustest näiliselt eemal seisvad kateedrid on teinud sellest diskussioonist järeldusi. Kuid ühtlasi pole arusaadav, miks mitte kõik kateedrid ühenduses bioloogia diskussiooniga pole kasutanud juhust teravdada võitlust kodanliku ideoloogia vastu, müstikasse ja metafüüsikasse takerduvate, kontseptsioonide vastu.

Tuleb rõhutada, et alanud semestril seisab meie ees ühe tähtsana ülesandena tarvidus tegevdada kõigekülgselt kasvatus-tööd üliõpilaste hulgas, võitlust buršlike ja teiste kodanlike igandite vastu. Et tõustada noorte kommunistlikku kasvatust, tahab meie ülikool alanud semestril korraldada üliõpilaskonnas nõupidamise kommunistliku kasvatuse kohta. Sel nõupidamisel me tahame põhjalikult selgitada kommunistliku kasvatuse ülesandeid meie ülikoolis ja näidata neid kohustus, mis tulenevad selles töös igale meie kollektiivi liikmele.

Meie töös on veel palju puudusi, mis pidurdavad TR Ülikooli kiiremat edasiliikumist töö kõigi harude avardamise ja süvendamise suunas. Alanud semester peab kujunema murranguliseks ajaks, tähistades senisest suuremaid edusamme õppe- ja teadusliku töö alal. Selle ülesande täitmise nõuab eelkõige kõigi jõudude mobiliseerimist võitluse ülikoolis tehtava töö ideoloogilise kvaliteedi tõstmise eest. Samuti on tarvis senisest veelgi leppimatult võidelda kõigi esilekerkivate puudustega, terava bolševistliku kriitika ja enese-kriitika paljastada kodanliku ideoloogia mõjude riismeid töös.

Siis võime olla kindlad, et uus semester kujuneb eelmistest edukamaks ja viljakamaks, et ülikool hakkab paremini täitma oma vastutusrikkaid ülesandeid. Soovin kogu ülikooli kollektiivile — õppejõududele, teenistujatele, töölistele ja üliõpilastele — parimat edu töös uuel semestril!

TR Ülikooli kollektiiv hääletas üksmeelselt kommunistide ja parteitute bloki kandidaatide poolt

TR Ülikooli kollektiiv võttis möödunud pühapäeval toimunud rahvakohtu valimistest osa suure aktiivsusega. Suur osa õppejõududest ja üliõpilastest käis hääletamas juba varajastel hommikutundidel.

Teaduste Akadeemia juures asuvas agitatsioonipunktis töötasid valimiste eel innukalt agitatoritena vene keele ja lääne filoloogiateadri ning Õigusteaduskonna aktivistid sm-d Prussakova, Martma, Laurits, Jürgen ja

Ülikooli šeflusaluses valimispunktis nr. 8 olid esimeste valijate hulgas Õigusteaduskonna üliõpilased sm-d Kalits, Alliksoo, Kall, Pulk, Liblik, Heinlaid jt. Õppejõududest käisid varakult hääletamas sm-d Lamp, Loop-

mann, Raumann, Freimann, Feldbach, Ariste, Kleis, Valdes jt. „Täie veendumusega anname oma hääle kommunistide ja parteitute stalinliku bloki kandidaatide poolt“ oli kõigi valijate ühine otsus.

Agitaatorite tubli töö

Viira — grupivanema sm. Loopmanni juhtimisel.

Hoolikalt läbiviidud agitatsioonitöö tulemusel käisid rahvakohute valimiste päeval kõik selle grupi tööpiirkonnas elunevad valijad valimas juba varahommi-

kul. Oma eeskujuliku töö eest valimiste päeval väärrib esiletõstmist agitaator sm. Prussakova.

E. Kirsimägi,

Õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 7(13) Neljapäeval, 3. märtsil 1949. a. II aastakäik

Tähtis teetähis kommunistliku kasvatustöö parandamisel

Kommunistliku kasvatuse aluseks on võitlus kommunismi võidu eest. Uus põlvkond, kelle ees seisab kommunistliku ühiskonna loomise ülesanne, tuleb oma ajaloolise ülesandega ainult siis edukalt toime, kui kogu tema kasvatys ja haridus on läbitud bolševistliku ideelise vaimust. Opetamise apoliitilisus, „puhtate teaduste“ õpetamine, mis hoolitseb ainult teadmiste pakkumise eest, ignoreerides kommunistliku kasvatuse ülesannet, on nõukogude kooli vaimule vaenulik, on vastuolus tema ajaloolise missiooniga.

Partei Keskkomitee määruses ajakirjade „Zvezda“ ja „Leninograd“ kohta üteldakse otseselt: „Nõukogude kord ei või taluda noorsoo kasvatamist nõukogude poliitika suhtes ükskõikse vaimus“.

Tartu Riiklik Ülikool on seni neid nõukogude pedagoogika põhilisi nõudlusi kommunistliku kasvatuse suhtes täitnud peamiselt õppeprotsessis ja poliitinformatsiooni tundides. Kaudselt on kommunistliku kasvatuse küsimustega lähemalt kokku puudunud aktustel, mis olid pühendatud vene ja nõukogude suurtele pedagoogidele (Ušinski, Makarenko), samuti õppemetoodilistel konverentsidel ja osalt ka hiljutisel bioloogiateaduste alaste küsimuste arutamisel. Tuleb aga tähendada, et säärane kommunistliku kasvatuse riivamis puudutamine ja kommunistliku kasvatuse üle teoreetiseerimine peab edaspidi asenduma tegeliku sellekohase kasvatustööga. Kommunistlik kasvatuse peab muutuma igapäevaseks, endastmõistetavaks, ülikooli kollektiivi iga liikme otseks ülesandeks. Selles mõttes peab eelseisev kommunistlike kasvatusele pühendatud konverents kujunema tähtsaks, millest peale kommunistlik kasvatuse muutub meie ülikooli dekanatide, ametiühingu ja õppepersonali päevaulesandeks.

Et kommunistlik kasvatust meie ülikoolinoorsoo juures tegelikult teostada, selleks tuleb kõige pealt lähema vaatluse alla võtta inimtüüp, kes võiks olla meie kommunistliku kasvatuse ideaalkujuks. Tuleb üksikasjaliselt välja selgitada uue, sotsialistliku ühiskonna liikme, kommunismi siirduva konkreetse inimese iseloomujooned. See on konverentsi ettevalmistava perioodi üks tähtsamaid ülesandeid.

Teine, eelnevaga tihedalt seotud ülesanne seisab selles, et näidata seile üksikasjaliselt väljaselgitatud inimese konkreetseid suhteid oma kollektiiviga,

tööga, mida ta teeb, ja sotsialistliku kodumaaga, kuhu ta kuulub. Siin tõuseb tulipunkti küsimus neist ajendjõududest, mis otsustavalt määravad konkreetse nõukogude inimese põhi-olemuse, nagu see on esinenud mitmesuguste ajalooliste suursündmuste puhul.

Kolmas ülesanne seisab selles, et avastada need takistavad tegurid, raskused ja üksikud väärkõrvaldused, mis meie tööd kommunistliku kasvatuse teostamisel on häirinud ja veelgi häirivad.

Nende vihjamisi märgitud ülesannete täitmise kergendamiseks on konverentsi korraldamise juhendis mainitud peamiselt ilukirjanduslikke teoseid, mis peegeldavad nõukogude inimese psüühilist olemust. Nende teoste läbitöötamise kohta on teisel juhendeid antud.

Dekanaatide, teaduskondade, ametiühingu alakomiteede ja kommunistlike noorte ülesanne seisab praegu selles, et organiseerida üliõpilaste hulgas laialdast nõukogude kirjanduse lugemist. Eriti oleks vaja kõigil süvenenult läbi lugeda Fadejevi „Noor Kaardivägi“ ja Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest“. Järgneva astmena on vaja kindlustada, et väikestes rühmades või ka teaduskonna ulatuses esinevaks ettekannetega nende teoste ainetikul. Selles osas ongi mõeldud nõukogude inimese ideaalkuju väljaselgitamine loetud kirjanduse põhjal. Arutluskoosoleku edukaks kordaminekuks on soovitatav, et küsimus nõukogude inimese olemusest tõstatataks üles mitmes aspektis, mida üsna hästi kavas mainitud temaatika võimaldab.

Arutluskoosolekud peavad andma konkreetset materjali teaduskonna kasvatusküsimuste ja vastaval alal esinevate puuduste selgitamiseks, mis konverentsi korraldamise juhendis on sektionide töö osas ette nähtud.

Kommunistlike kasvatusele pühendatud konverentsi plenaaristung toimub plaanikohaselt märtsikuu lõpul k. a., kus esinevad TRÜ rektor prof. A. Koort, õppeprorektor A. Pint, Stalini preemia laureaat A. Jakobson ja EK(b) Partei KK propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja sm. E. Jaanimägi.

Konverentsi korraldajate komisjon kutsus kõiki TRÜ teaduskondi, organisatsioone, õppejõude ja üliõpilasi võtma energiliselt osa sellest väga tähtsast üritusest.

Asutakse arutluskoosolekute ettevalmistamisele

Viiimasel poliitinformatsiooni-tunnil arutas Oigusteaduskonna IV kursuse läbi rektori käskkirja, mis käsitleb TRÜ üliõpilaste kommunistliku kasvatuse konverentsi plaani. Üksmeelselt otsustati läbi lugeda käskkirjas loetletud teosed ja loetud materjali põhjal märtsikuu algul läbi viia referaatkoosolekud järgmistel teemadel: 1. Nõukogude rahvaste majanduslik ja kultuuriline õitseng pärast Oktoobrevolutsiooni (referent Tihhanova); 2. NSV Liidu rahvaste sõprus (Kalits); 3. Sõprusest ja selt-

simehellekusest (Laasik); 4. Nõukogude noorsoo suured õpetajad (Saarits); 5. Mehisusest ja kohustustest (Adler); 6. Milles seisneb meie õnn? (Kall); 7. Meie aja kangelase iseloomujooned ilukirjanduses (Toomus); 8. Karakteri kasvatusest (Kirsimägi).

Need üliõpilased, kes ei esine referaatidega, valisid omale teemad, millistel nad esinevad oponentidena.

K. Adler, Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi terovitus S. M. Kirovi nimelisele Sõjaväe-Meditsiinilisele Akadeemiale tema 150. aastapäeval

S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia ülemale

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tervitab ja õnnitleb südamliselt S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia kuulsat kollektiivi tema ajaloolise juubeli puhul.

Oma 150-aastase tegevuse kestel on Sõjaväe-Meditsiiniline Akadeemia teinud läbi kuulsat võitlust ja võitluse teekonna. Vene meditsiini ja loodusteaduste aushoidjate nimed – Pirogov, Baer, Botkin, Pavlov, Behterev, Hlopin, Ooppel, Orbeli, Tankov, Bojatšek, Anitskov, Pavlovski jt. — on meile sama lähedased kui Teiegi kollektiivile. Paljud Teie akadeemia kasvandikud on jatkanud ja jatka-

vad veel praegugi Teie kuulsaid teaduslikke traditsioone meie ülikoolis. Rahuliku ehitustöö aastail on Teie kollektiiv saavutanud kuulsuse oma innuka tööga meie kodumaa hüvanguks. Mehises võitluses meie kodumaa, vabaduse ja sõltumatuse eest Suure Isamaasõja perioodil on Teie kollektiiv olnud eeskujuks nii rindel kui tagalas. Nende kuulsate patriootide nimed on kantud nõukogude rahva fasilike barbarite vastu peetud võitluse kroonikasse.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv soovib S. M. Kirovi nimelise Sõjaväe-Meditsiinilise Akadeemia kollektiivile tema

150-aastase juubeli päeval uusi võite tema õilsas töös eesrindliku nõukogude teaduse arendamise ja meditsiiniliste kaardrite kasvatamise alal truuduse ja armastuse vaimus meie Nõukogude kodumaa vastu.

Elagu S. M. Kirovi nimeline Sõjaväe-Meditsiiniline Akadeemia!

Elagu meie kuulus Nõukogude armee!

Elagu meie juht ja õpetaja seltsimees STALINI!

TRÜ kollektiivi nimel

prof. A. Koort,
TR Ülikooli rektor.

NSV Liidu kõrgema hariduse ministri asetäitja prof. Svetlov Tartus

Läinud nädalal külastas Tartut NSV Liidu kõrgema hariduse ministri asetäitja professor Vassili Svetlov. Prof. Svetlov tutvus Tartus viibides linna kõrgemate õppeasutuste, eriti aga meie ülikooli elu ja tööga. Samuti esines ta pikema ettekandega Tartu kõrgemate õppeasutuste õppejõudude ja üliõpilaste nõupidamisel.

Oma kõnes andis ministri asetäitja Tartu kõrgemate õppeasutuste töö sügava analüüsi, märkides tunnustavalt töös tehtud edusamme ja juhtides tähelepanu töös esinevatele kitsaskohtadele ja puudustele. Tartu Riikliku Ülikooli tööle möödunud semestril ja eksamissessiooni tulemustele andis sm. Svetlov üldiselt tunnustava hinnangu. Opetöö üldise taseme tunduvast tõusust annab tunnistust eksameile ilmunud üliõpilaste protsendi suurenemine, samuti heade ja väga heade hinnete arvu ning saadud hinnete keskmise tõus. Eriti silmapaistvaid tulemusi saavutasid talvisel eksamissessioonil Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased. Selles teaduskonnas ei tulnud sessioonil ühegi üliõpilase poolt antud eksamit tunnustada mittehaldavaks. Tunduvalt on suurenenud väga edukalt edasijõudvate üliõpilaste arv. Neist tõstis prof. Svetlov eriti esile seltsimehi Marta Lõhmust, Evi Prinki, V. Herzenit, R. Loogat jt.

„Ehkki võime tuua palju positiivseid näiteid Tartu Riikliku Ülikooli tegevuse iseloomustamiseks, ei tähenda see veel seda, et siin ei esine küllalt puudusi ja väärnähte.“ ütles prof. Svetlov. Kõneleja märkis, et üksikuis teaduskondades jätab veel soovida üliõpilaste töödistsipliin. Nii on see näiteks Metsandusteaduskonnas, kus nõrk töödistsipliin sai mitmete üliõpilaste mitterahuldava edasijõudmise põhjuseks. Edasi kritiseeris prof. Svetlov veel teravalt paiguti esinevat tendentsi leppimiseks formaalse ainetundmisega, kus juures üliõpilasi ei suunata probleemide põhjalikule läbimõtlemisele ega aine sisusse tungimisele. Kui seni mõningate õppejõudude juures esineb eksameil liiga vähest, teiste juures aga liiga ranget nõudlikkust, siis edaspidi tuleb ka siin luua ühtlus.

ENSV Ametiühingute Kesknõukogu esimees sm. Illisson kõneles TRÜ ametiühingute aktiivile

Möödunud neljapäeval kogunes TRÜ aulasse TR Ülikooli, Teaduste Akadeemia Tartu asutiste ja Tartu Opetajate Instituudi töötajaid ning üliõpilasi, et kuulata Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu esimehe sm. Illissoni aruannet Eesti NSV AÜKN tööst VIII ja IX kongressi vaheajal.

Rääkides kõrgemate koolide ja Tartu teaduslike asutiste ametiühingute tööst peatus aruandja pikemalt TR Ülikooli Üliõpilaste Ametiühingu tööl. Eriti rõõpselt kerkis küsimus üliõpilaste heaolu alal (olukord ühiskonnas), kusjuures sm. Illisson

tunnistas, et osa süüd langeb siin ka AÜKN-le, kes ei ole vajaliku teravuse ja printsiipalisusega tõstnud küsimust vastavate organite ees. Rektoraat ei pööra tähelepanu kontakti tugevdamisele Üliõpilaste Ametiühinguga, vaid ametiühingukomitee on muutunud rektoraadi korralduste täitjaks.

Kultuurilise kasvatustöö alal üliõpilasklubi tegelikult ei ole selle nimetuse vääriline teiste vabariigi ametiühingute klubide kõrval. Igakord ei leia seal isegi värsket ajalehte. Üliõpilaste Ametiühingu komitee peab kandma hoolt selle eest, et klu-

bi muutuks üliõpilaste tõeliseks puhkekohaks. Peab osutama rohkem tähelepanu ekskursioonide korraldamisele teistesse liiduvabariikidesse, kasutades selleks Turismi ja Ekskursioonide Peavalitsuse abi.

Aruandele järgnesid elavad sõnavõtted, kus toodi esile puudusi ja ettepanekuid töö edasiseks parandamiseks. Kooslijad tervitasid soojalt sm. Illissoni aruandjana ja avaldasid lootust ka tuleviku sagedamini näha keskuse töötajaid Tartus ja saada neilt enam konkreetset abi ja juhtnööre.

A. Blumfeldt

Üliõpilaste Ametiühingu delegaatide koosolekult

Hiljuti toimus TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu delegaatide koosolek. Koosolek oli kokku kutsutud selleks, et ära kuulata TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee aruannet tegevusest viimaste kuude jooksul.

Komitee senine esimees sm. Laasik oma aruandes mainis, et ametiühingu töö on mõnevõrra paranenud, seda eeskätt poliitilise kasvatustöö alal. Uheks poliitkasvatustöö vormiks meie ülikoolis on poliitinformatsioonide korraldamine.

Ametiühingukomitee oma koosolekul kuulatas ära Ajaloo-keeleteaduskonna ametiühingukomitee esimehe sm. Lõpu ja bioloogia-geograafia osakonna komitee esimehe sm. Rubeni aruanded poliitinformatsioonide korraldamisest. Aruandeist sel-

gus, et on ilmnenud mitmesuguseid vigu selle ürituse läbiviimisel.

Ühe puudusena märkis sm. Laasik, et endine kultuur-massilise töö komisjoni esimees sm. Pärt on vähe kontrollinud poliitinformatsiooni läbiviimist. On piirdunud peamiselt aruannete ja vestlustega. Oma töös parimad on Matemaatika-loodus- ja Kehakultuuriteaduskond (esimehed Makkar ja Pertel).

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimehe sm. Laasiku tegevusaruandele pidid järgneva sõnavõtte komitee töö kohta. Häämmastav on aga asjaolu, et delegaatide hulgas ei leidunud ainustki sõna võtta soovijat. Et niisugune nähtus esines ka sügisel delegaatide koosolekul, siis räägib see sellest, et

senine komitee pole küllaldast tähtsust omistanud kriitika ja enesekriitika arendamisele, vaid on võõrdunud selle lämmatamise teele.

Asuti teise päevakorrapunkti juurde. Semestri jooksul oli komiteest välja langenud 5 liiget, Üliõpilaste Vastastikuse Abistamiskassa juhatast 3 liiget ja üliõpilasklubi juhatast 1 liiget.

Ametiühingukomiteesse valiti täiendavalt sm-d Blumfeldt (Oigusteaduskond), Külaots (Põllumajandusteaduskond), Raudsepp (Ajaloo-keeleteaduskond), Männik (Matemaatika-loodusteaduskond) ja Mägi (Arstiteaduskond).

H. Tigane,

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee aseesimees.

Nõukogude naine on nõukogude ühiskonna võrdõiguslik liige, vääriiline võitleja kommunismi võidu eest

Eeskujuks õppimises ja töös



Olla eesrindlik õppetöös, võtta aktiivselt osa ülikooli ühiskondlikust tööst üliõpilaste kasvatajateks, — niisugune on nõue eesrindlikule nõukogude üliõpilasele.

Ei ole kahtlust, et just selliseks eesrindlikuks üliõpilaseks on Ajaloo-keeleteaduskonna ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilane Gea Reiman, kelle õpinguraamatut ei ole ühtki hinnet alla „väga hea“. Olles õppedisipliinis eeskujulik ei kuulu ta nende üliõpilaste hulka, kes piirduvad vaid oma kitsa eriala õppimisega, vaid ta võtab väga aktiivselt osa ühiskondlikust tööst mitmel alal. Juba teist aastat on ta Ajaloo-keeleteaduskonna komsomoli-organisatsiooni sekretäriks. Peale selle laulab ta Akadeemilises Naiskongis, võtab aktiivselt osa ajalooringi tööst jne. Suurimat lugupidamist ja austust näitas TR Ülikooli üliõpilaste ja õppejõudude kollektiiv, esimeses sm. Gea Reimani kandidatuuri Tartu Linna TS Nõukogusse

Isamaasõja lahingutandrellit ülikooli



Oie Küttmann põlvneb töölisperekonnast. Raskustega võideldes õpetas sm. Küttmann kodanlikul ajal keskkooli. Kui fašistlikud hordid tungisid kallele meie kodumaale, astus Oie isa hävituspataljoni, Oie ise aga astus Punaarmee ridadesse. Sm. Küttmann tegi läbi Suure Isamaasõja, teenides Eesti Rahvuskorpuse koosseisus sanitarina. Pärast demobiliseerumist Nõukogude armeest astus tubli tütarlaps Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonda. Sm. Küttmann õpib praegu Arstiteaduskonna raviosakonna I kursusel, ules õppetööga hästi toime.

Sm. Küttmann võtab agaralt osa Akadeemilise Naiskongi tööst ja teisest ühiskondlikust organisatsioonidest. Sm. Küttmann on oma ühiselamu agitator ja komsomoligrupi organisator. Ühiskondlikus töös täidab sm. Küttmann oma ülesandeid kohusetruult ja hästi.

Naiskomisjon — ülikooli töötavate naiste organiseerija ja kasvataja

EK(b)P Keskkomitee poolt 7. märtsil 1947. a. kinnitatud naiskomisjonide põhimäärusega on asutiste naiskomisjonidele omistatud küllaltki suur osatähtsus asutises. Naiskomisjonidel tuleb tõmmata kõiki asutise töötajaid võitlusele töö igakülge parandamise eest. Neil tuleb kontrollida kultuurilis-elutarbeliste organisatsioonide, ettevõtete ja asutiste nagu söökla, ambulantsi, lastesõime, klubi jne. tööd; organiseerida huvitavaid loenguid ühiskondlik-poliitilistel, populaarteaduslikel, olustikulistel ja muudel teemadel. Naiskomisjonid peavad võitlema bürokraatsia ja töötajate halva teenindamise vastu ning nõudma Nõukogude seaduste täpset täitmist.

Nii nagu teistel naiskomisjonidel, nii tuleb ka Tartu Riikliku Ülikooli naiskomisjonil silmas pida eelmainitud põhimäärust. Naiskomisjon, kes valiti Tartu Riikliku Ülikooli naistöötajate poolt 1. juulil 1948. a. koosseisus: prof. A. Raatma, van. õpet. D. Riikoja, van. õpet. K. Kann, teaduslik sekretär I. Maaros, laborant D. Gabovitš, üliõpilased E. Paul, V. Roonurm, koduperenaised D. Brainos ja S. Roots ning van. preparaator V. Liivak, on esimesest ametisseastumise päevast oma tegevuse aluseks võtnud juba nimetatud naiskomisjonide põhimääruse, mille kohaselt tegevustöös osalevatel naistel, vastavalt ülikooli töö iseloomule, iga semestri jaoks. Mõeldud semestri tähtsaimast üritusest võiks nimetada ülikooli lasteajal jaoks eelarve koostamist, mis esitati koos ülikooli eelarvega NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumile kinnitamiseks. Eelarve kinnitamise puhul müüdi käesoleval semestril lasteaed organiseerimisele. Siis aitas veel naiskomisjon Teenistujate Ametiühingul koguda 735 väärtuslikku raamatut ülikooli šeflusaluse kolhoosi „Säde“ raamatukogu jaoks. Naiskomisjon on aidanud organiseerida riikliku tähtsusega tähtpäevade märkimist ja korraldanud iseseisvalt rida loenguid naistele huvitavatel teemadel. Viimane naiskomisjoni poolt organiseeritud loeng toimus 2. märtsil s. a., mil kuulati ära vanem-õpetaja G. Raadi huvitav ettekanne „Võitlus kestab...“ (märkmeid pärastsõjajärgsest saksast kirjanusest). Oktoobripühade ja näärde puhul korraldas naiskomisjon koos Teenistujate Ametiühinguga nii ülikooli töötajatele kui ka nende lastele vastavasisulised koosviibimised. Naiskomisjonil on olnud võimalus lahendada ka mõningaid naistöötajate ametialaseid küsimusi. Veel on teostatud naiskomisjoni liikmete poolt üliõpilaste söökla, ühiselamute ja ülikooli ruumide korraldust, mille kohta on vastavad puuduste kõrvaldamise ettepanekud esitatud haldusprorektorile. Eriti valusaks küsimuseks on üliõpilaste ühiselamute olukord. Äärmiselt vähene elamisepind ja puudulik sisustus lasevad oletada, et ülikooli administratsioon üksinda ei suuda siin olukorda rahuldavalt lahendada. Mõnevõrra on märgata juba kasu naiskomisjoni ettepanekuist majandusaparatuuride, sest ikka sagedamini ja hoolsamini näeme kas või peahooneski koristavaid käsi ja ikka enam võtavad meie ruumid parema ilme. Ruumide puhtuse küsimuses on palju kaasa aidata ka eriti naisüliõpilastel, kes võiksid internaatides korraldada tubade ja majade kaupa korraldust ja puhtuse alal võistlusi ning leida vahendeid lohakaite ja vastutustundetute kaasüliõpilaste kasvatamiseks.

Suursündmuseks Tartu Riikliku Ülikooli naiskomisjonile oli muidugi 8. märts — rahvusvaheline naistepäev. Sel puhul korraldati ülikooli aulas pi-

dulik koosolek, kus kriipsutati alla naistöötajate ja naisüliõpilaste osatähtsust ülikoolis. Nii töötab käesoleval ajal ülikoolis 505 naist, nendest on 5 professorit, 4 dotsenti, 31 vanem-õpetajat, 14 õpetajat, 59 assistenti, 91 laboranti, 36 preparaatorit, 54 teenistajat ja 211 töölise. Samaaegselt õpib ülikoolis 5 naisaspiranti ja 1542 statsionaarset ning 155 mitterstatsionaarset naisüliõpilast. Kogu naistöö ülikoolis moodustab üle poole ülikooli kollektiivi arvust. Poliitiliste teadmiste täiendamiseks võtavad poliitõppustest vastavaid koolides ja ringides osa 401 naistöötajat. Peale selle õpib hulk ülikooli naistöötajaid individuaalselt või marksismi-leninismi õhtuülikoolis. Naisüliõpilastel toimuvad vastavad õppused vastavalt õppeplaanile, millele lisanduvad veel poliitinformatsioonid.

Ülikooli naistöötajate peres on rohkesti eesrindlikke naisi. Ülikooli töötavate naiste uhkuseks ja eeskujuks on ENSV teeneline teadlane, akadeemik, rahvasaadik, farmaatsiateaduste doktor prof. Alma Tomingas. Ta on Opetatud Nõukogu liige, farmaakognosia kateedri juhataja ja ülikooli ravimite kasvatuse ja katsebaaside looja ning arendaja. Tubli perekonnaema ja hoolas õppejõud on ka füsioloogiakateedri juhataja arstiteaduste doktor Elise Käer-Kingisepp. Opetöö ja ühiskondliku töö alal paistab alati silma kohtuarstiteaduste kateedri juhataja arstiteaduste doktor prof. Aleksandra Raatma, kes on veel Opetatud Nõukogu ja naiskomisjoni liige. Oma töös rangelt nõudlik on veterinaarhügieeni ja piimanduse kateedri juhataja, veterinaariteaduste doktor Elfriede Ridala. Suure tõsidusega suhtub oma töösse üldbioloogia ja darvinismi kateedri juhataja Lydia Poska-Teiss. Töö täpsuse ja hooli poolest ei jää eespoolmainitud maha ka meie dotsendid — ajaloo-õpetuste kandidaat Hilda Moosberg, keemiateaduste kandidaat Natalie Rago, Helene Johani jt. Opetajatest tõstei naistepäeva puhul esile Dagmar Riikoja, Lydia Rootsi ja Leoniida Orvikut. Rektor oma käskkirjas avaldas veel kiitust Kehakultuuriteaduskonna II kursuse üliõpilasele Selma Multerile, kes on kahekordne ENSV võimenduse korvpalli alal ja sealjuures ka edukas õppetöös. Põllumajandusteaduskonnast tõsteti esile parimana III kursuse üliõpilane Ella Kukk, Ajaloo-keeleteaduskonnast — IV kursuse üliõpilane Marta Lõhmus, Metsandusteaduskonnast Virve Roonurm, Loomaarstiteaduskonnast V kursuse üliõpilane Linda Veldemann, Arstiteaduskonnast V kursuse üliõpilane Salme An'on. Oigusteaduskonnast Erna Redikson, Matemaatika-loodusteaduskonnast I kursuse üliõpilane Selma Nuis ja Kehakultuuriteaduskonnast III kursuse üliõpilane Laine Viies. Administratiivtöötajast said tunnustuse õppeosakonna sekretär Marta Nigol, rektori kantselise sekretär Linda Erginson, raamatupidamise osakonna töötajad Aino Ehlen ja Liidia Kõrts, ja töölised Ella Laas ning Minna Ilves. Hinnates seda suurt ja heatahtlikku abi, mida ülikooli töötajate abikaasad on üles näidanud ülikooli ürituste läbiviimisel, avaldas rektor kiitust ja tänu ka koduperenaisetele, tõstes välja Leida Karu ja Salme Rootsi.

Koondagu käesoleva aasta rahvusvaheline naistepäev veel tihedamalt naistöötajate, üliõpilaste ja koduperenaisete ridu, sest meie kõik oleme teadlikud neist suurtest ülesannetest, mis käimasolevas üheselgitustöö meile esitab.

Irene Maaros,
TRÜ naiskomisjoni esimees.

ELLEN HIQB

Laul tööle

Me ei oota käsku, noorte tõtleme Tuleme, ja sina õnnistad me käsi. Anna meile vaimustust ja mõtteid sülem, Teame, sinuga me malev noor selgeid kuuleme su kutset, võimas tööd. Kunagi ei kõhkle ega väsi. töö, sa muutu ise osaks meist. Sinu samm käib petest, maadest Meie röömule vaid sina tiivad. Täida meie päevad, päiksest üle, Meie röömule vaid sina tiivad. helged sinu sammu rütmis meie süda lööb. süüta südames õnne leeki õis

Aita luua uhket tulevikku: Muuda, töö, meid igavesti nooreks sinu abil sirgemaks saab tee. nagu sina, elukandja suur ja me mõtete ja käte hooleks. Kõrgemale, kaugemale noorus ja me mõtete ja käte hooleks. kipub jäta elu, tõtle, terve, kuum.

väsimatuks meie vägi tee.

Naistepäeva tähistamise koosolekult

Rahvusvahelise naistepäeva tähistamiseks korraldati üleile õhtupoolikul TR Ülikooli aulas pidulik koosolek. Päevakohase pidulikkusega dekoreeritud aulasse kogunes rohkesti ülikooli eesrindlikke naistöötajaid ja -üliõpilasi, teadlasi ja teenistujaid, üliõpilasi ja töölisi.

Piduliku koosoleku avab TRÜ teaduslik sekretär, ülikooli naiskomisjoni esimees sm. Irene Maaros. Ta räägib rahvusvahelise naistepäeva tähtsusest töötavate naiste mobiliseerimisel võitluseks vabaduse ja võrdõiguse eest. Seejärel saab sõna sm. Liidia Roots. Oma ettekan- des, mida arvukas kuulajaskond

jälgib suure tähelepanuga, jutustab sm. Roots rahvusvahelise naistepäeva ajaloost. Ta räägib sellest, kuidas töötavad naised kogu maailmas peavad võitlust vihatud kapitalistliku kurnamisrežiimi vastu, oma õiguste eest. Suure osa oma kõnest pühendab sm. Roots Nõukogudemaale naiste sangaarlikule tööle sotsialismi-kommunismi ehitamisel. Ta jutustab meile kangelaslikest naistest-patriootidest, kes kuuluvad meie maa tööstuse, põllumajanduse ja kultuuri eesrindlaste hulka, kes pühendavad kogu jõu rahvamajanduse ja kultuuri arendamisele ja kes sõja karmidel päevadel kõrvuti meestega ennast-

salgavalt kaitsesid meie kodumaa vabadust, õnne ja au.

Suure rõõmuga võetakse vastu teade sellest, et TR Ülikooli rektor on oma käskkirjaga rahvusvahelise naistepäeva puhul avaldanud tunnustust hulga ülikooli eesrindlikele naistöötajatele ja -üliõpilastele.

Rahvusvahelisel naistepäeval demonstreerisid meie ülikooli töötavad naised oma kindlat tahtet anda kogu jõud võitluseks Nõukogudemaale rahvamajanduse ja kultuuri kiire arendamise eest, ülikooli töö igakülge parandamise eest, kommunismi võidu eest meie maal.

Poet, kasvataja, bolševik



Kes meist Tartu Riiklikus Ülikoolis ei tunneks Aira Kaalu tagasihoidlikku, siimpaaset kujurit. Juba 1945. a. alates töötab ta õppejõuna TRÜ marksismi-leninismi kateedri juures. Lihtsalt ja veenvalt selgitab ta üliõpilastele, et marksismi-leninismi omandamine tähendab oskust marksistlikult lahendada küsimusi, oskust käituda oma töös nagu inimene, kes tunneb ühiskonna arenemise, töölisliikumise, proletarise revolutsiooni ja kommunistliku ühiskonna ülesheitamise teadust. Ta püüdeks on kasvatada inimesi, kes oskavad näha uut meie ühiskonnas ja on kartmatud võitluses uue eest.

Aira Kaal on tuntud ka luuletajana. Tema sulest on ilmunud kaks luuletuskogu. Esimesse — „Ma ei anna relva käest“ on koondatud A. Kaalu luuletused kodanliku Eesti lõuaastaist kunni Suure Isamaasõja perioodini. Teine luuletuskogu „Võiduraket“ ilmus 1948. a. lõpupäevil. Oma loomingus on au or teadlik võitleja uue ja edasiviiva eest, kommunismi eest. Ning kõikjal on ta elujulge, tema värsidest hõõgub tulevik, võit.

Ülikooli eesrindlikemaid naisi



Mitte asjata ei peeta meditsiiniliste teaduste doktorit professor Aleksandra Raatmat üheks ülikooli eesrindlikemaks naiseks.

Töörohke on olnud prof. Raatma elu. Saavutanud visa tööga kõrgema hariduse ja kaitsnud juba 1933. aastal edukalt doktori-väitekirja, ei saanud ta oma võimeile ja teadmistele vastavat tööd, vaid pidi leppima „jaaskonnaarsti“ töona Virumaal. Nõukogude võim avas sm. Raatmale ku teadasele avarad perspektiivid mõtestatud, sisukaks e'uks. Ta töötab kohtuarstiteaduste kateedri juhatajana, teeb mitmekülseid teaduslikku ja te'agogilist tööd. Ülikooli Opetatud Nõukogu liikmena võtab prof. Raatma aktiivselt osa ülikooli töö juhtimisest.



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 13 (19) Reedel, 15. aprillil 1949. a. II aastakäik

Üliõpilaskonna kommunistlikule kasvatusesele pühendatud konverents

Möödunud nädala lõpul leidis aset ülikooli kollektiivi poolt kauaoodatud suursündmus — noorsoo kommunistliku kasvatusese küsimustele pühendatud konverentsi plenaaristungid. Mitu kuud oli kogu meie ülikooli ligi neljatuhandeliikmeline kollektiiv hoolikalt ja ping-salt teinud ettevalmistusi selleks suursündmuseks. Sellepärast on mõistetav see suur huvi, mida tundis meie kollektiiv plenaaristungite ja neil käsitletavate tähtsate probleemide vastu. Vaevalt kunagi varem on meie põlise ülikooli aulas nähtud sellist rahvamurdu kui konverentsi esimesel plenaaristungil. Kaugelt üle tuhande inimese viibis aulas või peahoone auditoriumides, kuhu konverentsi käik valjuhääldajate kaudu edasi anti.

... Kell on seitse õhtul. Looberipuude ja lilledega kaunistatud presiidiumilaua taha astub ülikooli parteiorganisatsiooni sekretär sm. P. Kalju. „Meie võimas Nõukogude kodumaa teostab kommunistliku partei juhtimisel edukalt kommunismi ülesehitamise suuri ülesandeid.“ ütleb ta oma avakõne algul. „Seoses sellega seisab meie ees eriti tähtsa küsimusena üliõpilaskonna kommunistliku kasvatusese probleem. Sel alal tehtava töö osas peab praegu toimuv kommunistliku kasvatusese konverentsi küünema pöördele selleks sündmuseks.“

Edasi annab kõneleja pildi konverentsi ettevalmistustööde massilisest ulatusest. Peeti 144 arutluskoolesolekut, millest võttis osa üle kahe ja poole tuhande üliõpilase. Arutelude kestel esitati üle 560 küsimuse, sõnavõt-jaid oli ligi 700 inimest. Pole kahtlust, et kommunistliku kasvatusese konverentsi ettevalmistamise periood omab väga suurt tähtsust: ta tõstis kommunistliku kasvatusese küsimuse üldise tähelepanu tulpunktiks ja lõi aluse, millele võib rajada edasist veelgi intensiivsemat ja viljakamat kasvatusetööd.

Koosolijate soojade kiiduvalduste saatel kuulutab sm. Kalju noorsoo kommunistliku kasvatusese küsimustele pühendatud konverentsi plenaaristungid avatuks. Valitakse konverentsi tööpresiidium ja seetähtselt antakse sõna ettekandeks teemal „Noorsoo kommunistlikust kasvatusesest“ TRÜ rektorile prof. A. Koordile.

Kasvatame kommunismi ehitajate põlvkonda

Rektor prof. A. Koort esines pika ja põhjaliku ettekandega kommunistliku kasvatusese küsimustest. Ta märkis, et toimuva konverentsi korraldamine oli tingitud paratamatust vajadusest siivendada kommunistlikku kasvatusetööd meie ülikoolis. Süvendada teadlikkust ja vastutustunnet selle töö vastu nii üliõpilastes kui ka õppejõududes.

Bolševike partei on kasvatanud uue intelligentsi, kes pole rahvast eraldunud, vaid ehitab koos kõigi meie töötajatega kommunismi. Kuid kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks tuleb teha veel tohutut tööd inimeste ümberkasvatamisel uue kommunistliku teadvuse loomisel, uue töödistsipliini ja sotsialistliku töössuhtumise kujundamisel. Ei tohi unustada, et ikka veel on olemas kapitalist-



Sm. N. Karotamm kõnelemas kommunistliku kasvatusese küsimustele pühendatud konverentsil.

lik ümbrus, mis püüab elus'ada ja toetada kapitalismi igandeid nõukogude inimeste teadvuses. See kohustab meid erilist tähelepanu pühendama noorte kommunistlikule kasvatusesele.

Kommunistlik kasvatus on kommunistliku ideelise kasvatus. Kunagi varem ajaloos pole inimese elu ja tegevus olnud täidetud sellise sügava ajaloolise mõttega kui on seda nõukogude inimese elu ja tegevus, kes ehitab uut ühiskonda.

Kodanliku moraali aluseks on eraomand tootmisvahendeid. Kodanlik moraal taotleb eraomandi kaitset, tema varjus toimub töötava rahva laiade hulkade eksploatamine. Kodanliku ühiskonna moraal on klassimoraal. Kaasaegne imperialistlik kodanlik kõrvale heitnud kõik kodanluse moraali sisaldunud vähesedki silmakirjaliselt demokraatlikud elemendid ja on arendanud oma klassi egoismi avalikuks inimeste ja kultuuri vihkamiseks.

Sellele moraale on vastu seatud kommunistlik moraal, mis sisaldab endas võitluse uue ühiskonna eest.

Kommunistliku moraali kasvatamine tähendab noorsoo kasvatamist nõukogude patriotismi vaimu, armastusele ja ustavusele töörahva tõelise kodumaa vastu. See tähendab kõrgete moraalseste omaduste kasvata-

Tõsta üliõpilaste käitumiskultuuri

Esimesel plenaaristungil esines veel sisuka ettekandega teemal „Ülikooli noorsoo käitumiskultuurist“ õppeprorektor sm. A. Pint.

Oma ettekandes „Üliõpilaskonna käitumiskultuurist“ andis sm. Pint kujuka võrdluse meie nõukogude moraali ja kodanliku moraali vahel. Ta märkis, et kommunistliku ühiskonna ehitaja üheks tähtsamaks tunnuseks on kõrge käitumiskultuur.

Sellest seisukohast lähtudes andis sm. Pint meie nõukogude noorsoo põhilised tunnused, käsitledes teadmise, veendu-

mist, mis on kujunenud nõukogude inimestes kommunistliku ühiskonna ülesehitamise käigus.

Kommunistlik kasvatus tähendab järeleandmatut võitlust kapitalismi igandite vastu teaduse alal, kapitalismi igandite vastu harjumustes, tavades ja käitumises. Konverents avas meie silmad suurtele ja tõelisele puudustele selle töö alal. Mitte kõik õppejõud pole aktiivselt andunud kasvatusetööle. Meie üliõpilaste hulgas esineb veel ebaterveid apoliitilise, ideetuse ja individualismi nähtusi. Paljud üliõpilased vaaavad õppimisele ülikoolis kui oma erasjale. On üliõpilasi, kes veel ei mõista Nõukogude Liidu rahvaste sõpruse sügavat ja tõelist sisu. Selliste ebaterve nähtuste vastu tuleb pidada järjekindlat võitlust.

Meie üliõpilaskonna kommunistlik kasvatus pole mingi hooajaline kampaania, vaid on igapäevase töö ülesanne. See on pidev ja äärmiselt tõsine protsess, millest võtavad osa kõik meie ülikooli kollektiivi üksikud liikmed ja organisatsioonid. Kommunistliku kasvatusetöö ülesanded on niivõrd ulatuslikud ja vastutusrikkad, et neid saab teostada vaid kõigi õppejõudude ja ühiskondlike organisatsioonide sihitadliku tegevuse alusel.

muse ja harjumuse probleeme. Ta märkis, et toimub terav võitlus vana, manduva kodanliku kultuuri ja uue, nõukoguliku kultuuri vahel. Meie üliõpilaskonnas on veel õppe-distsipliini rikkujaid, loodreid, sotsialistlik omandi anastajaid. Ei ole täielikult kadunud kummardamine kodanliku lääne kultuuri ees, soovimise ebaseltsimehelik suhtumine naistesse, usulised eelarvamused jne. On üliõpilasi, kes loevad korraldust ajalehti, ei tunne head ilukirjandust, käivad harva teatris, omavad väri mõisteid kunstist. Otsustav võitlus nende

Meie üliõpilaskonna kommunistlik kasvatus pole hooajaline kampaania, vaid igapäevase töö ülesanne. Sellepärast koondagem kõik jõud kommunistliku kasvatusese konverentsi saavutamise edasiarendamiseks, võitluseks uue tõusu eest kasvatusetöö alal!

nähtustega — iganenud vaadete ja väärade maitsega, kodanliku kultuuri ja kirjanduse reaktioonilise osa paljastamine, selle kõrval nõukoguliku kultuuri, teaduse ja kirjanduse igakülgne propageerimine — see on iga nõukogude üliõpilase ja õppejõu kohus, tema tõelise kultuurse tunnuse.

Edasi peatus sm. Pint käitumiskultuuril.

Inimese kultuurse käitumise harjumused peegeldavad mitte ainult tema välist ilmet, vaid iseloomustavad ka teataval määral tema isiksust, tundeid, maitset, elamusi. Meie viisakus peab olema siiras, mitte aga kodanlikele korrale omane teesklev, puhtvälistele maneeridele ja žestidele põhinev viisakus, mis varjab hingelist julmust ja tui-must, mõtete ja tunnete armestust ja tühjust.

Käitumiskultuur on orgaanilises seoses tagasihoidlikkusega. Tavaliselt on suurelul, upsakus ja ülbus omased piiratud mõistusega inimesele. Tihti aga on tagasihoidlikkuse puudus liigse familjaarsuse põhjustajaks. Peale selle on inimese käitumiskultuuri tähtsamateks joonteks veel vastupidavus, enesevalitsemine, tahtekindlus, teadlik distsipliin ja sotsialistlik suhtumine õppimise, töösse. Tähtis on suhtumine ka ühiskondlikesse ülesannetes.

Tõeline käitumiskultuur on lahutamatu seotud inimeste esteetiliste tunnetega. Ei saa nõustuda sellega, et maitsete üle ei vaielda. Kui see poleks vaieldav, kuidas siis saaksime eraldada ilusat inetust. Me peame kasvatama seda arusaamist.

Sm. Pindi ettekanne oli varustatud rikkalike konkreetsete näidetega üliõpilaskonna ja noorsoo elust.

Sm. Karotamm kõneles TRÜ kollektiivile

Eriti pidulikuks kujunes konverentsi teine plenaaristung, millest osa võtma saanud oli ka Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee esimene sekretär sm. N. Karotamm. Plenaaristungist osavõtjad tervitasid sm. Karotamme soojade poolehoiavaldustega. Sm. Karotamm esines plenaaristungil pikema kõnega, mida koosviibijad suure tähelepanuga kuulasid.

Märkinud, et rahva ja eriti noorsoo kommunistliku kasvatusese küsimus omandab Nõukogude Eestis iga päevaga järjest suuremat tähtsust, analüüsis sm. Karotamm sellise nähtuse põhjusi. Need põhjused peituvad Eesti NSV sisepoliitilises olukorras: selles, et meie tööstuse kõrval nüüd ka põllumajandus on otsustavalt astunud sotsialismi teele.

„Tuleb mainida seda,“ ütles sm. Karotamm, „et nüüd, kus ka põllumajandus läheb üle sotsialistlikule alusele, on meie kõige suuremateks takistusteks kapitalistlikud igandid, vanad harjumused. Need muutuvad nüüdsest peale meie vabariigi arengu takistuseks. Seepärast on tarvis juhtida tähelepanu töötava rahva kommunistlikule kasvatusesele selle sõna laiemas mõttes. Ja seepärast on meie töötava rahva, eriti noorsoo kommunistlik kasvatus õieti meie kõige tähtsamaks ülesandeks.“



Rektor prof. Koort esineb ettekandega kommunistlikust kasvatusesest.



ENSV teeneline kirjanik M. Raud kõnelemas plenaaristungil.

Rääkides kommunistlikust kasvatusesest peatus seltsimees Karotamm pikemalt küsimusel sellest, milliseid iseloomujooni peame tulevastes kommunismi ehitajais ja kommunistliku ühiskonna liikmeis eeskätt kasvatama. Kõigepealt peab iga noor olema piirilt truud meid töötavale rahvale, bolševike parteile ja nõukogude võimule, Nõukogude kodumaale, kommunismi suurtele ja õilsatele ideedele. On tarvis noortes kasvatada nõukogude rahvaste sõpruse ja vendluse tunnet, printsiipialust kõigi küsimuste lahendamisel. On tarvis, et igaüks seaks töötava rahva ja kommunistliku partei huvid kõrge-male oma isiklikest huvidest, et igaüks seaks oma tähtsaks ülesandeks võidelda kõigi Nõukogude riigi vaenlaste vastu. Edasi peab iga noor alati meeles pidama suure Lenini õpetust: „Oppida, oppida ja veel kord oppida.“ On vaja, et iga meie noor oleks mitmekülgset arenenud inimene ja samal ajal iihke kindla eriala hea spetsialist. Oma töös tuleb alati kasutada bolševistlikku kriitikat ja enesekriitikat, elus ja töös ei tohi kunagi karta mõistlikku riskimist.

Väsimatult on noortes tarvis kasvatada tööarmastust, säästlikku suhtumist sotsialistlikku omandisse, sõprust, seltsimehelikkust ja kollektiivsusust.

(Järg 2. lk.)

Olgu tervitatud 1. mai, maailma töötajate võitlusjõudude ülevaatuspäev!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 15 (21) Reedel, 29. aprillil 1949. a. II aastakäik

Tööraha vendluse päeva

Juba üle kuuekümnepäevaks on 1. mai olnud kogu maailma töö- lisklassi revolutsiooniliste jõu- dade ülevaatuspäevaks. Sel päeval kõlab kõigis maailma keeltes erilise jõuga proletaria- aadi suurte õpetajate Marxi ja Engelsi poolt heisatud loosung: „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ Kogu maailma töötav rahvas näitab sel päeval oma vääramatut ühtsust ja tahet võid- delda kapitalismi vastu, nua õiglasema elukorra — sotsialis- mi-kommunismi võidu eest. Nõukogude rahvas aga pühitseb 1. maid kui kodanluse üle saa- vutatud ajaloolise võidu päeva, kui ekspluateerimisest vabasta- tud töö päeva. Sel päeval demon- streerib nõukogude rahvas oma ustavust nõukogude võimu- le ja bolševike parteile, oma tahet töötada veel rohkem ja veel paremini oma sotsialistliku kodumaa hüvanguks, oma val- misolekut kaitsta nõukogude võimu saavutusi, oma truudust proletaarse internatsionalismi lipule. Piiritu uhkusega teeb nõukogude rahvas sel päeval kokkuvõtteid oma loova töö saavutistest, vaba töö võitlustest, mis on kogu maailma eksplua- tatsiooni ikkes ägavale prole- tariaadile innustajaks võitluses vihatud kapitalistliku kurnamis- režiimi vastu.

Nõukogude rahvas võtab 1949. aasta esimest maid vastu seni- nägematute saavutustega elu kõikidel aladel. Loosungi all: „Viisaastak nelja aastaga“ võit- leb nõukogude rahvas rahvama- janduse uue võimsa tõusu eest. Ajajärgul, mil kapitalistlikku maailma vapustavad kriisid, majanduselu vireleb, tööpuudus kasvab, teostab nõukogude töö- tav rahvas edukalt seda oma suurt loosungit. Kui enne sõda NSV Liidu tööstus kasvas kes- kmiselt 12–15% võrra aastas, siis 1947. a. see kasv moodustas 23%, 1948. a. aga juba 27%. Säärane kasvutempo kindlustab tegelikult kõigi meie ülesseatud eesmärkide saavutamise, seejuur- es meie riigi majandusliku põ- hiülesande fäitmise: minna ka kõige suuremaist kapitalistli- kest maadest ette toodangu hulgalts ühe elaniku kohta.

Samasugune võimas tõus leiab aset ka meie põllumajanduses. Mõõdunud aastal andis NSV Liidu põllumajandus 7 miljardit puuda vilja, saavutades sellega peaaegu sõjaeelse taseme. Et teha lõpp aastasadu inimest kiusanud põuale ja rajada alus

kindlate ja kõrgete viljasaakide saamisele, on meie talurahvas hakanud ellu viima grandioos- set looduse ümberkujundamise plaani põllukaitse-metsavööndite rajamise, tiikide ja veebassei- nide ehitamise ning heinavälja- külvikordade rakendamise näol. Mõõdunud aastal rajati juba 199 tuhat hektaari metsavöö- nit, ehitati 2800 tiiki ja basseini, kasvatati puukoolides 1869 mil- jonit isikut. Nõukogude Eesti talurahva elus aga on tähtsai- maks sündmuseks kindel ja otsustav üleminek sotsialismi teele, mis väljendub umbkaudu poole talurahva astumises kol- hoosidesse.

Hiiglasammudega läheb edasi ka NSV Liidu kultuurielu. Käes- oleval ajal õpib Nõukogude Liidu ülikoolides 730 tuhat ning alg- ja keskkoolides 34 miljonit õpilast.

Ka meie ülikoolil on suuri saavutusi. Me oleme saavutanud õpe- ja kasvatustöö suure tõu- su, rajanud kindla aluse selleks, et kiiresti muuta meie ülikool üheks NSV Liidu kõige eesrind- likumaks kõrgemaks õppeasuti- seks. ÜK(b)P Keskkomitee oma hüüdlauseis 1. mai puhul pöör- dub nõukogude teadlaste poole järgmiste sõnadega: „Nõuko- gude teaduse alal töötajad! Ri- kastage meie kodumaa teadust ja tehnikat uute uurimuste, avastuste ja leiutistega! Juuru- tage teaduse saavutisi toot- misse, viige edasi tehnikat!“ Need sõnad olgu iga meie üli- kooli õppejõu, iga teadlase lipu- kirjaks. Meie üliõpilased aga pidagu alati meeles ja täitku järjekindlalt ÜK(b)P Keskkom- itee poolt antud stalinlikku ülesannet: „Nõukogude noor- mehed ja neid! Oppige ees- rindlikku teadust, tehnikat ja kultuuri! Olge vastupidavad ja julged, valmis võitma igasugu- seid raskusi! Töötage ennastsal- gavalt meie kodumaa hüvan- guks!“

Tulvil piiritut uhkustunnet oma suure sotsialistliku kodu- maa üle, mis iga päevaga muu- tub meie inimeste loova töö tu- lemusel ilusamaks, jõukamaks ja võimsamaks, mis sammub kindlalt rahu eest võitleva imperialismivastase leeri ees- otsas; tulvil kindlat tahet pühendada kogu oma jõud, teadmised ja energia võitluseks sotsialismi-kommunismi võidu eest meie maal tervitame üle- maailmset tööraha võitluspäeva — esimest maid.

1. mai tähistamine TR Ülikoolis

TR Ülikooli parteiorganisatsi- ooni ja rektoraadi juhtimisel alustati ülikoolis aegsasti ette- valmistusi, et kavakindlalt ja väärikalt tähistada 1. maid kui kõigi maade tööliste vendluse päeva.

Selleks moodustatud üleüli- kooliline komisjon (esimees sm. B. Vorse) organiseeris rea üri- tusi juba enne 1. maid — nagu vestlused „1. mai — kogu maai- lma tööraha võitlusjõudude ülevaatuspäev“ — poliitinformatsiooni- tundeid, võitlused laskespordis jm.

Üleülikooliline pidulik koos- olek 1. mai tähistamiseks toi- mub 30. aprillil algusega kell

16.00. Koosolekul esineb kõnega sm. J. Paul. Sellele järgneb üli- õpilaste auhinnatööde hinnete ja autorite teatavaks tegemine, au- hinnatööde uute teemide välja- kuulutamine ning ülikooli ees- rindlaste märkimiseks rektori käskkirja avaldamine.

1. mail kogu ülikooli kollektiiv võtab osa Tartu linna töö- tava rahva ühtsest demonstrat- sioon-rongkäigust.

Suurema üritusena toimub 2. mail kell 21 üliõpilaskonna maipidu Tartu Opetajate Insti- tuudi ruumes. Lisaks neile üli- distele 1. mai pidustustele viiak- se läbi rida üritusi teaduskon- dades.



ELLEN HIJOB

Mailaul

Ukse laias kaares lahti
lökkas laulev kevad,
läitis leegi päiksetahti,
valge, virveleva.

Lauludele puna suule
suudles hommik hele,
jalgadesse tantsutuule
pistis rõõmudele.

Tööd kui väletüüset lindu
lennuhoog vöib üles.
Rõõm saab helisema rindu
uue päeva süles.

Mõtted kirkad, kibelevad,
tulbil kiirtepildu.
Kannad ise, nagu kevad,
rinnas rõõmukildu.

Kõik maidemonstratsioonile!

1. mai on kogu maailma töö- lisklassi revolutsi- ooniliste jõudude ülevaatuspäevaks. Selle kuul- susrikka ajaloo kestel on maailma kodanlus pida- nud järjest enam hakkama värisema mannetust õudusest ja hirmust nähes, kuidas seni mahasuru- tud palgaorjade armee on tunnetanud oma võim- sat jõudu ning on hakanud nõudma oma õigust.

Selles visas võitluses saavutasid Nõukogude- maa rahvad bolševike partei juhtimisel 1917. aast- a oktoobris otsustava võidu, kukutades kodanluse ja mõisnike võimu ning kehtestades proletariaadi diktatuuri.

Sellest ajast pühitseb nõukogude rahvas 1. maid kui kodanluse üle saavutatud võidu päeva, kui ekspluateerimisest vabastatud töö päeva.

Tänavuaastast 1. mai pidupäeva võtavad nõu- kogude rahvas ja kõigi maade töötajad vastu rahu eest peetava pineva võitluse olukorras — imperialismivastase demokraatliku leeri võitlus- jõudude ülevaatuspäevana.

Sel päeval demonstreerib ka kogu Tartu Riik- liku Ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpi- laste pere oma ustavust nõukogude võimule ja bolševike parteile, oma tahet töötada, õpetada

ning õppida veel paremini oma sotsialistliku kodu- maa hüvanguks, oma valmisolekut kaitsta nõu- kogude võimu saavutusi, oma truudust proletaar- sele internatsionalismile.

Meil on, mille üle uhkust tunda ning mida kaitsta.

Esimest maid 1949. aastal pühitseme olukorras, kus kõik teed viivad kommunismile. Kõik imperi- alismi katsed pidurdada demokraatlike jõudude kasvu ka kõige verisema terroriga varisevad kokku.

Selles teadmises kogunegem kõik hilinemiseta 1. mai demonstratsiooni kogumiskohtadesse!

Üliõpilased, kes võtavad osa sõjalisest õpetu- sest, kogunevad sõjalise õpetuse kateedri asukoh- ta 1. mail kella 9.30-ks polkovnik Kivimaa kor- raldusse.

Kogu ülikooli ülejäänud pere koguneb 1. mail kella 10.30-ks Aia tän. 46, kus kolonne organiseer- rib sm. Lombak. Kolonn peab olema lõplikult formeeritud ja valmis alustama liikumist kell 11.15.

Kõik TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased töötava rahva ühtsuse võimsale demonstratsi- oonile!

Taotlegem uuel õppeaastal väsimatult õppe- ja kasvatustöö edasist parandamist!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 24 (30) Reedel, 2. sept. 1949. a. II aastakäik

Uute suurte ülesannete täitmisele

1. septembril algas õppetöö Tartu Riiklikus Ülikoolis nagu kõigis Nõukogude Liidu rohkearvulistes kõrgemates õppeasutistes. Nagu eelmistel aastatelgi võeti ka tänava augustikuul toimunud eksamite tulemuste tagajärjel nõukogude kõrgematesse õppeasutistesse vastu ligikaudu 200.000 uut üliõpilast.

1. septembril avaaktusel ülikooli kollektiiv koos õppetöö algusega tähistas ka seitsmesaja uue statsionaarse üliõpilase vastuvõtmist. Meie ülikooli pere tervitas südamliselt ja sõbralikult noori üliõpilasi. Meie ülikooli pere soovib, et nad oma ülikooliõpinguis oleksid edukad, et püsiva ja järjekindla töö tagajärjel neist kujuneksid väärikad nõukogude haritlased, nõukogude eriteadlased.

Tartu Riiklik Ülikool, kellele nõukogude kord on loonud seni nähtamatud arenemisvõimalused, on oma struktuuri aastaaastalt laiendanud. Eelmise õppeaasta algul oli meie ülikoolis 8 teaduskonda 20 osakonnaga. Täna võime öelda, et meie algame uut õppeaastat jällegi laiendatud struktuuriga. Meie ülikooli Põllumajandusteaduskonna juures algab tegevust mittestatsionaarse osakond. Metsandusteaduskonna juurde on loodud metsamelioratsiooni osakond. Põllumajandusliku tootmise alal töötajate kvalifikatsiooni tõstmise eesmärgil on meie ülikooli Põllumajandusteaduskonna juures loodud kuuekuulised pidevalt töötavad kursused masina-traktorijaamade juhtivatele töötajatele ja samuti pidevalt töötavad kolmekuulised kursused zootehnikutele.

Ei ole mingit kahtlust, et ka eeloleval õppeaastal meie üliõpilaskond järjest tihedamalt koondub leninliku kommunistliku noorsooühingu ümber, meie ülikooli noorsoo eesrindlikuma osa ümber, kes taotleb õppetöö kvaliteedi ja õppedistsipliini tugevdamist meie ülikoolis. Me loodame, et meie üliõpilaskond, koondununa kommunistliku

Prof. A. KOORT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

noorsooühingu ümber, ja meie üliõpilaste Ametiühing aitaksid kaasa tulevaste spetsialistide kasvatamisele bolševistliku parteilisuse vaimus. On vaja, et meie üliõpilaste kollektiiv aitaks pidada lakkamatut võitlust kodanliku ideoloogia, kodanliku natsionalismi vastu, kus see ka ei esineks. Meie üliõpilaste kollektiiv peab otsustavalt välja astuma apoliitilise ja ideetuse nähtuste vastu, välimaisuse ees lõimitamise nähtuste vastu, ükskõik millisel viisil need ka ei ilmneks mõningate meie üliõpilaste juures.

Meie nõukogude kodumaal on noorsoole loodud kõik võimalused rõõmsaks ja õnnelikuks, huvitavaks ja tegevusrohkeks eluks. On loodud kõik eeldused kasvavate noorte vaimsete võimete kõigekülgselt arendamiseks. Andudes teaduste omandamisele, meie noorsugu ei jää kunagi eemale suurtest riiklikest ja ühiskondlikest üritustest. Meie noorsugu elab ühiskondlikele huvidele. Opingute kõrval on meie üliõpilased lahutamatu seotud nõukogude ühiskonna üritustega, tema poliitiliste eesmärkide ja taotlustega. Nii saab meie ülikooli noorsugu kõige selgemini tajuda, et ta on võitleja uue, kasvava ja areneva eest inimkonna ajaloos. Elada nõukogude ühiskonna, sotsialistliku kodumaa huvidele, kommunismi täieliku võidu huvidele, tähendab elada suurt, ideelist elu.

Meie ülikool saavutas eelmisel õppeaastal märkimisväärseid tulemusi. 2407-st eksamikohuslikust üliõpilasest ilmus kõigile eksameile 2376 üliõpilast ehk 98,7% (1947/48. — 97,1% 1946/47. — 83,3%).

Eksamitele ilmunute arvust sooritasid kõik eksamid 2310 üliõpilast ehk 97,7% (1947/48 — 93,1% ja 1946/47. — 77%).

Õppeaasta algul

Eile algas Tartu Riiklikus Ülikoolis, nagu kõigis meie maa kõrgemais õppeasutistes, uus õppeaasta. Õppeaasta alguse pidulikuks tähistamiseks korraldati eile algusega kell 10 ülikooli aulast õppeaasta avaaktus. Aktusel esines ettekandega TR Ülikooli rektor prof. sm. A. Koort. Samas

andis rektor ülikooli vastuvõtueksameil parimaid tulemusi saavutanud ja keskkooli lõpetamisel medalitega austustatud noortele üle üliõpilaspiletid. Aktusel kõnelesid veel õppejõudude ja üliõpilaste, samuti ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

Teise suurena üritusena

Kõigile lugejaile ja kirjasatjaile

Käesolevaga alustab ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ ilmumist uuel õppeaastal. Toimetust tervitab kõiki ajalehe lugejaid uue õppeaasta alguse puhul ja soovib neile edu ja kordaminekut töös. Toimetust tervitab kõiki ajalehe kirjasatjaid ja avaldab lootust, et kirjasatjad algalval õppeaastal veelgi innukamalt ja hoolikamalt teevad oma vastutusrikkast tööd.

Toimetust loodab, et kontakt lugejate ja toimetuse vahel algalval tööaastal järjest tugevneb. Iga lugeja olgu ühtlasi ka kir-

jasatja — niisugune on meie loosung. Samuti ootab toimetust lugejailt asjalikke näpunäiteid töö parandamiseks ja tähelepanu juhtimiseks lehe töös esinevatele puudustele. Need abinõud aitavad kaasa selleks, et kujundada meie ülikooli ajaleht selliseks, nagu teda igauks meist tahab näha — eesrindlikuks kollektiivseks propandistikaks, agitatoriks ja organisatoriks.

Lõpuks juhmee veel tähelepanu sellele, et praegu on veel võimalik tellida ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool“ uueks õppeaas-

õppeaasta algul toimub Tartu Õpetajate Instituudi ruumes 3. septembril algusega kell 20 Tartu kõrgemate õppeasutiste õppeaasta avaaktus. Aktusele järgneb suur kontsert meie linna kõrgemate koolide parimate isetegevuslaste osavõtul.

taks. Tellimus terveks õppeaastaks maksab 9 rbl. 50 kop. Tellimusraha tuleb tasuda ülikooli kassasse, vastav kvititung aga, millele märgitagu tellijate arv, teaduskond ja kursus, tuleb ära anda Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse või ajalehe toimetusse.

Tellimuste äraandmisega tuleb rutata, sest pärast 20. septembril enam uusi tellimusi vastu ei võeta.

Alustame tööd loosungi all: iga TRÜ kollektiivi liige olgu oma ajalehe lugeja; iga lugeja olgu ka kirjasatja!

Möödunud kuude kroonikat

5. juulil toimus TRÜ aulast pidulik aktus, millel anti ülikooli lõpetamise diplomid kätte suurele rühmale noortele eriteadlastele, kes omandasid hariduse nõukogulikus Tartu ülikoolis. Kokku andis TRÜ Ülikool tänava kodumaale 331 kvalifitseeritud eriteadlast. Kiitusega lõpetas ülikooli 14 seltsimeest.

5. juulil lõppes eksamissessioon TRÜ mittestatsionaarsetel üliõpilastel. Sessiooni tööst võttis osa 230 mittestatsionaarset üliõpilast. Sessioon möödus edukalt ja organiseeritult.

Juulikuul algul toimus Pihkva oblastis ja Võrumaal ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi ekspeditsioon, mille tööst võtsid osa ka TRÜ Ülikooli esindajad. Ekspeditsiooni liikmed kogusid rohkesti rahvaloomingut, sealhulgas suure hulga kaasaegsel teemaikal loodud rahvalaule.

Juulikuul külastas Tartut Leningradi üliõpilaste ekskursioon. Leningradi üliõpilased tutvusid linna vaatamisväärsustega ja ülikooliga ning arutlesid meie ülikooli aktiiviga kahe naaberülikooli vaheliste sidemete tihendamise küsimisi.

18. juulil saavutasid Ülikooli Spordiklubi naiskorvpallnrid võistluste sarjas NSV Liidu korvpallikarikale hinnatava võidu Tbilissi Riikliku Ülikooli naiskonna üle punktide suhtega 33:23.

Alates käesolevast sügisest hakkab TRÜ Põllumajandusteaduskonna juures töötama mittestatsionaarne osakond zootehnika- ja agronoomiaharuga. Mittestatsionaarsete osakonda võetakse vastu 50 üliõpilast.

Aegsasti algasid TRÜ Ülikoolis ettevalmistused suure vene füsioloogi akadeemik Ivan Pavlovi sünni 100. aastapäeva tähistamiseks. Organiseeritakse lektorite grupp, mille liikmed esinevad Tartu käitistes ja asutustes ettekannetega L. P. Pavlovi elust ja tööst. Septembris lõpust viiakse läbi I. P. Pavlovi tööle pühendatud teaduslik sessioon, kus ettekannetega esinevad prof. Karu, prof. Käer-Kingissepp jt. Füsioloogiakateeder korraldab samal ajal Pavlovi tööde näitust.

Juulikuul lõpetati TRÜ dendroloogia-aias korraldamine. Aed, mis võtab enda alla 4 hektari suuruse maa-ala, sisaldab üle 1000 liigi kodu- ja välismaise päritoluga puid ja põõsaid.

TRÜ Raadi õppe- ja katsemajandis kor-

raldati loomakasvatuse hoogtöökuul ürituste sarjas loomakasvatuspäev. Sisukate ettekannetega esinesid Tartumaa TSN Täitevkomitee põllumajandusosakonna juhataja sm. Muuga ja TRÜ õppejõud sm-d Pung ning Mauring. Loomakasvatuspäevast võttis osa ka ümbruskonna kolhoosnikuid.

1. augustil algasid meie ülikoolis vastuvõtu-eksamid. Sel päeval toimunud informatsioonikoosolekul kõnelesid ülikooli astujatele rektor prof. Koort, ELKNÜ komitee sekretär sm. Salumaa ja õppeosakonna ülema abi sm. Kurvits.

Täna võeti ülikooli vastu 700 noort. Põllumajandus-, Arsti- ja Matemaatika-loodusteaduskonda võeti vastu 125 üliõpilast igasse, Ajaloo-keeleteaduskonda 100, Oigus- ja Metsandusteaduskonda kummassegi 75, Loomaarstiteaduskonda 50 ja Kehakultuuriteaduskonda 25.

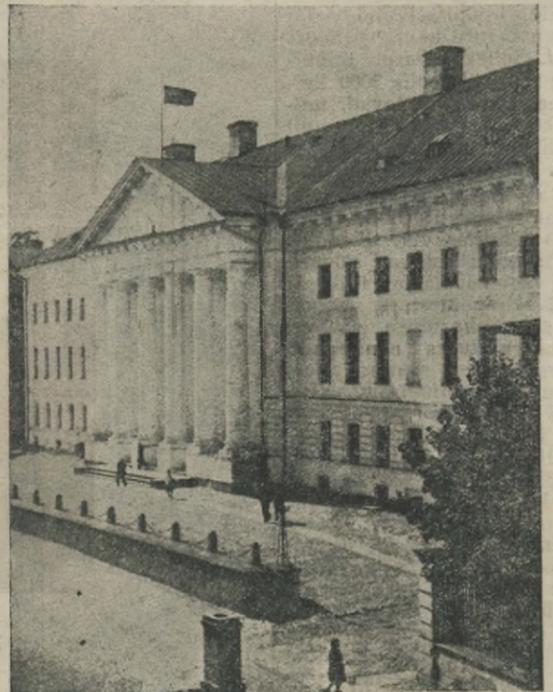
Rühm Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilasi dots. E. Laugaste juhtimisel sooritas uurimisreis Saaremaale, kus koguti umbes 1000 lehekülge väärtuslikke folklooristikke kirjanekuid.

Suvevaheajal omistas TRÜ Opetatud Nõukogu meditsiiniliste teaduste kandidaadi nimetuse P. Bogovskile, E. Raudamile, J. Savisaarele ja V. Savile. Edukalt kaitsesid oma väitekirja ja said kandidaadi teadusliku kraadi ka V. Tilga, P. Kard ja V. Kumari.

15. augustil lõppesid meie ülikoolis vastuvõtu-eksamid, mis näitasid noorte siirast tahet hästi töötada ülikoolis.

Sefluse korras abistab meie ülikool oma autotranspordiga mitmeid Tartumaa kolhoose. Nii viisid Mäksa valla Sõpruse kolhoos, sama valla Metsanurga kolhoos jt. oma teraviljanormi varumispunkti TRÜ veoautodel.

Suvisel töövaheajal sooritas rühm Metsandusteaduskonna lõpetajaid õppekursiooni Karjala-Soome NSV-sse, kus tutvuti vennasvabariigi metsamajandusega.



Sessioon näitas teadusliku uurimistöö hoogsat arenemist

TRÜ teaduslik sessioon, mis toimus 9.—13. detsembrini s. a., andis järjekordse ülevaate õppejõudude teadusliku uurimistöö tulemustest. Teaduslikul sessioonil esitati nii teadusliku uurimistöö plaani raames kui ka väljaspool plaani valminud töid, mida toodi laiemale hulgale ette, et arutada ja selgitada käsitletavaid probleeme, ühiselt tõstatada uusi küsimusi ja teha ettepanekuid nende lahendamiseks.

Esimese plenaaristungi ettekanded esitas sm. Reiman uusi lähema andmeid bolševike võitlusest nõukogude võimu kindlustamise eest Eestis Suure Oktoobrerevolutsiooni ajajärgul, tuues kujukalt esile tihedaid sidemeid, mis valitsesid kohalikkude ja keskorganite vahel.

Plenaaristungil külalisena esinenud sm. A. Merihein käsitles Eesti NSV looduse ümberkujundamise suurplaani, mille teostamiseks tuleb kaasa aidata ka kõigil teadlastel. Seoses selle ülesande lahendamisega on ka TRÜ teadusliku uurimistöö plaanis kaks laialtulatavalt probleemi, mis käsitlevad taime- ja loomakasvatuse küsimusi ja millistel ainetel käesoleval sessioonil esitati 7 ettekannet.

Füüsika-matemaatika seksioonis esines kahjuks vaid üks õppejõud, prof. G. Rago pedagoogilise sisuga ettekandega „Teoreetilise mehaanika kursuse õpetamise küsimustest“. Ettekande oli hoolikalt läbi töötatud ja väljendas ettekandja pikaajalisi kogemusi mehaanika õpetamise alal.

Keemia seksiooni kaaluvama osa täitis sm. H. Ottas, esitades uusi leitud mõne keemilise aine käsitlemise viisi kohta.

Bioloogia seksioonis nelja õppejõu poolt esitatud põhjalikult läbitöötatud teemadest tules esile tõsta prof. H. Riikoja ettekannet, mis käsitleb aktuaalseid küsimusi meie kalajanduse parandamise ja ümberkorraldamise alal. Ettekandja esitas mitmeid põhjendatud ettepanekuid sisevete kalatootangu suurendamiseks, mis väärivad tutvustamist asjaosalistes ringkondades.

Agronoomia seksiooni juba eespoolmainitud tööd olid tihedalt seotud sotsialistliku tootmispraktikaga, millest Eesti NSV looduse ümberkujundamise plaani rakendamisel omab erilist tähtsust sm. R. Tiitso töö soodekuivendamise mehhaniseerimise alal.

Metsanduse seksioonis, milles käsitletud ainetist on lähedane agronoomia seksioonile, olid juhtivaks küsimusteks samuti Eesti NSV looduse ümber-

kujundamise põhimõtted ja nende rakendamine. Nendest erinev oli sm. N. Olli ettekande vundamendi puhtalase säilitamise alal, mis omab praktilist väärtust taastatavate ja ka uuendatavate osas.

Ajaloo ja filoloogia seksioonides esitati 17 ettekannet. Ettekannete keskseks huvialaks oli eesti kirjanduse programmi projekti arutus, mis järgnes reale vastavatele ettekannetele. Need andsid väärtuslikke juhiseid mitte üksi ülikooli õppeprogrammi edasiseks töölemiseks, vaid ka eesti kirjanduse uurimise ning ümberhindamise alal.

Oigusteaduse seksioonis esitatud 4 ettekandest võiks esile tõsta prof. H. Kadari ettekandes tehtud teoreetilisi üldistusi süü ja ühiskonnaõhtlikkuse seose küsimuses nõukogude kriminaalõigusteaduses.

Arstiteaduse seksioonis, mis esitas meie suurima teaduskonna teadusliku töö tulemusi, esitati 5 istungil 14 ettekannet, mis olid sisukad ja aktuaalsed.

Veterinaaria seksioonis esitatud 5 ettekannet käsitlesid oma erialal aktuaalseid küsimusi. Olulist tähtsust omavad nii prof. Elfriede Ridala poolt teostatud kalade surevuse uurimise tulemusid, prof. Vassil Ridala töö sigade sooltehaiguste esinemistest ja ravist, samuti ka sm. P. Saksa uus skelettide valmistamise meetod.

Kehakultuuri seksioonis peetud kaks ettekannet omavad väärtust ENSV kehakultuuri- ja sporditöö seisukohalt.

Viimasel plenaaristungil sm. Antonsi poolt esitatud ettekande andis ülevaate Eesti NSV maaküsimusest ja selle tulemusriika edasiarendamise võimalustest.

Teadusliku sessiooni tööst kahel plenaaristungil ja peamiselt 11 seksioonis võitis osa üle kahe tuhande kuulaja, kellele poolt võeti arvukalt sõna. Sõnavõttud olid asjalikud ja sisulised, sündimised ja laiendades käsitlitud küsimusi, aitasid selgitada ettekanne arusaamatuid jäänud kohti ja võimaldasid ettekandjail oma töödes vastavaid korrekture teha. Puudusena tuleks märkida üliõpilaste vähest osavõttu sessioonist.

Kuigi üksikuis ettekandeis ilmes ka mõnevõrra pinnapealsust, näitas moodunud sessioon, et meie teaduslikkude probleemide käsitlemine on välja jõudmas killunenud olukorrast ja omandamas terviklikku iseloomu. Ühtlasi näitas sessioon, et meie teadlased oma töödega on aktiivselt asunud teenima rahvamajanduse vajadusi.

A. Maaroo

Vahetame töökojemusi

Politiikooli töö eluühedasemaks

Politiikooli nr. 10 tööst võtavad osa ülikooli transpordiosakonna ja remondi-töökoja töötajad. Koolis on käesoleva aasta sügisest alates peetud 8 õppust. Läbi on võetud viies teema: „Nõukogude sotsialistlik ühiskond“. Töö on kulgenuud ettekannete kujul poliitkooli juhataja poolt ja sellele järgnevatel vestlustel näol.

Olen püüdnud ettekandeid teema üksikute küsimuste kohta elustada näidetega tänapäevast, ajakirjandusest ja kirjandusest. Alguses oli kuulajate juures märgata üksküükest suhtumist poliit-õppusesse, kuid töö käigus on huvi õppuse vastu tõusnud, mida näitab puudujate arvu vähenemine ja elavuse tõus vestlustel. Eriti rohkesti tõstetakse üles praktilist laadi küsimusi. Näiteks sotsialistliku töö teema puhul tõsteti teravalt üles küsimus töö korraldusest TR Ülikooli transpordiosakonnas. Selles küsimuses oleme püüdnud algatada ka praktilist lahendust.

Raskuseks meie poliitkoolis on see asjaolu, et mitmed kuulajaist on väikesed kirjaoskused ja ei saa hakkama iseseisva tööga, nad ei suuda ettekannetest ülestahendusid teha ega ka käteühtlalt kirjutada järgi läbivõetud koodu korrate. Seepärast tuleb läbivõetud materjali kindlamaks omandamiseks küsimusi rohkem suuliselt korrate. Edaspidi kavatsen töö vaheldumaks muutmise mõttes lasta eesrindlikemal osavõtjail valmistada käsitlitava teema kohta käsitlitud materjali põhjal lühikesi lisaettekandeid ja nendega esineda.

Teiseks raskuseks on asjaolu, et esineb palju puudumisi väljasõitude tõttu, kuna suurem osa kuulajaist on autojuhid. Esineb ka üksikuid, kes suhtuvad õppusesse loialt ja puuduvad tihti ilma põhjuseta, nagu sm-d A. Siilbek ja Kunmann.

E. Säärts, poliitkooli nr. 10 juhataja.

Olla oma vastutusriika ülesande vääriline

Kui komsomoli linnakomitee kin-nitas mind poliitringi juhatajaks, tundsin, kui võrd vastutusriikas ülesanne on minule usaldatud: pean õpetama ja kasvatama kuulajaskonda.

Agas kuidas suudan paremini kasvatada ja õpetada kuulajaskonda? Leidsin, et tuleb pidevalt edasi õppida, kogu aeg täiendada oma teadmisi, põhjalikult läbi töötada marksismi-leninismi klassikute teoseid, tähelepanelikult läbi lugeda soovitatav kirjandus — ainult siis suudan õppused läbi viia kõrgele ideelisele poliitilisele tasemele, huvitavana ja sisukana. Igaks õpinguks valmistun mitte eelmisel päeval, vaid juba varem. Ettevalmistus seisneb selles, et loen soovitatud kirjandust, teen märkmeid ja kirjutata välja tsitaate õppustel kasutamiseks. Näiteks kasutasin kollektiveerimisega seoses olevate küsimuste selgitamiseks tsitaate seltsimeest Stalini teostest „Suure murrangu aasta“, „Majan-

dusmeeste ülesandeist“ jt. Huvi äratamiseks kirjanduse vastu tuleb tuua näiteid ka ilukirjandusest. Suurt tähelepanu tuleb osutada kaardi tundmisele.

Väga tähtsaks lüüks seminaride ettevalmistamisel on propagandistide seminarid, mis viiakse läbi komsomoli linnakomitee poolt. Eriti palju uut ja huvitavat andis meile sm. Nedzvetcki poolt läbi viidud seminar teemal „Nõukogude riik“. Sm. Nedzvetcki on meile eeskujuks, kuidas peab hea propagandist läbi viima õpingut. Kui propagandist räägib kvalitat, tuleb ette valmistamata õpingule, siis kuulajaskond kaotab huvi poliitringi töö vastu. Et seda ei juhtuks, tuleb meenutada Lenini sõnu: „Õppida, õppida ja veel kord — õppida“, peab koguma teadmisi, suurendama silmaringi, et saada boi-ševistlikuks agitatoriks.

M. Lõhmus, propagandist.

Puhkpilliorkestrisse võetakse uusi mängijaid

Eeloleval suvel toimuvast XIII üldlau-lupeost võtab osa ka TR Ülikooli puhkpilliorkester. Et üldlalupeol hästi esineda, peab orkestri koosseis tege-ma pingelist tööd. Kuid orkestril on ikka veel kasutamata instrumente, koosseis pole ikka veel täielikult komplekteeritud.

Lähemal ajal luuakse orkestri juures algajategrupp. Sellega osutub võimalikuks orkestri tööst osa võtta ka nendel üliõpilastel, kel puudub praktika sellel alal. Ühtlasi palume osa võtta

neilgi üliõpilastel, kes varem on puhk-pilliorkestris mänginud ja meie orkest-ri koosseisu veel ei kuulu. Orkestri juhatab vilunud muusikajuht Hugo Kir-delah, kes on XIII üldlalupeol puhk-pilliorkestrite üldjuhiks. Orkestriproove eksamisessiooni ajal ei peeta.

Puhkpilliorkestri tööst osavõtmisest huvitatul palutakse registreeruda ametiühingukomitees või 26. det. s. a. muusikatoos.

U. Virulaan

Kommunistlike noorte elu

Taotleme oma töö parandamist

Arstiteaduskonna üliõpilaste komsomollikus kasvatuse esineb tõsi-seid puudusi. Üheks põhjuseks on siin komsomoli-algorganisatsioonid nõrk tööd. Kõigepealt on algorganis-atsioonid sisedistsipliinil väga nõrked: esineb koosolekutele hilinemisi, puudumisi ja liikmemaksu mitte-tähtaegset tasumist (Jakobson). Ja sellepärast pole mõned kommunistli-likud noored ka suutelised küllalt edukalt võitlema distsipliini eest kursustel.

Kommunistlike noorte poliitilise teadlikkuse tõstmisel on küll saavutatud mõningaid tulemusi, kuid need ei ole mitte küllalised, nagu näitavad faktid. Nii on poliit-ilise kasvatustöö eesmärgil läbi-viidavad poliitinformatsioonitunnid sageli madalal ideoloogilisel tase-mel. Mõnedes õpperühmades esineb puudumisi 25—30% (ravi-osakonna II kursuse 3. ja 4. rühmas, ravi-osakonna V kursuse 3. ja 10. rüh-mas ja stomatoloogia osakonna III kursusel). Kerkib üles küsimus, mida teevad kommunistlikud noo-red mainitud kursustel? Miks ei võta nad seda fakti arutusele, et olukorda otsustavalt parandada. Veel halvem on see, et esineb ka juhtumeid, kus kommunistlikud noored ise puuduvad poliitinformatsioonitunnidest (Sannamees). See näitab mõned kommunistlike noorte ebaõiget arusaamist poliit-informatsiooni tähtsusest.

Kuid ainult poliitinformatsioonitunnide kaudu ei saa kontaktis olla jooksvate sündmustega sise-ja välispoliitikas. Selleks tuleb pidevalt lugeda ajalehti, ajakirju, ilu-kirjandust. Kommunistlikud noo-red aga sageli ei tunne huvi selle vastu, kas kursusekaaslased loevad ajalehti. Ja sellest tingituna esineb juhtumeid, kus üliõpilane ei tea isegi meie juhtivaid riigitegelasi.

Kommunistlike noorte poolt arendatava selgitus- ja kasvatustöö nõrkuse tagajärjeks on aga asja-olu, et kommunistlike noorte read teaduskonnas ei kasva.

Arstiteaduskonna komsomoli-alg-organisatsiooni büroo uus koosseis arutas läbi eespoolnimetatud puu-dused ja võitis vastu otsused olu-korra otsustavaks parandamiseks. Kõigepealt on tarvitusele võetud konkreetset abinõud algorganisatsi-ooni liikmete enese poliitilise teadli-ikkuse taseme tõstmiseks. Selleks korraldatakse individuaalvestlusi, uuritakse marksistlik-leninlikku teo-oriat.

Roha Naimark, Arstiteaduskonna komsomoli-alg-organisatsiooni büroo liige.

Kehakultuur ja sport

Suusaspordiseksioon talvise spordi-hooaja eel

Käesoleval aastal on ÜSK suusa-seksiooni koondunud tunduvalt suuremal hulgal nais- ja meesüli-õpilasi kõikidest TRÜ teaduskon-dadest kui eelmisel aastal. Ette-valmistusena talveperioodiks or-ganiseeris seksiooni juhatus sü-gistreeningu matkade, maastiku-jooksude ja sihtvõimlemise näol. Seksiooni töö organiseerimisel on innukalt kaasa aidanud üliõpilased Helga Mark, K. Pillai, E. Meisner ja teised.

Eeloleval hooajal on töökavas rida üritusi: matš-kohtumine Tal-linna Politehnilise Instituudi, TRÜ ja KKT vahel esimeste soodsate lu-meoludega, 10—15-päevane suusa-laager Käärikul, veebruaris TRÜ esivõistlused, (vastutav läbiviija sm. E. Rinde), Märtsis toimuvad nn. „Kääriku mängud“ (vastutav läbi-viija sm. V. Linnamägi), mille ka-

vas on ka TRÜ esivõistlused mäe-hüpetes. Ette on nähtud ka kohtu-mine Riia ülikooliga.

Talvehooaja lõppemisel jätkub suusaseksiooni töö turistlike mat-kade korraldamisega, millele teh-ti algust septembris, ja mille vastu üliõpilased osutasid suurt huvi. Kevad- ja suviperioodil on veel kavas riistvõimlemise ja vettehü-pete harrastamine, mis on etteval-mistusena vajalikud eriti mäesu-satajaile.

Suureks püüduks tuleb lugeda saalitundide äräjäämist viimase kuu aja jooksul ruumide puudu-mise tõttu. Praeguste halbade il-mastikutingimuste juures enne lume tulekut kahjustab see tuge-valt seksiooni tööd.

H. Abel, ÜSK suusaseksiooni esimees.

Mõningaist valusaist küsimustest

Järjekordse suurema spordiüri-tusena toimusid hiljuti teaduskon-dadevahelised võistlused ujumises.

Võistlustest võttis osa 99 võistle-jat, mis näitab üliõpilaste huvi kasvu ujumisspordi vastu. Võist-luste tulemused aga näitavad sport-meisterlikkuse kasvu. Esile tuleski tõsta Metsandusteaduskonna üliõpi-lase Lembit Rannma tulemust 100 m rinnuliujumises 1:29.4 ja Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilase Ebba Jaanimäe tulemust 100 m rinnuliujumises 1:45.9. Mõlemad tulemused on paremad ametlikest TRÜ rekordidest.

Võistlustest osavõtti ja tulemused näitavad küll ujumise arenemist üliõpilaskonnas, kuid vaatamata mõningaile saavutustele esineb veel küllaldaselt puudusi.

Ujumise harrastamiseks on üli-õpilastel parimad võimalused kui ühelgi teisel Tartu linna kollektiiv-il, kuid üliõpilased ei kasuta neid võimalusi täiel määral. Nii ei võta üliõpilased järjekindlalt osa fakul-tatiivkursuse tööst. Samuti esineb

väga palju puudumisi I ja II kur-suse kohustuslikest ujumisetundi-dest, kus toimub VTK normide sooritamine.

Teaduskondade kehakultuurikol-lektiivid ei tööta küllalt aktiivselt. Ülesandmist võistlusteks viibisid küni võistluste alguseni. Vastavad dokumendid olid halvasti vormis-tatud. Ülesandmiselehtedest oli nä-ha, et need olid tehtud viimasel minutil. Ainult Matemaatika-loodusteaduskonna kollektiiv esitas täiesti vormikohase ülesandmise.

Paljud üliõpilased ei ole veel omandanud nõukogulikke spordi-eetikat: nii oli antud nõusolek võistlemiseks, kuid ei tulnud ko-hale ja sellega kahjustati võist-konna üldist tulemust. Nii ei saa-nud Matemaatika-loodusteaduskon-na kollektiiv panna välja teate-võistkondi.

Teaduskondade kehakultuurikol-lektiivide nõukogudel tuleks arves-tada neid puudusi ja parandada oma tööd.

O. Tõnsuaadu, vespordi kateedri õppejõud.

Esimesed tõstespordi esivõistlused TR Ülikoolis

ÜSK raskejõustiku seksioon korraldas koos Kehakultuuriteaduskonna vehkle-mise- ja poksikateedriga esmakordsed tõstespordi esivõistlused Tartu Riiklikus Ülikoolis. Võistlustest võttis osa kuuest teaduskonnast kokku 24 üliõpilast. See võistlus näitab, et tõstmispordi hakkab levima üliõpilaskonnas. Vehklemise- ja poksikateedri juhataja sm. E. Lukini ja sama kateedri õppejõu A. Tähnase töö tõstespordi propageerimisel üliõpilaskonnas on andnud hinnatavaid tulemusi. Rõhutamist väärub asjaolu, et peale Kehakultuuriteaduskonna leidub teis-teski teaduskondades tõstespordi-üliõpilasi. Võistlustel võis näha üliõpi-laste suurt indu ja head võistlustehni-kaat, kusjuures saavutati rõõmustavaid tulemusi. Eriti häid tulemusi saavutas Kehakultuuriteaduskonna mitteratsio-onaarne üliõpilane-raskekaallane O. Kul-derkupp kolmevõistluses 82,5 + 95,0 + 120,0 = 297,5 kg.

Võistluste korraldamine sm. Lukini juhtimisel kulges ladusasti. Jääb vaid soovida, et tõstmine leviks üliõpilaste hulgas veelgi laiemalt. Selleks peavad aktiivselt kaasa aitema teaduskondade kehakultuurikollektiivid ja ÜSK raske-jõustiku seksioon. Järjekindlalt tuleb korraldada võistlusi ja teaduskondade esivõistlusi. Senini on seda teinud ai-nult Kehakultuuriteaduskond. Teadu-skondade kehakultuurikollektiivides on tarvis kasvatada ühiskondlikke instruk-toreid raskejõustiku alal, et propagee-rida üliõpilaskonnas raskejõustikku senisest veelgi enam.

Heade saavutuste poolest väärivad eriti esile tõstmist Kehakultuuriteadu-skonna üliõpilased K. Eljand ja T. Kai-mur, kes harrastavad juba pikemat aega tõstespordi ja on eesrindlikud üliõpi-lased nii õppetöös kui ka ühiskondliku töö alal.

J. Laidvere

TEADA ANNE

TRÜ üliõpilaste isetegevuse ja oma-loomingu II olümpiaadi orgkomitee liik-med annavad teaduskondade isetege-vusrühmade juhtidele ja teaduskonda-de olümpiaadi orgkomitee liikmetele vajalikke instruktioone olümpiaadi et-tevalmistustöödega seoses olevate kü-simuste kohta. Instrueerimine toimub ülikooli klubi väikeses saalis kolmapäe-viiti järgmistel kellaaegadel:
orgkomitee esimees V. Herzen — kella 15.30 kuni 16.30;
sekretär V. Roonurm — kella 16—17;
reperuaarikomisjon: J. Heinsoo ja P. Sepp — kella 15—16; A. Pahl — kella 16—17;
hindamiskomisjon: M. Jaagus ja O. Prinits — kella 16—17;
orgkomitee liige U. Sibul (lavakunsti alal) — kella 16—17;
orgkomitee liige A. Trass (laulu, instr-umentaalmuusika ja muusikalise oma-loomingu alal) — kella 15.30—16;
orgkomitee liige H. Pärkma (kirjan-dusliku omalooringu alal) — kella 15.30—16;
orgkomitee liige M. Kiischolz (ku-jutava kunsti alal) — kella 16—17;
orgkomitee liige H. Tüüts (kehakultuuri ja spordi alal) — kella 14.30—15.30;
orgkomitee liige P. Vardja (kunstili-se võimlemise alal) — kella 16—17;
orgkomitee liige H. Andresen (rah-va-, soolo- ja karakteritantsude alal) — kella 14—15.

Akadeemilise Meeskoori kontsert

Pühapäeval, 18. detsembril algusega kell 19.30 toimub TRÜ aulas Akadee-milise Meeskoori sügissemestri kontsert. Kontserdil on kaastegevad RT „Estonia“ ooperisolist Georg Taleš ja ENSV Riikliku Filharmonia kontserlmeister Raivo Kursk.

Kahtlemata pakub kontsert palju meie muusikasõpradele.

TÄHELEPANU!

Tellige endale ajalehti „Tartu Riiklik Ülikool“ 1950. aastaks! Tel-limuse hind 3 kuuks — 3 rbl., 6 kuuks — 6 rbl.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ järgmine number ilmub kolmapäe-val, 21. detsembril s. a.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Raamatupalat



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametühingu komitee häälekandja

Nr. 40 (46) Kolmapäeval, 21. detsembril 1949. a. II aastakäik

Geniaalne juht, õpetaja ja sõber

Tehes kokkuvõtteid meie partei ja rahva tööst ning saavutustest ütles sm. Molotov Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 28. aastapäeval:

„See on meie õnn, et Punaarmee ja nõukogude rahvast raskeil sõja-aastail juhtis Nõukogude Liidu tark ja kogenud juht suur Stalin. Suure juhi ning organisatori Stalini juhtimisel oleme nüüd asunud rahulikule ülesehitustööle, et saavutada sotsialistliku ühiskonna jõudude tõeline õitseng ja õigustada meie sõprade parimaid lootusi kogu maailmas.“ Need sõnad on kogu nõukogude rahva, kogu maailma progressiivsete jõudude tänutunde ja armastuse avalduseks.

Koos Leniniga juhtis seltsimees Stalin bolševike parteid ja Venemaa rahvaid võitlusse kapitalismi vastu ja esimest proletaarset riiki maailma ajaloos. Pärast suure Lenini surma juhivad seltsimees Stalin nõukogude rahvast kommunismi ülesehitamise teel. Stalin — see on Lenin tänapäeval.

Suure Stalini 70. sünnipäeva võtavad meie riigi ja kogu maailma progressiivsed rahvad kui oma armastatud isa, juhi ja sõbra sünnipäeva. Kõik nõukogude töötajad vabrikutes, tehastes, kolhoosides, sovhoosides, õppe- ja teaduslikes asutistes kohustuvad veelgi paremini töötama ja õppima, hoogsalt arendama nõukogude kõige eesrindlikumat teadust nii, nagu õpetab seltsimees Stalin, andes kõik oma jõud kommunismi ülesehitamiseks.

Täna sel päeval mõtlevad kõik töötavad inimesed kapitalistlikes riikides seltsimees Stalinile, teades, et ainult siit on oodata kõige ustavamalt ja kindlamalt kaitset nende olukorra parandamiseks ning rahu kindlustamiseks kogu maailmas.

Eriti armas on seltsimees Stalin meile, nõukogude intelligentsile ja üliõpilastele.

Seltsimees Stalini juhtimisel ja hoolitsusel kasvas ja tugevnes nõukogude kõige eesrindlikum teadus, tema juhtimisel tekkis meie maal uus intelligents, kes ei teeni eksploatatorite huve, kapitalistlikku klassi, vaid teenivad töölisklassi huve, kõikide nõukogude rahvaste võitlust igasuguse eksploatatavuse kaotamise, kurnamise likvideerimise eest, uue ühiskonna ülesehituse eest.

Marksismi-leninismi klassikud näitavad, et ainult kapitalismi ja eksploatatavuse kaotamisega algab inimkonna tõeline ajalugu, kus vaba rahvas teadlikult ehitab ja juhivad oma elu.

Teaduse edasiarendamisel omab aukoha seltsimees Stalin. Suur Stalin ja bolševike partei mitte ainult ei võimalda meie intelligentsil omandada kõige eesrindlikumat teadust — marksismi-leninismi —, vaid loovad ka kõige paremad tingimused teaduslikuks tööks.

Ülikooli kollektiiv demonstreeris oma palavat armastust suurele juhile

Eile pärastlõunal aulas toimunud pidulik aktus nõukogude rahva geniaalse juhi suure Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks kujunes meie ülikooli kollektiivi nõukoguliku patriotismi võimsaks väljenduseks, üliõpilaste ja teenistujate palava armastuse ja ustavuse demonstratsiooniks suurele Stalinile.

Suure tähelepanuga kuulas arvukas auditoorium õppeprorektori sm. Antonsi ettekannet seltsimees Stalini elust ja võitlusest töötava rahva hüvangu ja õnne eest, kommunismi võidu eest. Tormiliste kiiduvaldustega võeti vastu kõne lõppsonad, milles öeldi tervitussõnu suurele Stalinile.

Üldise vaimustusega võeti vastu otsus saata seltsimees Stalinile tervitus, milles väljendub TRÜ kollektiivi siiras tänutunne, sügav lugupidamine ja palav armastus meie võitluse juhi suure Stalini vastu.

Ühegi kapitalistliku riigi intelligents pole ümbritsetud valitsuse poolt sellise hoolitsusega, nagu on seda intelligents Nõukogude Liidus. Ja see kohustab meid veelgi paremini töötama.

Nõukogude noorsoole on seltsimees Stalin alati olnud parimaks sõbraks, õpetajaks ja isaks. Seltsimees Stalin hoolitseb pidevalt meie noorsoo kasvatuse ja hariduse eest, noorsoo kõige parema tuleviku eest. Elada nii, nagu õpetab seltsimees Stalin, töötada ja võidelda nii, nagu seltsimees Stalin — see on meie noorsoo püüe, ja meie noorsugu kannab auga stalinliku noorsoo nimetust.

Stalinlikus Konstitutsioonis on fikseeritud need suured õigused, mida omab nõukogude noorus. Selliseid õigusi pole ühegi kapitalistliku riigi noorsool.

Nõukogude noortele on teetähtsaks seltsimees Stalini sõnad, et noorsoo ülesandeks on vallutada teadus kõigi tema mitmekesiste teaduseharudega.

Selle kõige pärast on meiegi, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate pühaks kohuseks õppida ja töötada veelgi paremini, arendada edasi nõukogude teadust, aidata kaasa meie rahvamajanduse arengule ja sellega täita seltsimees Stalini poolt antud ülesanded.

Rääkides seltsimees Stalinist, tuleb rääkida ka temast kui suurest võitlejast rahvaste rahvusliku vabaduse eest.

Lenini ja Stalini juhtimisel vene proletariaat esimesena inimkonna ajaloos kukutas kodanluse ja andis Venemaa rahvastele võimaluse elada vaba ja õnneliku elu. Lenini ja Stalini juhtimisel kaotati meie maal igasugune rahvuslik surve. Stalini juhtimisel muutus Nõukogude Liit paljurahvusliku riigi esikuks, kus rahvusliku rõhumist asendab rahvaste stalinlik sõprus ja vennalik koostöö.

Ainult nõukogude korra tingimustes, suure vene rahva ja teiste vennasrahvaste kaasabil võimaldub eesti rahval vabalt elada ja arendada oma kultuuri, saavutada järjest suuremaid võite ülesehitustöös. Sellepärast saadab kogu eesti rahvas seltsimees Stalinile tema 70. sünnipäeva puhul oma kõige palavama tervituse.

Enam kui 50 aastat võitleb seltsimees Stalin töölisklassi ürituse eest, töötajate õnne eest. Kogu tema elu on lahutamatu seotud kuulsusrikka bolševike partei ajalooga, maailma esimese tööliste ja talupoegade riigi ajalooga. Võimsa, imettegeva jõuna on läinud ajalukku Stalini geenius, Stalini võimas tahe, mis mobiliseerib masse ja kujundab ümber maailma.

Palju, palju eluaastaid ja tervist suurele juhile, õpetajale ja sõbrale Jossif Vissarionovitš Stalinile kogu töötava inimkonna rõõmuks!



Aira Kaal

„Leninismi küsimusi“

Kui paljud on jõudu saand köidetest neist ja hajutand ahistust! Kaant sulgedes mõelnud me, Stalin, Teist kui väejuhist lahingus.

Siin rahvaste õnne eest lahingut peab parteiline mõte ning tarm. Ja vastu kuis leegitseb igas reas siit tuline viha ja arm!

Kalli suurpäeva auks

Põllumajandusteaduskonna zootehnikaosakonna II kursuse komso-moligrupi viimane koosolek oli pühendatud seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamise küsimustele. Seltsimees Stalini kuulsusrikkast elust ja tegevusest andis ülevaate sm. Nukk. Sm. Esula analüüsis eelseid ja õigusi, milliseid tagab Stalinlik Konstitutsioon, tuues võrdle-vaid näiteid kapitalistlikes maades valitsevast olukorrast.

Edasi raporteerisid kommunistlikud noored eksamite sooritamisest seltsimees Stalini 70. sünnipäeva auks. Grupiorganisator L. Aas sooritas ennetähtaegselt ühe arvestuse ja eksami hindele „väga hea“. Kommunistlik noor U. Esula raporteeris kahe eksami sooritamisest hindele „väga hea“. Samuti sooritas seltsimees Stalini sünnipäeva auks ühe eksami ja arvestuse L. Nukk.

P. Pajos, Põllumajandusteaduskonna II kursuse kommunistlik noor.

Siin kõrgeimat laadi on sõja-kunst, iga lehekülj võitlustest keeb... Loed, ja nagu sõdur kesk rünnakut, sa avastad võidutee.

Siin tunneme — tulevik oleneb meist... Ju püüetes õilsamais kõik rahvad laulavad, Stalin, Teist kord-korralt võimsamalt.

Siin sõnal on relvadest teravam lõök, siin sõna ei erine teost. Siin kindlamalt ühestki inim-tööst sind sõna eluga seob.

Nõukogude eesrindlikule teadusele pühendatud konverentsi plenaaristungid

Järjekordse suurüritusena Tartu Riikliku Ülikooli elus toimuvad käesoleval nädalal eesrindlikule nõukogude teadusele pühendatud konverentsi plenaaristungid, mis on jätkuks kateedrites tehtud ulatuslikule tööle nõukogude teaduse saavutuste tutvustamise alal.

Esimesel plenaaristungil 22. detsembril algusega kell 18 esitatakse kaks ettekannet: ajalooteaduste kandidaat sm. V. Reiman esineb teemal „Nõukogude ajalooteadus“ ja sm. A. Feldman kõneleb nõukogude sõjateaduse üleolekust kodanlikust sõjateadusest.

23. detsembril algusega kell 18 toimub aulas konverentsi teine plenaaristung, kus esinevad külalisettekannetega: ENSV Teaduste Aade-mia Põllumajandusinstituudi direktor, põllumajandusteaduste kandidaat sm. R. Toomre teemal „Sotsialistliku põllumajanduse arengutee“ ja ENSV Teaduste Akadeemia tegevliige, keemiateaduste doktor prof. P. Kogerman teemal „Nõukogude teaduse saavutusi keemia alal“. ENSV Teaduste Akadeemia tegevliikme meditsiiniliste teaduste doktori prof. Vadi ettekandega „Nõukogude teaduse saavutusi reumatismi ja liigeste haiguste uurimise alal“ lõpeb plenaaristung ja koos sellega konverentsi üleülikooliline osa.

Truuks rahvale Stalin meid kasvatas kõiki, tööks, kangelastegudeks innustas meid

(NSV Liidu hünnist)

Kuldne juhend

Igale teaduse alal töötajale, kes tahab olla tõeline teadlane ja kaasa aidata oma tööga meie Nõukogude kodumaa arengule ja rahva hüvangule, sööbigu jäädavalt südamesse meie suure õpetaja seltsimees J. V. Stalini sõnad, mis ta ütles ÜK(b)P XVIII kongressil:

„Ei ole vajadust, et spetsialist-meedik oleks ühtlasi spetsialistiks füüsikas või botaanikas, ja vastupidi. Kuid on olemas üks teadusharu, mille tundmine peab olema kohustuslik bolševikele kõigis teadusharudes, see on marksistlik-leninlik teadus ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest, proletariaatse revolutsiooni arenemise seadustest, sotsialistliku ülesehitustöö arenemise seadustest, kommunismi võidust. Sest ei saa pidada tõeliseks leninlaseks inimest, kes nimetab ennast leninlaseks, kuid on sulgunud oma spetsialiteedi, on sulgunud, ütleme, matemaatikasse, botaanikasse või keemiasse ning ei näe midagi väljaspool oma spetsialiteedist. Leninlane ei saa olla ainult temale meeldiva teadusharu spetsialist, ta peab olema ühtlasi poliitik ja ühiskonnategelane, kes on elavalt huvitatud oma maa saatusest, kes on tuttav ühiskonna arenemise seadustega, oskab neid seadusi kasutada ja püüab olla aktiivne osavõtja maa poliitilises juhtimises.“

Meie oleme kogenud, et kui unustame selle juhendi, võime ka oma teaduse alal eksida õigelt teelt, sattuda formalismi, objektivismi ja reaktiooni-lise välismise teaduse kummardamise radadele, muutuda rahva teenijatest ja õpetajatest kasututeks rahva töövilja kuitajateks või koguni kahjulikeks ebaseaduse levitajateks. Olgem tänulikud suurele Stalinile selle kuldse juhendi eest ja püüdkek üha parema tööga väljendada oma sirast austust meie targale õpetajale.

Prof. A. Vaga,

Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Suure Stalini hoolitsusel

Oma kuulsas 9. veebruari 1946. aasta kõnes seltsimees Stalin, pöördues nõukogude teadlaste poole, ütles: „Ma ei kahtle selles, et kui osutame vajalikku abi meie teadlastele, siis suudavad nad lähemal ajal mitte ainult järele jõuda teaduse saavutustele väljaspool meie maa piire, vaid need ka ületada.“ Need meie geniaalse juhi ja õpetaja innustavad sõnad tiivustasid kõiki nõukogude teadlasi senisest veel suurema energia ja vaimustusega jätkama oma teaduslikku uurimistööd selleks, et ikka tulemusrikkamat kaasa aidata meie rahvamaajanduse ja kultuuri õitsenguks.

Nõukogude teadlased, nende hulgas ka arstiteadlased, võivad nüüd suure Stalini 70. sünnipäeva puhul ühkustundega kinnitada, et nad, tänu nõukogude võimu poolt osutatud abile, kõikjal on suutnud ületada teaduse saavutusi väljaspool meie maa piire. Nõukogude bioloogiateadus ja meditsiin, tänu partei ja seltsimees Stalini isiklikule abile ja toetusele, on vabanenud tema arengut seni pidurandanud lääne idealistlik-reaktsioonilistest kontseptsioonidest ja pseudoteadusest ning kindlalt asunud mitsuuringliku bioloogiateaduse alusele, mis tõepäraselt ja teaduslikult põhjendatult käsitleb elava looduse evolutsiooni seadusi.

Nõukogude meditsiin, olles rajatud suurte vene progressiivsete arstiteadlaste S. P. Botkini, G. A. Sahharjini, A. A. Ostroumovi, I. M. Setšenovi, I. P. Pavlovi jt. väärtuslikule pärandile ja õpetustele, on pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobrirevolutsiooni võinud uutes seninähtamatult soodsates sotsialistliku riigi ja ühiskonna tingimustes higel-sammudega edasi areneda. Ta etendab praegu kõigil nii teoreetilise kui ka praktilise meditsiini aladel juhtivat osa maailma arstiteaduses.

Seltsimees Stalini juhiseid täites, seltsimees Stalini tähelepanu ja hoolitsuse abil saavutavad nõukogude teadlased edaspidigi uusi suuri võite.

Prof. V. Vadi,

NSVL Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia korrespondentliige, ENSV Teaduste Akadeemia tegevliige.

Me oleme suure Stalini õpilased

Kogu nõukogude rahvas saadab 21. detsembril kõige südamlikumana tervituse Jossif Vissarionovi Stalinile tema 70. sünnipäeva puhul. Kõik nõukogude töötajad, vanad ja noored, kogu maailma töötav rahvas, kogu maailma progressiivne inimkond avaldavad sel päeval armastust ja ustavust kommunistliku partei ja Nõukogude riigi suurele juhile.

Nõukogude inimesed valmistusid selle tähtsa päeva tähistamiseks loova aktiivsuse suure tõusuga ja uute kangelastegudega ülesehitamise alal. Nõukogude rahvas teab, et loova ja viljaka töö tõusuga, töövõime kiire tõstmisega me teostame seltsimees Stalini juhtimisel kommunismi ülesehitamist.

Stalini nimega on lahutamatu seotud nõukogude rahva ajaloolised võidud sotsialismi ülesehitamisel. Meie kodumaa on muutunud kõrgeltarenenud tööstuse, kolhoosimajanduse ja eesrindliku kultuuri maaks. Seltsimees Stalini juhtimisel saavutas Nõukogude Liit maailmaajaloolise võidu Suures Isamaasõjas. Selles suures heitluses nõukogude rahvas seltsimees Stalini juhtimisel mitte ainult kindlustas oma kodumaa vabaduse ja sõltumatus, vaid Nõukogude Liit vabastas Euroopa rahvad fašistikult orjusest, päästis hukatusest Euroopa tsivilisatsiooni. See ajalooline võit löi otsustavalt tingimused selleks, et riida Euroopa ja Aasia rahvad rahvademokraatia radadel on langenud välja kapitalistlikust süsteemist ja asunud sotsialismi ülesehitamisele.

Seltsimees Stalini juhtimisel on Nõukogude riik kujunenud võimsaks sotsialistlikuks suurriigiks, kes on valvel rahu kaitsel maailmas. Nõukogude Liit on määratu suureks innustavaks jõuks kogu maailma demokraatia ja sotsialismi leeri jõudele. Maailma rahvad, võeldes imperialistliku kodanluse avantsüüride sõjasüütamisplaanide vastu, panevad oma lootused inimkonna rahuliku elu kindlustamisel seltsimees Stalini poolt juhitud Nõukogude Liidule.

Nõukogude rahva suured ajaloolised võidud on saanud võimalikuks seetõttu, et meie rahva elu ja võitlust juhib marksistlik-leninlik teadus. Selle teaduse suureks korifeeks on seltsimees Stalin. Meie rahva edasisammumist valgustab seltsimees Stalin teadusliku mõtte heleda valgusega. Seltsimees Stalin tõstis oma tööd marksistlik-leninliku teaduse uuele, kõrgemale tasemele. Rahvusvaheline töölisklass leiab tema teostes lahenduse kõigile tema ees seisvatele küsimustele. Seltsimees Stalin löi seniolemata avarad võimalused teaduse aregule

Nõukogudemaal. Stalinlike viisaastakute jooksul, sõja ajal ja sõjajärgsel ajal seltsimees Stalin isiklikult on andnud sügavuseid ja julguselt geniaalseid juhendeid teadlastele, konstruktoritele, leiutajale, mis kindlustasid ja kindlustavad ka edaspidi välja-paistvaid võite nõukogude teaduse, tehnika ja kultuuri kõikidel aladel. Tänu seltsimees Stalini juhendeile nõukogude teadus on puhkenud täielikule õitsengule.

Tohutult suureks ja võimsaks on kasvanud nõukogude teadlaste armee. Meie kodumaa on kattunud teaduslike uurimisastutiste ja kõrgemate õppeasutiste tihedat võrguga, kus sajad tuhanded teadlased edukalt töötavad selleks, et kiirendada meie ühiskonna edasisammumist kommunismile. Järjest tihedamaks muutub nõukogude teadlaste koostöö eesrindlike töölise, inseneride, tehnikute ja kolhoosnikutega kommunismi ülesehitamise nimel. Stalinlikule hoolitsusele nõukogude teadlased vastavad oma töö siivendamisega, uute kõrgete saavutustega. Nõukogude kõrgemate õppeasutiste miljonini ulatuv üliõpilaste hulk omandab innukalt eesrindlikku nõukogude teadust, et seda edukalt rakendada kõige mitmekesisemal etaladel.

Üldistades töölisklassi revolutsioonilise võitluse suuri ajaloolisi kogemusi ja kaasaja kõigi teaduste andmeid, andis seltsimees Stalin oma töödes sügava, täieliku ja süstemaatilise määratluse dialektilisest ja ajaloolisest materialismist. Seltsimees Stalin sõnastas ja formuleeris oma tööd praktika ja teaduse, eriti loodusteaduse üldiseimad filosoofilised alused. Ta näitas ühiskonnateadusele, filosoofiale ja ajaloolise kätte ainuõige tee ajaloolise arengu teaduslikuks mõistmiseks. Stalini teostega on nõukogude teadlastele, kogu maailma progressiivsetele teadlastele antud teravaim relv võitluses imperiaalistliku kodanluse väärteduse vastu, idealismi ja metafüüsika vastu.

Sügavas tänuandes tähistavad nõukogude teadlased seltsimees Stalini seitsmekümnendat sünnipäeva. Nad on uhked sellele, et võivad elada ja töötada suurel stalinlikul ajastul. Nad on uhked sellele, et võivad end pidada seltsimees Stalini õpilasteks. Ja nad on teadlikud sellest, et oma armastust ja ustavust seltsimees Stalinile nad saavad avaldada uute saavutustega loova teadusliku uurimistöö alal.

Prof. A. Koort,

Tartu Riikliku Ülikooli rektor, Eesti NSV Teaduste Akadeemia tegevliige.

Stalini juhtimisel kommunismi poole

Nõukogude rahvas tähistab oma armastatud juhi suure Stalini 70. sünnipäeva ajal, kui meie maa on edukalt lõpetamas sõjajärgse stalinliku viisaastaku ülesannete lahendamist.

Sõjajärgne viisaastak on NSV Liidu kommunismi ülesehitamise stalinliku programmi koostisosa. Nõukogude rahvas ehitab kommunismi teadusliku teooria alusel, mida on arendanud ja mille on tõstnud kõrgeimale astmele J. V. Stalin. Seltsimees Stalin õpetab, et sotsialismilt kommunismile üleminekuks tuleb eelkõige luua kommunismile materiaalne baas. Selleks on vaja rahvamajanduse edasist pidevat tehnilist progressi, et tõsta töövõime, sest selles — nagu märkis seltsimees Stalin, — on kommunismi poole edasiliikumise esimene põhitingimus.

Looduse ümberkujundamise suurejoonelise stalinlik plaan koos põllumajanduse elektrifitseerimisega moodustavad kommunismi ülesehitamise, tema materiaalse baasi loomise suure programmi osa. Juhituna Lenini-Stalini parteist teostab nõukogude rahvas edukalt seda programmi, võideldes kogu energiaga tootmisjõudude igakülgse arendamise eest. Innustatuna J. V. Stalini ideedest alistab nõukogude rahvas loodusjõudusid, kuvatab soid, muudab kliimat, teeb kõrvest õitsvaid aedu, rakendab loodusjõude töötava inimkonna teenistusse.

Nõukogude teadus täidab ausalt Stalini juhendit: „lähemal ajal mitte ainult järele jõuda teaduste saavutustele väljaspool meie maa piire, vaid need ka ületada“. NSV Liidu võimsa tehnilise progressi ja teaduse arendamise näitajaks on aatomenergia saladuse lahendamise lühikese aja jooksul. Kapitalismi tingimustes on kõik teaduse ja tehnika avastused ekspluateerimise tegevdamise tööriistaks, rahvaste orjastamise ja hävitamise tööriistaks. Nõukogude inimeste käes, keda juhivad suur Stalin, on

teaduse avastused, sealhulgas ka aatomenergia, seninägematu tehnilise progressi saavutamise võimsaks vahendiks, mis kindlustab meie maa edasiliikumist kommunismi poole. J. V. Stalini poolt kättenäidatud teed mööda areneb nõukogude teadlaste koostöö eesrindlike töölise, inseneride, tehnikute ja kolhoosnikutega meie maal kommunismi ülesehitamise nimel.

Stalini kavade alusel saadakse üle klassierinevustest töölise ja talupoegade-kolhoosnike vahel, piiridest nende ja intelligenti vahel, vastuolust linna ja maa vahel ning vastuolust füüsilise ja vaimse töö vahel; edukalt viiakse ellu Stalinilt saadud suurt ülesannet — teha kõik töölised ja talupojad kultuurseks ja harituks.

Üleminek kommunismile nõuab mitte ainult ainelist, vaid ka vaimsete hüvede küllust, teaduse ja kunsti õitsengut, töötajate kõigi loovate jõudude, võime ja annete õitsengut, sotsialistlike rahvaste ja nende kultuuri õitsengut. NSV Liidu rahvaste kultuur areneb suurte Lenini-Stalini ideede lipu all. Seltsimees Stalini suurepärases teoses „Rahvusküsimus ja leninism“ määratletakse, et sotsialistlikud rahvused on monoliitsemad, elujõulisemad ja üldrahvalikumad kui mistahes kodanlik rahvus. NSV Liidu sotsialistlikud rahvused, liitudes edasi kommunismi poole, loovad oma vormilt rahvuslikku, sisult sotsialistlikku kultuuri, juhitud Lenini ja Stalini suurtest ideedest

Seltsimees Stalin õpetab nõukogude kultuuritegelasi, et neil pole ega saa olla teisi huviseid peale rahva hüvede, et nad peavad juhtima rahva kommunismiliku partei poliitikat, mis moodustab nõukogude korra elulise aluse, et nende hulgas ei või sallida ideetuse, apoliitilisuse, kõdunenud liberalismi ning moraalselt rikutud kodanluse ideoloogiat ja „kultuuri“ ees lõnitamise propagandimist. ÜK(b)P Keskkomitee otsused ideoloogilistes küsimustes, mis võeti vastu seltsimees

Stalini algatusel, relvastavad nõukogude kultuuritegelasi vaheda relvaga võitluses kommunismi eest, tõstavad sotsialistliku kultuuri uuele, kõrgemale tasemele. Nõukogude rahvas ootab oma teadlastelt, kirjanikelt ja kunstnikelt uusi kõrgeideelisi teoseid, mis on suure stalinliku ajastu väärilised, innustavad uutele kangelastegudele võitluses kommunismi eest.

Seltsimees Stalin õpetab, et uue, eesrindliku, progressiivse võitlus vana, oma aja äraelanu vastu on igasuguse arenemise seadus. Seltsimees Stalin kutsub nõukogude inimesi üles mitte uhkeks muutuma enda loorberitele puhkama jääma, vaid olema lepitamatud võitluses puudustega töös. Ilma kriitika ja enesekriitikata pole edasiliikumist. Kriitika ja enesekriitika on nõukogude ühiskonna arengu eriline seaduspärane ja liikumapanev jõud, mille avastas J. V. Stalini genius. Kriitika ja enesekriitika igakülgne arendamine on kommunismi eduka ülesehitamise vajalik tingimus.

Seltsimees Stalin õpetab, et nõukogude ühiskonna põhiliseks juhtivaks jõuks võitluses kommunismi ülesehitamise eest on kommunistlik partei. Seltsimees Stalini targa juhtimisel kasvab, tugevneb ja karastub meie kuulsusriikas kommunistlik partei, kommunismi kõigi võitide innustaja ja organiseerija. Parte juhib pidevalt Nõukogude riigi kõige keerulisemat majanduslikku, kultuurilist ja kasvatustlikku tööd, riigi, mis on kommunismi ülesehitamise peatööriistaks.

Seltsimees Stalini juhtimisel kasvab partei nõukogude inimesi kommunismi vaimus, nõukogude patriotismi ja rahvaste sõpruse vaimus ning peab lepitamatud võitlust kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses. Partei tõstab nõukogude rahvuslikku uhkustunnet, kasvatab meie noorsugu elujulgeks, oma ürituste uskuvaks, kes on valmis võitma kõik takistused teel kommunismile.

Iga nõukogude üliõpilase juhtlause

Pöördues ÜLKNÜ VIII kongressi delegaatide ja nende kaudu kogu nõukogude eesrindliku noorsoo poole, ütles seltsimees Stalin: „Meie ees on kindlus. Nimetatakse teda, seda kindlust, teaduseks ta paljude teadusharudega. Selle kindluse me peame vallutama, maksku mis maksab. Selle kindluse peab vallutama noorsugu, kui ta tahab olla uue elu ehitajaks, kui ta tahab saada tõeliseks vahetuseks vanale kaardiväele.“ Need seltsimees Stalini sõnad sööbisid mulle sügavalt müllu ja ma võtsin nad oma tegevuse programmiliseks loosungiks. Mitte ainult vallutada teadusekindluse, vaid ka hoolitseda selle eest, et omandatud teadmised saaksid tõepoolest maksimaalselt kasutatud uue elu ehitamiseks, kommunismi rajamiseks! Seepärast omistan esmajärgulist tähtsust marksistlik-leninliku teooria õppimisele, sest see näitab suurima selgusega, kuidas tuleb elada, kuidas töötada rahva teenimiseks, kuidas olla vääriline meie stalinlikule ajastule.

Samuti pean väga tähtsaks erialaste teadmiste sügavat omandamist. Mulle teeb alati muret iga lünk teadmistes; tunnen rahutust seni, kui see pole likvideeritud. Paralleelselt õppetööga tutvun ka teadusliku töö meetoditega, uurides teaduslikus ringis kokkupandavate puittmajade tootmise ja kasutamise võimalusi.

Seltsimees Stalini 70. sünnipäev tiivustab mind nagu kogu maailma progressiivseid inimesi uutele saavutustele. Rõõmustav on teada, et maailma rahvad joonduvad üha enam meie järgi. See annab uut tähendust ja jõudu vääramatuks kindlusele ja nõuetele stalinlikust teest.

V. Koslov,

Metsandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Me võidame, sest meiega on suur Stalin

„Praegu, mil me tähistame nõukogude rahva suure juhi geniaalse Stalini 70. sünnipäeva, tulevad mulle erilise selgusega taas meelde Suure Isamaasõja heroilised päevad. Meie, Nõukogude armee võitlejad tundside tollal iga heik seltsimees Stalini tarka juhitud, mis raudse järjekindlusega viis meie rahva hiilgavale võidule.“

Juba oma raadiokõnes 3. juulil 1941. aastal, raske taganemise päevil, rääkis seltsimees Stalin imesteldava prohetlikkusega saabuvast võidust meie õiglases võitluses. Stalini sõnad karastasid siis ja edaspidi meie võidutahet, meie kindlust ja usku võiduses. Stalin oli meiega kõigil Isamaasõja lahingutandril. Ta õpetas meid nägema ja tundma oma jõudu, viis meid pealetungile ja lõplikule võidule. Stalini nimega huiul läksid võitlejad lahingusse. Nad teadsid: me võidame, sest meiega on Stalin.

Me võitsime. Eilsed sõjamehed asusid nüüd rahulikule ülesehitavale tööle. Ükskõik, kus ended rimemehed ka ei töötaks — tehases või kaevanduses, kolhoosis või ülikoolis — kõikjal püüame me olla ka rahuajal head stalinliku armee sõdurid, kommunismi armee sõdurid. Me püüame olla eesrindlasteks kommunismi suurepärases hoones ehitamisel. Ja me teame, et me võidame selleski võitluses, sest meiega on suur Stalin.

Seltsimees Stalin on mitte ainult meie tark juht ja suur õpetaja, vaid igapäev meid ka kõrgeks eeskujuks. Stalini visadus, Stalini karimatus, Stalini sirgjoonelisus on melle eeskujuks. Me kasvatame endas väsimatult stalinlike omadusi, püüame elada suure Stalini eeskujul. Ainult siis me oleme väärilised meie stalinlikele ajastule, meie stalinlikele sugupõlvele.

Meie, nõukogude inimesed, oleme õppinud võitlema. Me võidame igas töös ja igas võitluses, sest meiega on suur Stalin, sest me elame ja töötame suure Stalini eeskujul.

E. Salumaa,

Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Nõukogude keeleteaduse looja

„Keeleteadust võib kõige vähem nõnda hinnata, nagu poleks ta esmajärgulise vajalikkusega ainek sotsialistliku ülesehituse teoreetilisel rindel. Keel on iseenesest ikka olnud ning on praegugi võitluse suurimaks relvaks selle käes, kes teda oskuskult valdab. Keel on kutsutud saama veelgi võimsamaks uue maailma loojate käes.“ Need suure keeleteaduse ning võitleja Nikolai Marri sõnad tulevad eriti meelde käesoleva aasta detsembrikuu, kus nõukogude ning kogu maailma progressiivse keeleteaduse mälestab teda kahel tähtpäeval.

Nikolai Marr, rahvuselt gruusi, sündis 25. detsembril 1864. a. Taga-Kaukaasias Gruusias õpetatud aedniku-botaaniku pojana. Juba koolipõlves ilmnesid tulevase õpetlase suured keelelised võimed ning küpses veene harkata uurima gruusia keele ajalugu. Sõbrad ei soovitanud seda majanduslikult suurtes raskustes oleval noormehele, sest gruusia keelega võis tollal saada üksnes külakoolimeistriks. Tsaarivalitsuse metsiku surve tõttu oli gruusia keel kõrvaltatud kõigist muudest koolidest peale külakooli. Ehkki majanduslikult väljavaated olid vähetootavad, astus N. Marr siiski 1884. aastal Peterburi Ülikooli, et seal õppida gruusia keelt ja kõiki neid keeli, millel on aegade jooksul olnud kokkupuuteid gruusia keelega. Juba üliõpilaspõlves sai noormees tuntuks keeleteaduseks. Olude sunnil ei kujunenud ta siiski ametlikuks gruusia keele alal töötavaks õpetlaseks, vaid talle pakuti Peterburi Ülikoolis õpekohti armeenia keele ja kirjanduse alal. Lõpetanud 1891. aastal ülikooli, sai N. Marr Peterburis eradozentiks ja 1901. aastal korraliseks professoriks. Samas ülikoolis oli ta pidanud loenguid 1933. aastani. Suurte teenele tõttu Kaukaasias keele alal valiti N. Marr 1912. aastal Teaduste Akadeemia tegevliikmeks. Ta on ikka võtnud aktiivset osa ka poliitilisest elust. Juba üliõpilasena võitles ta põranda all tsaarirõõmitse rahvastõrjumise poliitika vastu. Pärast Suurt Sotsialistlikku Oktoobri-revolutsiooni aitas N. Marr tüe energiaga üles ehitada sotsialistlikku ühiskonda, täites kohusetruult temale usaldatud poliitilises ülesandes. N. Marr suri 20. detsembril 1934.

N. Marri teaduslik tegevusala ja toodang on väga ulatulik. Ta oli uurija, kes sugugi ei piirunud teiste poolt kogutud ainekute ümberõõmitamisega, vaid ta on oma tööde materjalid ikka ise hankinud. Aastast aastasse on ta olnud uurimisretkedel Gruusias ja Armeenias, Volgamaal tsuvašside, ud-muride, maride ja teiste rahvaste juures, Karjalas ja mujal Nõukogude Liidu aladel. Tema keeleteaduslikud uurimistulemused on avaldatud Hispaanias ja Prantsusmaal baskide ja Bretagne'i poolsaarele bretoonlaste juurde, Türgimaale, Kreekasse, Kreeta saarele, Põhja-Aafrikasse ja mujale. Aalose mäe ja Siinai kloostri, Jerusaalemma, Eišmiadzini, Venetsia, Rooma, Viini ja teistest arhiividest on

ta toonud esile gruusia ja armeenia vanu varemini tundmata käsikirju.

Tunnustatud õpetlaseks on N. Marr saanud kõigepealt oma Kaukaasia-alaste uurimustega. Ta pole siin olnud üksnes igakülgseks gruusia ja armeenia kirja-keele arenemise jälgijaks, vaid tema uurimuste kaudu on Gruusia, Armeenia ning kogu Taga-Kaukaasia rahvaste minevik saanud uue valgustuse, sest N. Marr ei olnud ainult keeleteadur, vaid ka väsimatu arheoloog. Keelt uurides ja muinasmälestisi välja kaevates jõudis N. Marr veendumusele, et keele ajalugu peab uuritamagi koos ainelise kultuuri ajaloo, sest keel ei muutu iseenesest, vaid keele muutused tekivad sotsiaalse keskkonna mõjul, kes kasutab keelt vajaliku suhtlemisvahendina, kusjuures rahuldakase peamiselt materiaalseid tarbeid ja areneva ideoloogia vajadusi.

Kui N. Marr alustas oma teaduslikku tegevust, valitses keeleteaduses noogrammifiloloogide koolkond. Ka N. Marr ise oli tollal noogrammifiloloog. Noogrammifiloloog nimetasid oma keeleteadusliku voolu ajalooliseks, kuid ajalooliselt oli sellel voolul vaid nõnda palju, et usuti keele arenemist üldse. Keelt peeti füsioloogilis-psühholoogiliseks nähtuseks ja keele arenemist vaadeldi täiesti eraldi keelt kõneleva ühiskonna arenemisest. Oldi kinni valearvamuses, et kunagi oli igal „keeleperel“ täiesti väljakujunenud ühne „algkeel“, millest tänapäevased keeled on saanud hargnemise teel. Samastati keel ja rass. Keele uurimiseks oli kujunenud vaid häälilike külje arenemise vaatlus. N. Marr osutas aga juba 1903. aastal, et keeled ei teki mitte veresuguluse tagajärjel, vaid ühiskondlike suhete arengu teel.

Juba enne Suurt Sotsialistlikku Oktoobri-revolutsiooni asus N. Marr aktiivsesse võitlusesse noogrammifiloloogide keeleteadusliku formalismiga ning lõi oma uue materialistliku keeleteooria. Uus keeleteadus, nagu seda teooriat tänapäeval nimetatakse, sai lõpliku viimistluse siiski alles pärast Oktoobri-revolutsiooni. N. Marr oli neid haritlasi, kes sai kohe aru Oktoobri-revolutsiooni ajaloolisest tähtsusest ning liitus temaga. Nüüd tutvus ta põhjalikult Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini vaadete keele tekke, arengu ja olemuse kohta ning võttis need oma uue teooria nurgakiviks.

Noogrammifiloloogide voolu iseloomustab äärmiselt vaatealal piiratus. Tegelemine keeleteaduse suurte probleemidega, nagu keeleteke ja keele üldise arengu protsess, peeti lausa ebateaduslikuks, sest need probleemid arvatil olevat väljaspool uurimisvõimaluste horisonti. N. Marr on kõrvaltanud keeleteadusest igasuguse metafüsika, eriti just rassismi ja fõviniismi teostatuse olnud „algkeele“. N. Marr on ajaloolisele ja dialektilisele materialismile toetudes näidanud, kuidas keele arenemine on läbinud samad etapid, mis on läbinud ühiskond oma arenemiskäigus. Olemas-

olevad keeled pole mitte hargnenud idealseeritud „algkeelest“, vaid nad on keeruliste liitumiste ja ristumiste tulemused, nagu on ajajooksul liitunud ja ristunud hõimud ja rahvad, kes neid keeli kõnelevad.

Rassistlikul alusel olnud noogrammifiloloogide koolkond sulgus oma uurimistele tavaliselt vaid ühe keelkonna, indo-euroopa keele, kitsastesse raamidest. Vaadati üleolevalt teistele keelele. Arvati, et ühed keeled on arenemisvõimelised ning määratud välja tõrjuma teisi, mis on taunitud ikka madalamale arenemisastmele jääma. N. Marr on osutanud, et keeleteadusliku protsess on ühine kõigile keelele. Kõik keeled on võimelised arenema, kui selleks avanevad ühiskondlik-majanduslikud tingimused. Keele arenemine on ühiskondliku teaduse arenemiseks.

N. Marr rajas oma uue teooria kogu maailma keelele suhte uurimisele. Seejuures ei piirunud ta üksnes keeleformaalse külje jälgimisega, vaid lähtus kõigepealt sõnade tähendusest, semantikast, sest sõna sisemine kuju, tähendus on kõige lähemalt seotud mõtte-misega ja ühiskonnaga.

N. Marr nõudis keeleteaduses internatsionalismi ja võitles energiliselt kosmopolitismi vastu, mida levitas endine noogrammifiloloog „indoeuropeistika“, kus eeldati, et kõik see, mis kehtib indo-euroopa keelele kohta, peab kehtima muud süsteemiga olevate keelte kohta. Uue keeleteaduse areng on erakordselt seotud just vähekirjanduslike ja täiesti kirjandusetu keeltega, masside keeltega ning neid keeli kõnelevate rahvaste saatusega. Nõukogude Liidu jahveiti, soome-ugri, samojeedi, tunguusi-mandžu, paleoaasia ja teiste keelte põhjalik tundmaõppimine on viinud keeleteaduse 32 aasta jooksul palju kaugemale edasi kui „indoeuropeistika“ 150 aasta jooksul.

Noogrammifiloloogid tunnustasid ainult keele evolutsioonilist arenemist. N. Marr näitas dialektiliselt, kuidas keeles toimub nihästi evolutsiooniline kui ka revolutsiooniline arenemine. Keele kvantitatiivsed muutused võivad aja jooksul kuhjuda sel määral, et nad siirduvad kvalitatiivseks muutuseks. Keel läheb siis hüppeliselt ühest staadiumist teise, saab põhiliselt teisekujuliseks.

N. Marr on võidelnud igasuguste keeleliste eelarvamuste ja rõhumiste vastu. Lähtudes seltsimees Stalini väitlast, et „keel on arengu ja võitluse abinõu“ on N. Marr võtnud aktiivselt osa Nõukogude Liidu uute kirjakeelte loomisest. Tema mitmed vastavastuslikud ettekanDED on olnud tähtsaks toeks selle suure ülesande teostamisel sotsialismi ülesehitusis.

Pärast N. Marri surma pole tema loodud uus keeleteadus jäänud oma arengu peatumata. See on arenenud ja areneb üha edasi akad. I. Meššāninovi ja teiste N. Marri õpilaste võitluses endiste väärtuste igandite vastu.

Prof. P. Arliste

Tarvilik, kuid oluliste puudustega väljaanne

Kümnepäevane tagasi ilmus trükist brošüür, mis sisaldab meie ülikooli poliitmassiliste, õpeteodiliste ja teaduslike ürituste kalender-plaani käesoleva õppeaasta sügissemestriks. Kahtlemata tuleb selle plaani trükist väljaandmist soojalt tervitada, sest see aitab koordineerida ja suunata ülikooli mitmesuguste asutiste ja ühiskondlike organisatsioonide tegevust, annab nende tööle selgema perspektiivi ja kindlustab nii tähtsate kasvatuslike ürituste edukamat teostamist.

Kahjuks on aga sellel väärtuslikul ja vajalikul väljaandel rida olulisi puudusi, mis räägivad pinnalised ja lohakast tööst plaani väljaandmisel. Kuna need puudused teataval määral vähendavad väljaande väärtust, on vajalik neid edaspidi taoliste plaanide väljaandmisel vältida.

Esiteks ilmus plaan trükist suure hilinemisega — siis, kui suur osa semestrist oli juba möödas. Tarvis on kindlustada, et taolised plaanid ilmuksid semestri esimesel, mitte aga viimasel kuul. Hilinemisel kaotab plaan suure osa oma suunavast tähtsusest.

Kahjuks on avaldatud plaan ka mitme ebatäieliku ega kajasta kõiki olulisi üritusi, mis meie ülikooli kollektiivi poolt läbi viiakse. Olgu toodud selle kohta üks näide. Praegu tähistab kollektiiv nõukogude rahva armastatud juhi suure Stalini 70. sünnipäeva. Seda suurt tähtpäeva võtis ülikooli kollektiiv vastu oma töö parandamise eest peetava võitluse hoogustumisega, mitmesuguste üritustega, milles väljendub meie kollektiivi armastus seltsimees Stalini vastu. Neist üritustest pole aga plaanis sõnagi.

Edasi on brošüüris märgitud rida üritusi, mis tegelikult üldse pole toimunud. Nimetame neist mõned: üliõpilaskoostöö õppejõudude nõupidamine temal „Teooria seos sotsialistliku praktikaga“, TRÜ seinalehtede ülevalt, TRÜ-TPi vaheline käsipallivõistlus, kehakultuurlaste aktiivi nõupidamine EK(b)P KK otsuste täitmise käigu arutamiseks kehakultuuri alal, TRÜ Naiskõori konsert, TRÜ isetegevuse aima-nahhi ilmumine jne.

Vääratusi on ka teises suunas: septembri-, oktoobri- ja novembrikuus juba asetleidnud üritusi on paigutatud detsembrikuus. Näiteks peab 25. detsembril plaani kohaselt aulas korraldatama loeng-kontsert temal „Nõukogude helilooming pärast ÜK(b)P KK otsust Muradelli ooperi „Suur sõprus“ kohta“. Üldiselt on aga teada, et mainitud loeng-kontsert leidis aset juba novembrikuus. Seoses sellega olgu märgitud, et plaanis on loengu teema lubamatult moonutatud ja viganne. Nimelt on plaani kohaselt loengu temaks: „Nõukogude loomingu peale ÜK(b)P KK otsust Muradelli ooperi „Suur Sõprus“ kohta“.

Toimunud ürituste osas leidub plaanis veel muidki ebatäpsusi. Samuti leidub plaanis rohkelt lünki, mida oleks võinud ja tulnud täita: lk. 4. ja 5. puuduvad konsultantide nimed, lk. 8 — propagandisti nimi jne.

Lõpuks ei saa vaikides mööduda ka asjaolust, et väljaanne lausa kubiseb õigekirjavigadest, mis näitab lohakust redigeerimisel ja korrigeerimisel. Juba kolmandal leheküljel torbak silma lause: „Õppetöö juhataja ja lektor Ajaloo teaduse kandidaat sm. Reiman“. Ja edasi läheb samas vaimus. Eriti palju on patustatud sõnade kokku- ja lahkukirjutamise, suure ja väikese algustähe, jutumärkide kasutamise jms. osas. Juba kõige teravamalt silmator-kavaid trükivigu on brošüüris umbes 30. Meil, ülikoolis, on niisugune nähtus eriti ebanormaalne ja lubamatu.

Esitatud näidetest peaks olema selge, et antud väljaande koostamises ja redigeerimises tulnuks suhtuda hoopis suurema vastutustunde ja hoolikusega. Loodame igatahes, et järgmistel semestritel plaan ilmub õigeaegselt, täielikuna, täpsena ja korrektsena. Teiseks aga kerkib üles küsimus, miks pole mitmed ühiskondlikud organisatsioonid plaanist kinni pidanud, miks on ära jäänud rida tähtsaid ja tarvilikke üritusi?

Olaf Utt

AMETIÜHINGU TÖÖMÄALT

Töö aktiiviga on peaasi

Ametiühingu töö oma vastutusrikaste ülesannete täitmisel võib olla edukas ainult siis, kui juhtivad organid toetuvad laialdasele aktiivile ja ametiühingu kogu liikmeskonnale. See on tode, mida iga teaduskonna ametiühingu büroo peab arvestama.

Arstiteaduskonna ametiühingu büroo on oma töö organiseerinud nii, et sellest ei jääks korvale ametiühinguaktiiv nii üliõpilaste kui ka teenistujate osas. Iga ürituse teostamiseks on haaratud kaasa võimalikult palju ametiühingu liikmeid. Meie ametiühingukollektiivi ühese peatulesandeks on läbi viia sotsialistlik võistlus kursuste kui ka üksikute üliõpilaste ja teenistujate osas, et ühineda koos kogu nõukogude rahvaga sotsialistlikku võitluse uute edusammude ja töö võitluse saavutamiseks. Selleks töötas ametiühingu büroo õpe-teadusliku töötaja komisjon välja projekti, mis kinnitati ametiühingu büroo ja üliõpilaste ning teenistujate poolt vastu võeti. Teiseks keskseks küsimuseks meie töös on ettevalmistus isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadiks, millel alal töö kulgeb enam-vähem rahuldavalt, välja arvatud stomatoloogiaosakond (isetegevuse organiseerija sm. Hinno) ja osalt ka raviosakonna I ja II kursuse.

Ametiühinguaktiivi organisatsioonilise taseme tõstmiseks on teaduskonna ulatuses läbi viidud aktiivi koostule, millest võttis osa 75 üliõpilast ja teenistujat, rühma- ja kursusevolinikke, isetegevuseorganisatoreid, seinalehtede toimetuste liikmeid jt.

Koostulekut töötati läbi ametiühingu põhikiri, sõnavõttude ametiühingu büroo komisjonide esimehed andsid ülevalat ja selgitasid aktiivile komisjonide töökavatsusi. Vastavalt ametiühingu büroo otsusele viidi rühmavolinike poolt õpperühmadades läbi koostulekut, kus käsitleti samu küsimusi, mis aktiivi koostulekul.

Aktiivi koostulekul esines ettekanDEGA veel teaduskonna isetegevuskomisjoni asemees dots. Pärtelpoeg, rääkides kunstilise isetegevuse ja omaloomingu II olümpiaadi ettevalmistamisest teaduskonnas. Koostule määras kindlaks tööplani ja võttis vastu otsuse, et Arstiteaduskond esineb eeloleval olümpiaadil organiseeritult ja hulgalisemalt kui möödunud aastal. Koostulekut selgitati ka olümpiaadi kava eest vastutajad ja organiseerijad vastavalt erialale. Nii näiteks vastavalt kvartettide ja solistide esinemise organiseerimise eest üliõpilane Soopõld, meeskõori eest Seeder, võimlemise alal üliõpilased Abram ja Puurand jne. Üldse on sellesse aktiivi rakendatud 22 üliõpilast.

Peamine rõhk on pandud just ametiühingulisele tööle kursustel ja õpperühmad. Väga halvasti täitis oma ülesandeid raviosakonnas III kursuse ametiühinguvolinik Luule Sepp ja II kursuse ametiühinguvolinik Kuk, kellede hooletu suhtumine oma ülesandeis takistas tunduvalt ametiühingulist tööd mainitud kursustel. Olukorra parandamiseks valiti neile kursustele uued volinikud ja nüüd loodab

Sellest võistlusest peaks osa võtma iga noor autor

Mõnda aega tagasi kuulutasid ELKNU Keskkomitee, meie vabariigi noorsooajalehed ning -ajakirjad ja EN Kirjanike Liidu juures asuv Noorte Autorite Koondis välja jutustuste ja olukirjelduste võistluse läheneva suure pidupäeva — Nõukogude Eesti 10. aastapäeva tähistamiseks.

Avaldatud tingimuste kohaselt peavad võistlusele saadetavad jutustused ja olukirjeldused käsitlema meie noorsoo võitlust nõukogude võimu kehtestamise ja kindlustamise eest Eestis, eriti meie noorsoo võitlust sõjajärgse stalinliku viisaastaku hiigelpiaani teostamise eest. Meie noorte ideelis-poliitiline kasv, nende karastamine tulisteks nõukogude patriootideks, meie noorte eesrindlaste ennastalgav töö tehaseis, kolhoosides, sovhoosides, asutistes ja koolides võib olla tänuväärselt ainekute uutele väärtuslikele jutustustele ja olukirjeldustele.

Võistluse eesimise viimaseks tähtajaks on 1. veebruar 1950. a. Tööd tuleb saata Noorte Autorite

ametiühingu büroo, et olulised puudused neil kursustel kaovad.

Ametiühingu büroo peab tihedat kontakti kursusevolinikuga, kuigi see teaduskonna suuruse tõttu on raskendatud, andes neile järjekordest instruksioone ja ülesandeid, ühtlasi silmas pidades seda, et ühiskondlik töö kursustel soltub täiel määral ametiühingu kursusevolinikust, kes koos rühmavolinikuga on tegelikult ametiühingulise töö elluviijaks. Annullt siis annab ametiühinguline töö nõuetavaid resultate, kui ametiühingu algüldil — kursusevolinikud ja rühmavolinikud — on tugevad. Sageli suhtuvad kursused liialt ükskoikselt ametiühinguvoliniku valimis, ei arutata põhjalikult läbi kandidaadi oskusi ja võimeid, ja seepärast sageli satuvad volinike kohtadele üliõpilased, kes ennem laostavad ametiühingulist tööd, kui seda edasi viivad.

Teenistujad on ametiühingulise töösse haaratud peale muu ka poliitinformatsioonide kaudu. Nende läbiviimisel esineb puudusi, kuid on ka õppejõude, kes on suutnud viia poliitinformatsioonide taseme vajalikule kõrgusele. Näiteks assistent Saare poliitinformatsioonitun-nid mooduvad suure poliitilise aktiivsuse tähe all. Sm. Saare hoolitseb alati selle eest, et üliõpilased aegsasti saaksid teada järgneva poliitinformatsiooni teema, mis võimaldab neil tunniks korralikult valmistuda.

Nõrk on meil ametiühinguline töö V kursuse osas. Taastamisest võeti loult osa, objekt on veel praegugi korrastamata. Samuti ei võtnud mainitud kursuse osas õpetajatele kolhoosidele raamatukogude komplekteerimisest. Kõik need faktid näitavad ilmekalt, kuidas meie teaduskonna lõpetajad suhtuvad ühiskondlikes üritusis. Arvestades neid puudusi valiti kursusel uus ametiühingu volinik — üliõpilane Rannaveer, kes loodetavasti suudab tööd parandada. Halb oli ja on veel praegugi büroo kontakt stomatoloogiaosakonna ametiühingu liikmetega.

Ametiühingu büroo teostab ka aktiivi töö pidevat kontrolli, kuulates regulaarselt aruandeid kursusevolinikelt, komisjonide esimeestelt, isetegevuskomisjoni esimehelt ja teistelt aktivistidelt, kes on ametiühingu büroolt saanud konkreetseid ülesandeid.

Möödunud reedel kuulati ametiühingu bürool olümpiaadi orgkomitee esimehe üliõpilase F. Bochmani aruannet ja suunati orgkomiteed veelgi aktiivsemale tööle. Ametiühingu büroo kontrollib pidevalt büroo otsuste täitmist ametiühingulike tööde poolt.

Et ametiühinguline töö kulgeks rahuldavalt, selleks peab ametiühingu iga liige aktiivselt kaasa aitama ja tõsiselt suhtuma ühiskondlikesse üritusis ning igati võitlema kommunistliku kasvatusparandamise eest meie üliõpilases. Ametiühingu büroo, seades oma peatulesandeks hoolika töö aktiiviga, tahab siin osutada plaan-kindlat juhtimist ja pidevat abi.

J. Reinaru,

Arstiteaduskonna ametiühingu büroo esimees.

Eksamisessiooni alguseni on jäänud ainult viisteistkümmend päeva. Kasutagem igat hetke eeskujulikuks valmistumiseks eksameiks!

* * *

Head eksamitagajärjed on plaanikindla töö tulemuseks

Eksamisessiooni on jäänud veel väga vähe aega. Seda lühikest aega tuleb nii üliõpilastel kui ka õppejõududel intensiivselt kasutada. Iga kateedri aukohustuseks on abistada üliõpilasi selles töös. Ma tutvustan siin kohal mõne reaga, kuidas eksamite ettevalmistus on läbi viidud väikekooli- ja kolleegiumi kateedris.

Kateedris on lähtutud sellest, et kogu semestri vältel õppetöö oleks korraldatud nii, et juba semestri kestel üliõpilased omandaksid võimalikult enam teadmisi, samuti ka kogemusi iseseisvaks töötamiseks. Õppejõud püüavad oma loengud ja harjutused meethodiliselt õigesti koostada, mis kergendab teadmiste omandamist ja eksami edukat sooritamist. Peale muu iga loengu, eriti raskemini omandatava, algul võetakse lühidalt kokku eelmise loengu olulisemad osad üliõpilastele meelde-tuletuseks ja nende osadele tähelepanu juhtimiseks. Õppejõud juhatavad kätte vastavat uumat erialast nõukoguliku kirjandust, et üliõpilased võiksid loengute kõrval ka enam iseseisvalt töötada ja ühtlasi eksamiteks valmistuda. Eriti hoolikalt on korraldatud ühe raskemini omandatava aine — põllumajandusloomade aretusõpetuse — iseseisvat õppimist zootehnika haru üliõpilastele. Selleks otstarbeks kateedri assistent sm. Kukk laenuab üliõpilastele uumat venekeelset kirjandust aretus-küsimuste alalt. Üliõpilased töötavad selle läbi ja siis esinevad kaasüliõpilaste ja õppejõu ees selleks määratud harjutustunnil vastava ettekandega. Nagu selgub, on üliõpilased üldiselt võtnud seda tööd tõsiselt ja saanud sellest palju kasu. Nad on venekeelset erialast kirjandust läbi töötades õppinud lähemalt tundma oma eriala ja ühtlasi ka vene keelt.

Üliõpilaste töö kergendamiseks olen loengute ajal sõnaraamatute mitte-esinevaid venekeelseid oskussõnu kirjutanud tahvile. Teiseks eksamitele ettevalmistamist kergendavaks vahendiks on vastavate

õppevahendite kättesaadavaks tegemine üliõpilastele. Nii on kateedri ruumes süstematiseeritud välja pandud väikekoolide ja lindude töutabelid ja vennasvabariikide loomatõugude albumid, mida üliõpilased semestri kestel ja eriti enne väikekoolikasvatuse ja linnukasvatuse eksamite sooritamist kasutavad väga ohtrasti, konsulteerides ühtlasi ka õppejõududega.

Konsultatsioonide ajad tehakse üliõpilastele teatavaks küll juba semestri alguses, kuid enam intensiivsemalt kasutatakse neid enne eksameid. Nõrgematele üliõpilastele olen korraldanud eraldi abistamiseks konsultatsioone, näiteks väikekoolidele söödaratsiooni koostamise alal.

Et üliõpilased teaksid mida neilt nõutakse, selleks on juba semestri algusel välja pandud õppeprogrammid, samuti lisandub neile vastav kirjandus.

Kateedri töös eksamiteks ettevalmistamise alal mainitud positiivsete külgede kõrval esineb ka puudusi. Nii näiteks kateedri ei ole veel jõudnud soetada tarvilikul määral õppekirjandust, mis pärast õppejõud on laenuanud üliõpilastele oma isiklikku kirjandust. Samuti on olnud kateedril raskusi üliõpilastele rühmkonsultatsioonide korraldamisega üliõpilaste suure töökoormuse tõttu. Neid puudusi loodab aga kateeder edaspidi hea organiseerimisega vältida.

Hoolikas töö eksamiteks valmistumisel on juba eelmistel aastatel andnud häid tulemusi. Nii ei ole viimastel aastatel esinenud eksamitel enam mitte-rahuldavaid hindeid. Üliõpilased on sooritanud eksamid suuremal osal heale ja väga heale hindele. Vähemalt samasuguseid või veel paremaid teadmisi loodab kateeder ka eeloleval eksamisessioonil, et meie sotsialistlik põllumajandus võiks saada heade teadmiste ja oskustega varustatud spetsialiste.

Prof. E. Liik,

väikekoolikasvatuse kateedri juhataja.

Neist konsultatsioonidest on meile palju abi

On saabumas pingerikas eksamisessioon, mis teeb kokkuvõtte üliõpilaste tööst käesoleva semestri jooksul. Et edukalt sooritada kõiki eksameid ja arvestusi, tuleb juba aegsasti asuda oma konspektide läbitöötamisele. Sageli aga selgub, et loengul kas ei ole suudetud kõike olulist üles märkida või on muidu jäänud midagi selguse- tuks. Mis teha sel juhtumil? Kas lüüa käega ja jääda lootma oma heale õn- nele eksamitel? Ei, selline seisukoht oleks vale. Tuleb tingimata pöörduda õppejõu poole selgituse saamiseks. Väga sobiv on seda teha konsultatsioonidel, mis hea korralduse juures osu- tavat väga kasulikeks. Näitena võib tuua siin keeleteaduse konsultatsioonid prof. P. Ariste juures. Prof. Ariste mää- ras juba sügisel kindlad ajad konsul- tatsioonideks, mis toimuvad igal nädalal. Konsultatsioonidel arutatakse läbi kõik küsimused, mis kerkivad üles kons- pektide läbitöötamisel. Esialgu tundus, nagu oleks kõik väga selge. Süvenen- nud aga tööse, selgus, et sageli on jäänud midagi arusaamatuks või sega- seks, mida siis prof. Ariste konsultatsi- onidel selgitas.

Konsultatsioonidel on hea võimalus tutvuda ka näitlike õppevahenditega ja lisamaterjalidega. Kõigepealt tuleb siin mainida kaartide kasutamist, mis keeleteaduses on väga suure tähtsuse- ga keelesüsteemide ja üksikute keelte asukohtade määramiseks.

Et üliõpilasi tutvustada ka tegelikult keeletega, kasutab prof. Ariste oma konsultatsioonidel heliplaate. Kahtle- mata on, see väga huvitav ja aitab sel- gitada materjali.

Eriti huvitavad on aga need konsul- tatsioonid, kus prof. Ariste annab kätte kontrolltööid ja selgitab üliõpilastele nende vigu. Vigade selgitamine ei ole tähtis ainult sellele, kellele see viga esineb, vaid ka teistele, sest see aitab veelgi enam materjali omandada.

Eriti kõrgelt tuleb hinnata konsul- tatsioone just praegusel eksamieelsel perioodil, sest nüüd on viimane aeg täita lünki oma teadmistes. Ainult pidev töö ja konsultatsioonidest osavõtt tagab head tulemusid ka eksamitel.

L. Karelson,

Ajaloo-keeleteaduskonna I kur- suse üliõpilane.

Teadusliku sessiooni tähtis tulemus

Äsjalõppenud TRU teadusliku sessi- ooni filoloogia sektiiooni töö kujunes ulatuluslikumaks ja märkimisväärsemaks sündmuseks meie kirjandusliku pärandi läbitöötamise põhiliste kontseptsioonide fikseerimise alal. Töö toimus elava dis- kussiooni õhkkonnas ja kõrgel teadusli- kul tasemel. Sektsiooni töö algas rea üksikettekannetega. Uudsete andmetega esines prof. P. Ariste N. Marri tegevuse kohta soome-ugri keelte uurijana. Aspirant Vinkel valgustas meie kirjandus- uurimises senini lubamatult vähe arves- tatud rahvalikkuse küsimuse õiget mõistmist, vaadeldes seda probleemi eesti XIX sajandi lõpu jutustava proosa taustal. Dots. B. Pravdin näitas Puškini muinasjutude originaalsust ja kriitiseeris kodanlikku komparativismi, millega oli madaldatud suure poeedi loomingu iseseisvust. Vanemõpetaja G. Raadi tõstis esile nõukogude kirjandustead- laste saavutused Goethe kui realistliku õigeks mõistmiseks. Tähelepanu äratas dots. V. Adamsi ettekanne, kes esimest korda avaldas kokkuvõtteid oma uurim- isest dekabrismi K. V. Kühelbeker eestiainelise novelli „Ado“ kohta. See seni unustatud novell kajastab autori varadekabrismi meelsust kui ka roh- keid reaalseid kokkupuuteid Eestiga. Seoses läheneva dekabrismide mälestam- ise 125. aastapäeva tähistamisega on kõigil viia seda uurimust edasi viia, mis onjaga esineja uurimistöo planis ja mille ülesandeks kujuneb dekabrismide lähemate seoste valgustamine Eestiga kirjandusliku loomingu taustal.

EK(B)P Keskkomitee büroo otsusega 17. augustil 1949. a. Tartu Riikliku Üli- kooli kohta seati eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri ette ülesanne välja töötada ja läbi arutada eesti kirjanduse perioodiseerimise küsimus koostöös meie vabariigi teiste kirjandusteaduse alal töötavate asutistega. Selle ülesande täitmise tulemusena kujunes sektiiooni põhilisemaks ja tulemusrikkamaks tööks TRU kirjanduse ja rahvaluule kateedri eesti kirjanduse ajaloo üldkursuse prog- rammi projekti läbiarutamine koostöös TRU Nõukogude Liidu rahvaste ajaloo kateedri, ENSV Ta Keele ja Kirjanduse Instituudi ja Eesti Nõukogude Kirjanike Liiduga.

Pärast eesti kirjanduse ajaloo perio- diseerimise ja perioodide põhiliste kontseptsioonide esitamist kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja poolt toi- mus rida põhjalikke ettekandeid Nõu- kogude Liidu rahvaste ajaloo kateedri juhatajalt dots. A. Vassaralt, ENSV Tea- duste Akadeemia töötajalt B. Söödilt, D. Palgilt, V. Althoalt ning Eesti Nõu- kogude Kirjanike Liidu poolt sm. Ur- garilt ja Kaalult.

Mainitud kirjandusajaloo programmi projekti läbiarutamist ei saa käsitleda ainult kateedrit huvitava küsimusena,

vaid sellel on palju ulatuluslikum ja printsipiaalsem tähtsus kogu meie kir- jandusliku pärandi ümberhindamise töö rindel. Ettekannete ja diskussioonide käigus lahendati terve rida seni lahthi ja ekslikke lähtekohti. Ei ole kahtlust, et see töö andis palju väärtuslikku eesti kirjanduse ajaloo küsimuste õigeks planeerimiseks ja õigeks mõist- miseks. Tõhusat abi andis dots. Vassara ettekanne eesti kirjanduse ajaloo ja eesti ajaloo koordineerimise küsimuste lahendamiseks, niihästi perioodide ni- metuste sisulise täpsustamise kui ka perioodide ajaliste piiride fikseerimisel. Arvestades ka järgnevat sõnavõtte leidis hea lahendus üks suhteliselt keerukaimad probleemid — eesti kirjan- duse ajaloo perioodiseerimine ja selle eri etappide eraldamine ühelt poolt ja sisuline seostamine teiselt poolt alates 1890-ndaist aastast kuni 1940. aastani. See ajastu, mille piirides arenes kodan- lik kriitiline realism, proletarne kirjan- dus ja vaenulik dekadentism, mis läbis kodanliku ja proletarne revolutsiooni, mis sündis niihästi Eestis kui ka väljas- pool Eestimaa territooriumi, moodustab vägagi keerulise arengu läbipõimingu ja tekitab suuri raskusi perioodiseeringu ja erietappide fikseerimisel. Selle küsi- muse otstarbekat lahendust tuleb luge- da sektiiooni töö suurimaks võiduks. Elavad sõnavõtted eesti vanima kirjan- duse ajaloo alal näitasid sellele peri- oodile kätte õiged proportsioonid. Sama- ti tõi diskussioon palju selgust XIX sajandi esimese poole kirjanduse prog- ressiivsete ja reaktsiooniliste joonte õi- ge eraldamise küsimuse. Saavutati õige tasakaal eri perioodide ühiskond- lik-poliitiliste ja üldkultuuriliste küsi- muste käsitluse ebahütluse likvideerimi- sel. Loeti vajalikuks parteilisuse printsii- bi tugevamat rakendamist vastukaaluks objektivistlikele seisukohtadele. Märjiti progressiivsete joonte prioriteedi ja realismi esiletõstmist võitluses deka- dentismi vastu. Sama küsimusega ühen- des selgusid senini sageli esinenud väärikontseptsioonid meie kirjandusliku pärandi hindamisel: nähi igas vene kir- janduse mõjus progressiivset ja viljas- tavat osa, millega eksiti Lenini õpetu- se vastu kahest kultuurist igas rahvus- likus kultuuris.

Kui arvestada nende põhiliste küsi- muste lahendamise kõrval hulgalisi vä- hemaid ettepanekuid ja uute probleem- ide päevakorda tõstmist, tuleb kõnes- olevat arutelu lugeda meie kirjandus- teadust edasiviivaks sündmuseks. La- hendada kõige keerukamad küsimused meie kirjandusloolaate ja -huviliste ühi- se tööna sessiooni piirides on end täiel määral õigustanud.

K. Taev,

eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri juhataja.

Kõik kommunistlikud noored teadusliku ringi liikmeks

15. detsembril toimunud ELKNO Ma- teemaatika-loodusteaduskonna algorgani- satsiooni üldkoosolekul tegi algorgani- satsiooni büroo liige sm. Kirss koosole- ku teatavaks, et ülikooli marksismi- leninismi kateedri juurde asutatakse marksismi-leninismi ringi marksismi-lenini- smi aluste, dialektilise ja ajaloolise materialismi ning poliitilise ökonomia sektiiooniga. Andes lühikese informatsi- ooni loodava ringi ülesannetest ning kutsudes kommunistlikke noori astuma

ringi oma poliitiliste teadmiste täienda- miseks, märkis sm. Kirss, et uue ringi eesmärgiks on kaasa aidata sügavate poliitiliste teadmiste omandamisel.

Kõik Matemaatika-loodusteaduskon- na kommunistlikud noored esotsas algorganisatsiooni sekretäri sm. Re- basega avaldasid soovi astuda mark- sismi-leninismi teadusliku ringi liik- meks.

E. Leinemann

Tellitakse ajalehti uueks aastaks

Matemaatika-loodusteaduskonna bioloogiaoosakonna I kursuse üli- õpilased saavad aru ajalehtede luge- misse tähtsusest ja seepärast on alustatud ajalehtede tellimist uueks aastaks. Seni on kogutud tellimusi kümnelt üliõpilaselt 92 rubla eest.

Peamiselt on tellitud ajalehti „Edasi“, „Noorte Hääl“, „Rahva Hääl“ jt. Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ tellisid õppeaasta lõpuni 15 üliõpilast. Tellimuste vastuvõt- mine jätkub.

A. Salu

Süvendame sõprussidemeid

Juba kolmandat aastat õpi- vad vene rahvusest slaavi filoloogid kõrvuti eesti seltsimeestega Ajaloo-keeleteaduskonna teistest osakondadest, ilma et nende vahel oleks õieti head kontakti. On küll mitu korda tehtud katset kontakti loomiseks, kuid ühel või teisel põh- jusel on need senini jäänud vaid katseteks.

Nüüd aga jõuti kaugemale: vene rahvusest slaavi filoloogide poolt valmistati ette ja viidi õnnestu- nult läbi sõprusõhtu eesti ja vene rahvusest üliõpilaste vahel. Sõprusõhtu, kus esitati mitme- kesine ning huvitav isetegevus- kava, oli tähtsaks sammuks eri rahvusest üliõpilaste vahel sõprus-

sidemete tihendamiseks.

Selliseid toredaid õhtuid on tar- vi korraldada ja korraldataksegi edaspidi. Edaspidiste selliste üri- tuste puhul peab aga klubi juha- tus korraldama nii, et neid koos- viibimisi saaks läbi viia klubi saa- lis, mitte aga külmas ja hämara valgusega sööklaruumis, nagu see- kord.

N. Degtjarjova,

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Meie lehe järgmine number ilmub tavalisel ajal, s. o. reedel, 30. detsembril.

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Kuidas kasutada õppekirjandust

Õppekirjandusel on loengute kõr- val otsustav tähtsus kindlate ja süs- temaatiliste teadmiste omandamisel kõrgemates koolides. Lubamatuks tuleb pidada olukorda, kus üliõpi- lased valmistuvad eksamiteks ainult loengute konspektide, sageli koguni võõraste ja lünklikude konspektide najal, vastava ala õppekirjandusse pilkugi heitmata. Õppejõu loengute konspektiseerimisel on muidugi väga suur tähtsus õpingutes, kuid need konspektid omavad täit väärtust alles siis, kui nende läbitöötamine sulab orgaaniliselt ühte õppekirjan- duse läbitöötamisega, nii, et mõl- mad teineteist vastastikku täienda- vad.

Kõrvuti otseste õpikutega peaksid üliõpilased harjuma kasutama mit- mesuguseid teaduslikke käsiraama- tuid ja teatmeteoseid, nagu õige- keelsuse-, võõrkeelte- ja võõrsõna- de-sõnaraamatud, entsüklopeediad (Väike ja Suur Nõukogude Entsük- lopeedia), atlased jne. Kasulik on, kui üliõpilane koostab ise temale tundmatute ja arusaamatute sõnade ning terminite sõnastiku, otsides vastuseid kas teatmeteostest või kü- sides õppejõudude konsultatsi- oonidel.

Põhjalik ja täpne tekstist arusa- mine on teadliku raamatukasutami- se esimene eeldus, sellepärast ei to- hiks rasketest või arusaadamatust kohadest või väljendustest kunagi kergelt üle libiseda. Samuti vää- r on õppematerjali mehhaaniline pähe- tuupimine.

Õppekirjanduse kasutamisel on oluline, et üliõpilane tunneks õpita- va aine programmi — siis teaks ta kirjanduse kasutamisel keskenduda tähelepanu programmi seisukohalt olulisemale.

Õpiku läbitöötamine muutub tead- luseks ja tema najal omandata- vad teadmised kindlamateks, kui meie loetud tekstist teeme välja- kirjutusi ja oma sõnadega kokku- võtteid. Mõned eelistavad väljakir- jutustele ja kokkuvõtetele allakriip- sutus raamatust ja märkusi lehe- külgedele äärtel, ent see rikub raa- matut ega ole küllalt ülevaatlik; pealegi ei taga allakriipsutused küll- laldasel määral teksti teadlikku omandamist.

Väljakirjutusi, kui nad on sõna- sõnalised, nimetatakse tsitaatide- ks. Tsitaatide puhul on oluline, et nad oleksid tõesti täpsed ega muudaks teksti sõnastust. Tsitaadi juurde on alati soovitatav märkida teos ja lehekülge, kust ta on võetud (teaduslikes töodes kasutatavate tsitaatide kohta kehtivad veelgi ran- gemad nõuded). Tsitaadid on soo- vitav kirjutada ühtlase formaadis paberilehekesele, igale lehekesele ainult üks tsitaat. Siis on neid hil- jem kerge korraldada kartoteegi põ- himõttel kas teemad, autorite või mõne muu põhimõtte järele.

Kokkuvõtet, mille üliõpilane teeb raamatust oma sõnadega, nimetame harilikult konspektiks. Kons- pekt on soovitatav kirjutada harili- kult vihikutesse, mitte lahtistele lehtedele, mis kergesti võivad ka- duma minna. Konspektiseerimisel on oluline, et raamatust esinev mõtte- kõik võetaks lühidalt, kuid taba- valt, sisukalt kokku. Konspekt peab sisaldama kõik õpiku olulisemad faktid, arvud, nimetused, igal juhul need faktid, mille kättevõtmist vastava aine programm eeldab. Loe- tud teksti oma sõnadega konspek- teerimine sunnib teksti hästi läbi mõtlema, selle sisusse tungima.

Konspekteerida on soovitatav kas peatükkide või lõikude kaupa (kui peatükkid on pikad). Enne loetakse lä- bi kogu peatükk või lõik ja siis võe- takse selle sisu oma sõnadega lühid- alt kokku. Tingimata jäetagu kons- pektis küllalt laiad ääred, et õppi- misel olulisemaid fakte, arve, ni- mesid jm. sinna välja kirjutada. Konspektis on soovitatav pealkirjad ja olulisemad kohad alla kriipsu- tada (värviliselt).

Konspekti erivormideks on tee- sid ja plaan.

Teeside puhul on meil tegemist kas kogu teose kohta tervikuna või üksikute peatükkide kaupa koosta- tud üsna lühikeste kokkuvõtete- ga teose põhilisest mõttekäigust. Niisu- guste teeside klassikaliseks näiteks on „ÜK(b)P ajaloo lühikursuse“ peatükkide lõpus leiduvad lühikokku- võtted. Õpiku sisu kokkuvõtmine teesideks omab üliõpilase seisuko- halt mõtet ainult sel korral, kui see talle üldiselt juba on tuttav või väga kergesti meelde jääb. Oppimi- sel on teesidest suhteliselt vähe kasu.

Plaani koostades jagame teose esmalt suuremateks ja siis järjes- täha väiksemateks osadeks, varus- tades iga osa pealkirjaga, mis või- malikult tabavalt annaks edasi sel- le osa olulisema mõtte. Ka plaani koostamisel on õppimise seisukohalt vähe kasu.

Nõnda näeme, et õppekirjanduse kasutamisel osutub põhiliseks ja kõige otstarbekohasemaks ülestä- henduste tegemiseks konspektseeri- mine. Hästi koostatud konspekt on üliõpilasele suureks abiks aine kordamisel enne eksamit.

Dots. A. Elango

Ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ ärgru puudugu ühegi õppejõu, üliõpilase ega teenistuja lugemislaualt!

Telligem endale ülikooli ajaleht õppeaasta lõpuni!



Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingu komitee häälekandja

Nr. 41 (47) Reedel, 30. detsembril 1949. a. II aastakäik

Uue aasta künnisel

Oleme jälle aastavahetusel, meie kodumaa ja kogu maailma töötava rahva elus erilist tähelepanu väärivate aastate vahetusel. Mööduval, 1949. a. saavutas Nõukogude Liit majanduslik-poliitilisel ja kultuurilisel alal, samuti oma kasvava rahvusvahelise osatähtsuse ja kaitsevõimsuse kindlustamise osas sellised võidud, mis toovad meid kiiresti lähemale kommunistlikule ühiskonnale.

1949. a. asusime edukalt täitma looduse ümberkujundamise stalinlikku hiigelpaani.

Nõukogude Liidu rahvad ja kogu maailma progressiivne inimkond tähistas hiljuti meie ajastu geniaalseima inimese, Nõukogude rahvaste suure juhi ja väepealiku seltsimees Stalini 70. sünnipäeva.

Eesti NSV töötav talurahvas astus 1949. a. otsustavalt sotsialistliku põllumajanduse teele.

Nagu kõik kõrgemad õppeasutised, nii omab ka Tartu Riiklik Ülikool tähelepanuväärivaid saavutusi: kogu meie ülikooli enam kui 4000-inimeseline kollektiiv on rakendunud intensiivselt õppe- ja teadusliku töö protsessi.

Eriti märkimisväärsed on meie saavutused ideelis-poliitilise kasvatusel ja marksismi-leninismi teooria omandamise alal. Siin tuleb ära märkida kaht kõige tähtsamat lähtepunkti, dokumenti, mis innustavad meid viljakale tööle: esiteks seltsimees N. Karotamme kõne kommunistliku kasvatusel konverentsil, ja teiseks EK(b)P KK büroo 17. augusti otsus. Nende dokumentide osatähtsus ei piirdu muidugi ainult puhtkasvatulike küsimustega, nende haare on palju laiem, kuid eriti viljakalt on nad mõjunud just kommunistliku kasvatusel ja marksismi-leninismi teooria omandamise alal.

Viljakaks osutus ka 1949. a. teaduslik konverents, kus leidsid käsitlemist mitmed väga aktuaalsed probleemid, nagu eesti kirjanduse marksistlik perioodiseerimine, tähtsate meditsiinilised küsimused ja muud.

Nende oluliste saavutuste kõrval ei saa märkimata jätta ka tõsiseid puudujääke ja vign, mis on olnud meie ülikoolile komistuskiviks nii õppe- kui ka teadusliku töö alal. Loengutes esines ikka veel paha-

tihti formalismi, apoliitilisuse ja kosmopolitismi sümptomeid. Ei ole toimunud murrangut ka aspirantuuri alal, kus ei suudeta õigeaegselt hakkama saada väitekirjade kaitsmisega. Teaduslik töö vanemate õppejõudude juures kulges samuti rüümatult aeglaselt, esines ka „puhta teaduse“ viljelemist. Mittetatsionaarset õppetööd pole enamik kateedreid pidanud oma südamelähedaseks ülesandeks. Üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatusel pealiskaudsusest räägivad aeg-ajalt esinevad buršlikud kalduvused, religiooni igandid jne. mõne üliõpilase juures.

Kõike seda edasiliikumist takistavat pagasit ei tohi meie enam kanda 1950. aastasse! Selle peame uue aasta lävel maha jätma.

Kättesaavutat uue aastat tähistavad jälle mitmed suursündmused nii kogu meie kodumaa kui ka ülikooli elus. 1950. a. saavutab ja ületab Nõukogude Liit oma majanduse ja kultuuri ehitusel selle taseme, mis oli meie ette seatud sõjajärgse stalinliku viie aasta plaanis. Uuel aastal pühitseb Nõukogude Eesti oma 10. aastapäeva, toimub XIII üldlaulupidu ja terve rida muid tähtsaid üldrahvalikke üritusi. Meie ülikooli kollektiiv peab nendega sammu pidama, abistama tööstust, põllumajandust, haridus- ja haldussüsteemi noorte kvalifitseeritud kaadritega, teaduse uusimate saavutustega, tootmist ratsionaliseerivate ettepanekuga.

Suured ja vastutavad ülesanded kerkivad eelseisval aastal ka meie majandus- ja haldusaparaadi ette.

Kuid keskseks teguriks meie noore nõukogude ülikooli väljakujundamisel eesrindlikuks õppeasutiseks on ning jääb ideelis-poliitiline kasvatus ja marksismi-leninismi teooria õppimine. Selle relvaga peab end varustama ja teda järjest teritama iga meie õppejõud, üliõpilane ja teenistuja.

Seltsimehed! Meie astume uude aastasse täie teadvusega oma suurtest ja vastutusrikastest ülesannetest. Nende ülesannete täitmisel juhtigu meid alati suure Stalini töö järjekindluse, põhjalikkuse ja püsivuse üllas eeskujul. Edasi uute nõukoguliku teaduse kõrguste poole 1950. aastal!

Head uut aastat, seltsimehed!

Head uut aastat, seltsimehed!

TRÜ õppejõudude, üliõpilaste, tööliste ja teenistujate tervitus suurele Stalinile

Moskva, Kreml

Seltsimees STALINILE

Kallis seltsimees Stalin!
Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, üliõpilased, töölised ja teenistujad saadavad teie, meie armastatud juhile ja õpetajale Teie kuulsusrikkal seitsmekümnendal sünnipäeval palava südamliku tervituse.

Tänu teie isaukuie hoonsusele eiab põine Tartu Riiklik Ülikool täisvereist, hoogsat nõukogude elu. Meie oleme Teile sügavat tänuikud sene eest, et meie ülikooli ukseid, mis varem olid avatud ainult mõisnike ja kodanuse võsukestele, on nüüd avatud töötava rahva laiadele huikadele. Tänapäeval õpib Tartu Riikliku Ülikooli kaheksas teaduskonnas kokku 3000 noort, kes igal sammul kohtavad nõukogude võimu ja isiklikult Teie kõigekülget hoolitsust.

Iga päevaga paranevad õppimistingimused meie ülikoolis. Ainuuksi käesoleva aasta jooksul on loodud 9 uut laboratooriumi, rida õppekabinette ja ühiselamuid.

Meie üliõpilaskond töötab visalt ja püsivalt, et Teie juhendi kohaselt vallutada teaduse kindlust ja tasuda Teile oma tänuvõlga avarate õppimisvõimaluste eest, õnneliku ja sisuka elu eest.

Nõukogude korra ajal on puhkenud täielikule õitsengule teaduslik töö Tartu Riiklikus Ülikoolis. 400 teaduslikku töötajat teeb viljakat teaduslikku uurimistööd, et aidata kaasa Teie poolt seatud ülesandele lahendamiseks — väisimaise teaduse saavutuste ületamiseks igal alal. Meie ülikooli õppejõud õpivad sügavalt tundma marksistlik-leninlikku teooriat ja teenivad väsimatult meie töötavat rahvast. Visa ja tulemusrikast võitlust peetakse meie ülikoolis kodanliku pseudoteaduse igasuguste mõjude, lääne kodanliku kultuuri ees orjaliku lõimitamise ja kodanliku ideoloogia igasuguste igandite vastu.

Päev-päevalt tiheneb meie teadlaste loominguline koostöö käitiste ja kolhoosidega.

Aktiivsesse teaduslikku uurimistöösse on lülitatud ka üliõpilased. Üliõpilaste Teadusliku Ühingu 42-s ringis teeb pool kogu üliõpilaskonnast intensiivset teaduslikku uurimistööd.

Meie teame, et sellised avarad võimalused tööks ja õppimiseks löi üksnes nõukogude kord ja Teie isiklik hoolitsus. Sügavas tänutundes tahame Teile selle hoolitsuse eest tasuda oma töö järjekindla parandamisega, õppeedukuse ja teadusliku töö tulemuste edasise tõstmisega.

Teie juhtimisel, Teie juhiseid täites, pühendab Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv kogu jõu ja energia kommunisti ülesehitamise suure ürituse teostamiseks.

Teie olete meile targaks juhiks, suureks õpetajaks, isaikuks sõbraks ja kõrgeks eeskujuks. Me õpime ja töötame Teie eeskujul. Teie juhendite kohaselt õpetatakse meie noorsugu. Teie eeskujul elavad ja töötavad meie noored, et kasvatada endas kõrgeid stalinlikke omadusi, et olla meie stalinliku sugupõlve väärilisteks liikmeteks.

Kallis seltsimees Stalin!

Teie kuulsusriikas sünnipäev on meile suureks pidupäevaks. Meie pilgud on palava armastuse, sügava lugupidamise ja siira tänutundega pööratud Teie poole. Kõigest südamest soovime Teile, Lenini töö suurele jätkajale, meie õnneliku elu loojale ja kaitsjale head tervist ja palju, palju viljaka töö aastaid nõukogude rahva ja kogu progressiivse inimkonna õnneks, hüvanguks ning rõõmuks.

Elagu rahvaste suur juht, meie õpetaja ja sõber — palavalt armastatud seltsimees Stalin!

Vastu võetud Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate pidulik koosolekul 20. detsembril 1949. a.

Ajaloo-keeleteaduskonna teaduslikud ringid suurel pidupäeval

23. detsembril toimus ülikooli peahoones Üliõpilaste Teadusliku Ühingu Ajaloo-keeleteaduskonna ringide ühine pidulik koosolek seltsimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks.

Koosolekule oli ilmunud arvukalt teaduslike ringide liikmeid-üliõpilasi. Koosoleku avas ajalooringi esimees sm. Allan Liim. Huvitava ja põhjaliku ettekandega teemal „Seltsimees Stalin väejuhina“ esines ajalooringi liige üliõpilane Raimond Kullaste. Ettekanne,

mida illustreerisid lõuendile projekteeritud skeemid ja kaardid, näitas kuulajale veenvalt, kuidas lahutamatu on meie armee võidud Suures Isamaasõjas seotud seltsimees Stalini targa ja väsimatu tegevusega; kuidas meie juhi geniaalne mõte lakkamatult tegeles nii laiahaardeliste strateegiliste plaanidega kui ka sõjalis-tehniliste üksikasjadega; kuidas armee ja kogu nõukogude rahvas iga päev ammutas jõudu ja visadust seltsimees Stalini innustavast ees-

kujust. Referent käitles teemat haaravalt.

Kunstilises osas luges üliõpilane Valearia Villandi oma uusimaid luuletusi, mis on pühendatud seltsimees Stalinile. Koosolek jättis osavõtjaisse sügava mulje ning kutsus üles paremateks saavutusteks algaval eksamissessioonil.

H. Rajamets,

Ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv tähistas vaimustusega J. V. Stalini 70. sünnipäeva



Seltsimees Stalini sünnipäeva tähistamiseks korraldada tud TRÜ pidulikult koosolekult. Piltidel (vasakult paremal e): Arstiteaduskonna esindajana võttis sõna prof. Linkberg; rektor annab ELKNÜ TRÜ komitee sekretärile sm. Tiidole üle TRÜ kollektiivi tervituse edasisaatmiseks seltsimees Stalinile; vaade kuulajaskonnale.

Foto V. Levitski

PARTEI ELU

Uuel aastal uutele saavutustele

5. oktoobril s. a. algas oma tööd Tartu riiklikus Ülikoolis ÜK(b) Partei ajaloos õpperingide ja poliitkoolide võrk.

See aastal töötab üheksa ÜK(b) Partei ajaloo õpperingi ja kümme poliitkooli.

100 ringides kulgeb plaanikohtaselt, väija arvatud venekeelse korgema astme õppering, kus puudus pikemat aega juhataja, mistõttu jäi ära terve rida õpetunde. Nuud on ka sinna määratud juhataja (sm. Sanõgin) ja ring jätkab korrapäraselt oma tööd.

Kavakohaselt oli ette nähtud 26 õppetundi 1. jaanuarini 1950. a., kuid mõnes ringis on siiski vähem tunde läbi viidud. Nii näiteks ringis nr. 1 (Arstiteaduskond) jäi ära kaks tundi osavõtjate mitteilumise tõttu, sest ametiühingu alakomitee ei teatanud õigel ajal ringi liikmetele töö algusest; samuti jäi ära mõni tund korgema astme õpperingis nr. 1 (Ajaloo-keeleteaduskond) juhataja sm. Ertise komanderingul viibimise tõttu, samuti õpperingis nr. 4.

Kõik tunnud on toimunud ÜK(b) Partei ajaloo õpperingis nr. 3, kus juhatajaks on sm. Feldman, ja sm. Viga juhendamisel töötavas õpperingis nr. 5.

Häid tulemusi on saavutanud Arstiteaduskonnas töötav õppering nr. 1 (juhataja sm. Jannus). Siin toimub töö kolmes etapis: esiteks toimub teema ettekandmine ringi juhataja poolt, teiseks analüüsitakse läbivõetud materjal õpperingist osavõtjate poolt juhataja kaasabil ja kolmandaks kontrollib ringi juhataja ringi iga liikme teadmisi. Erilist rõhku pannakse teoreetilise osa seostamisele praktikaga ning läbivõetud materjali tähtsamate momentide pidevale kordamisele.

Teisteski ringides võetakse aktiivselt osa materjali läbitöötamisest, tehakse referaate ja viiakse läbi vestlusi. Kuid mõnes ringis on märgata ka passiivsust. Nii näiteks sooviks ÜK(b)P ajaloo korgema astme õpperingi nr. 1 juhataja sm. Ertise mainitud ringi liikmete poolt suuremat aktiivsust.

Poliitkoolide töö toimub kord nädalas. Siingi oli plaanikohtaselt ette nähtud kuni esimese jaanuarini 26 tundi, kuid kahjuks esineb siin palju puudusi.

Poliitkoolides nr. 1, 2, 3, 4 ja 5 toimub töö korrapäraselt. Osavõtjate töösuhetumine on hea. Eriti aktiivsed sõnavõtjad on Kehakultuuriteaduskonnast sm-d Pun-

nar, Sai, Redel, Paurand, Laats, Matvei ja Vanamõlder.

Halvasti töötab aga poliitkool nr. 6 (Metsandusteaduskond). Esiteks puudus seal kauemat aega juhataja. Ajutiselt määrati sinna juhatajaks Oigusteaduskonna üliõpilane sm. Zäuram. Kuid sm. Zäuram ei võtnud oma ülesandeid tõsiselt ja lõpuks sõitis Tallinna praktikale, ametiühingukomiteele sellest teatamata. Ja töö jäi loomulikult seisma. Alles hiljuti määrati sinna uus juhataja sm. Virkoja näol. Loodame, et uus juhataja töö koolis korda seab.

Seevastu poliitkooli nr. 7 juhataja sm. Kimmel suhtub oma töösse tõsiselt. Alguses puudus ka selles koolis juhataja, mistõttu on suudetud läbi viia vaid 14 tundi. Soovida jätab aga õpilaste osavõtt. Nii näiteks oli 26. oktoobri kohal 14, 2. novembril 10, 9. novembril 17, 16. novembril 32, 25. novembril 28, 30. novembril 22 ja 7. detsembril 15 õpilast. Mis puutub aga sm. Kimmeli töösse, siis on see korralik, mida iseloomustab seegi fakt, et tema loenguid käivad kuulamas teistegi ringide liikmed, näiteks koolist nr. 8, kus juhataja sm. Seppo pole suutnud oma tööd korralikult organiseerida.

Korralikult töötab ka poliitkool nr. 9 sm. E. Säärtsa juhendamisel.

Halvemini töötab poliitkool nr. 10 sm. Sepa juhendamisel. Algul jäi ära neli tundi ametiühingu majandus-remontkontori alakomitee hooletuse tõttu. Sm. Sepp olevat oma väite järgi aga kogu nõuetava materjali siiski suutnud läbi võtta ja puuduvad tunnid asendada. Kuid nagu selgus ametiühingu majandus-remontkontori alakomitee juhataja aruandest, pole olukord selles koolis mitte nii rahuldav. Sm. Sepp puudub sageli, tööaeg on kindlaks määramata, mistõttu kooli töö tõsiselt lonkab.

Kõigele vaatamata on sel aastal poliitkoolide töö tunduvalt paranenud. Tõsisem on osavõtjate suhtumine töösse ja ka juhatajate kohusetunne on tublisti kasvanud. Ent nende saavutustega ei tohi meie milgi tingimusel rahulduda — meie ülesanne seisab selles, et kõrvaldada puudused töös ning tõsta poliitringide ja poliitkoolide töö veelgi kõrgemale tasemele.

A. Rauman,
TRÜ Ametiühingu komitee kultuurkomisjoni esimees.

KEHAKULTUUR JA SPORT

Väsimatult parandada teaduskondade kehakultuurikollektiivide tööd

Kehakultuuritöö organisatsiooniliseks põhivormiks meie ülikoolis on teaduskonna kehakultuurikollektiiv. Kollektiiv organiseerib ja juhib kehakultuuritööd oma teaduskonnas, püüab kaasa tõmmata laialdasi üliõpilaste hulki süstemaatilisele tööle ja massilise kehakultuuritöö baasil tõsta oma teaduskonna sportlaste spordimeisterlikkust.

Kõik TRÜ esivõistlused, ükskõik mitmel spordialal, toimuvad meeskonnavõistluse teaduskondade vahel. See asjaolu seab iga teaduskonna kehakultuurikollektiivile eriti tõsise ülesande, sest kehakultuurikollektiivile on usaldatud oma teaduskonna spordiaut kaitsmine. Käimasolev II üliõpilaskonna kunstiaue, omaloengu ja kehakultuuri olümpiaad, mille kehakultuuriliseks osaks on kavas 12 spordia — korvpall, võrkpall, maadlus, tõstmine, võimlemine, ujumine, suusatamine, sisekergejõustus, vehklemine, ratsutamine, laskmine, maie — seab teaduskondade kehakultuurikollektiivide ette tõsiseid ülesandeid, sest nendel spordiaudel esinemise edukusest oleneb suurel määral teaduskonna paremusjärjestus olümpiaadi lõppuue-muses.

Kuidas on teaduskondade kehakultuurikollektiivid tulnud toime neile pandud ülesannetega? Tuleb tunnustada, et nad on aasta jooksul märksa tegevnenud. Käesoleva semestri jooksul on läbi viidud rida kollektiividevahelisi võistlusi, näiteks jalgpalli, kergejõustikut, maies, tõstmise, maadluse, kombineeritud teatejooksu, käsipalli jne. Samuti on läbi viidud rida teaduskonnasiseseid võistlusi — maies, võrkpalli, korvpalli jne. Kuid võib julgesti öelda, et kollektiivide juhatuste aktiivsema tegevuse korral võinuksid tulemused olla märksa paremad. Teaduskondades viidi oktoobrikuu jooksul läbi kehakultuurikollektiivide juhatuste ümbervalimised. Uued kol-

lektiivide juhatused asusid pärast valimisi aktiivselt tööle, kuid, töötanud aktiivselt mõned kuud, ja sattudes sisu oma toos raskustesse, on kaotamas usku oma võimetesse ja muutumas passiivseks. Mille muuga, kui kollektiivi juhatuse passiivsusega on seletatav sääras faktid, nagu Oigusteaduskonna (kollektiivi esimees A. Võlli) ja Matemaatika-loodusteaduskonna (kollektiivi esimees H. Ehvert) võistkondade eemalejäämine TRÜ töstevõistlustest või Ajaloo-keeleteaduskonna (kollektiivi esimees V. Utti) ja Metsandusteaduskonna (kollektiivi esimees V. Linnamägi) eemalejäämine TRÜ maadlusvõistlustest.

Teaduskonna kehakultuurikollektiiv peab tootama kindas kontaktis ÜSK juhatuse, teaduskonna dekanadi ja teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega. Ainult ühiselt töötades saab töö olla edukas. Seni on aga kontakt lubamatult nõrk. Uheski teaduskonnas ei ole teaduskonna partei-ega ametiühingu-organisatsioonid kuulnud teaduskonna kehakultuurikollektiivi aruannet, dekanadiid ei ole vähemal määral huvi tundnud kehakultuurikollektiivi töö vastu. Kollektiivide tööd on olnud isoleeritud teiste ühiskondlike organisatsioonide tööst. On loomulik, et isoleeritud töö ei anna tagajärgi.

Suur süü rasub ka kehakultuurikollektiividel endil, kes ei ole kontakti dekanadi ja ühiskondlike organisatsioonidega otsinudki. Vähe sellest, osa kehakultuurikollektiivide esimehi (A. Võlli — Oigusteaduskonnast, Ü. Zirnask — Põlumajandusteaduskonnast) ei võta süstemaatiliselt osa ÜSK juhataja poolt korraldatavast informatsioonikoosolekust. Kuidas saab olla töö edukas, kui puudub kontakt teaduskondade kehakultuurikollektiivide vahel ühel poolt ja ÜSK juhatuse vahel teiselt poolt? Millega seletada säärast nähtust, et kehakultuurikollektiivide esimees-

te informatsioonikoosolekust 14. detsembril võttis osa ainult 2 (!) esimeest — H. Timusk (Arstiteaduskond) ja H. Ehvert (Matemaatika-loodusteaduskond). Mida mõtleavad sm-d A. Võlli, V. Utti, Ü. Zirnask jt. kollektiivide esimehed? Mida mõtleavad nende teaduskondade kehakultuurikollektiivide liikmed säärasest juhatuste tööstilisest? Kollektiivi üldkoosolekud kui kollektiivi täisõiguslikud peremehed peavad võtma siin kindla seisukoha — kui valitud isik ei täida temale usaldatud juhtimisfunktsiooni, siis tuleb ta asendada isikuga, kellele kehakultuur on tõesti südameasjaks ja kes on valmis oma teaduskonna heaks töötama.

ÜSK juhatuse omalt poolt peab tugedama kollektiivide juhtimist. Alates käesolevast nädalast kuulatakse selleks iga juhatuse koosolekul ära ühe kehakultuurikollektiivi esimehe aruanne. Esimesena esitab aruande Oigusteaduskond. Igas teaduskonnas tuleb läbi viia kehakultuurikollektiivi üldkoosolekud, kus tuleb ära kuulata juhatuse aruanne ja vajaduse korral juhatust ümber valida.

Kehakultuur omab suurt tähtsust kommunistlikus kasvatuses, on niivõrd tähtis küsimus, et loidust ja stabiilsust selles küsimuses me lubada ei tohi. Kindel suunav juhtimine ülaltpoolt ja pidev kontroll kollektiivide lihtliikmete poolt peavad kindlustama kehakultuuritöö tunduva parandamise. TRÜ on üleliiduliselt tuntud oma saavutustega ja seda austavat positsiooni me peame säilitama. Seda suudame me aga ainult siis, kui teaduskondade kehakultuurikollektiivid töötavad hästi. Sellepärast peame osutama teaduskondade kehakultuurikollektiivide tööle erilist tähelepanu.

A. Tiik,

Ülikooli Spordiklubi aseesimees.

Laskuring töörohke aasta eel

1949/50. õppeaasta kevadsemestril on ülikooli laskuringil peamiseks ürituseks lasketiiru rajamine. Teise tähtsa koha omab üliõpilaste isetegevuse II olümpiaadi raames korraldatav teaduskondadevaheliste laskevõistluste läbiviimine veebruarikuul lõpul. Tingimused selleks võistluseks on järgnevad: laskmine 50 m kauguselt kolmest asendist à 5 arvestuslasku väikekalibriilisest vintpüssist. Igat teaduskonda esindab

10-liikmeline võistkond, mille koosseis peab olema üks naislaskur. Tulemus arvatakse 10 laskuri saavutatud punktide arvult.

Veebruarikuus on ette nähtud ka korrespondents-laskevõistlus TPI-TRÜ. Samuti on kavatsusel läbi viia Nõukogude armee aastapäeva tähistamiseks kombineeritud võistlus teaduskondade vahel. Meeskonna koosseis on

ette nähtud 5 meesüliõpilast.

Mais toimuvad ülikooli esivõistlused laskmises teaduskondade vahel.

Samal kuul peetakse veel Tartus võidupäeva tähistamiseks laskevõistlus TPI-TRÜ suurendatud võistkondade osavõtul, kus on meesüliõpilasi 20 ja naisüliõpilasi 10 ning ette on nähtud kolmest asendist à 10 lasku.

J. Juur

Klubi töö õigele ideoloogilisele alusele!

Igal aastal on olnud palju juttu meie ülikooli klubi tööst. Korduvalt on juhitud tähelepanu klubi töös esinevatele tõsistele puudustele ja näidatud kätte abinõud nende kõrvaldamiseks.

Tuleb märkida, et klubi juhatuse omal ajal seda kriitikat tõsiselt arvestanud ja saavutanud mõningat edu oma ülesannete täitmisel. Käesoleval õppeaastal on korraldatud rida isetegevusõhtuid, kus esitatud ettekannete ideoloogilise tase on näidanud rõõmustavat tõusu. Klubi juures töötavate ringide arv on tõusnud kümneni, kusjuures tööst osavõtjate hulk küünib juba peagu 600 inimeseni.

Aga kuni käesoleva ajani on klubi töös säilinud terve hulk puudujääke, mille kõrvaldamine on klubi aktiivi esimeseks ülesandeks. Allpool juhitakse tähelepanu olulisematele neist puudustest.

Kõigepealt pole klubis tööle rakendatud kõik ringid, mille loomist on ammu algatatud. Nii kunstiringi, vene draamaringi kui ka ansambli töö tegelik alustamine seisab põhiliselt kinni juhendaja puudumise taga. Nende ringide tööerakendamiseks on tarvis astuda mõjuvaid samme.

Silmatorikavaks väärnähkuseks on klubi-ruumide mitterahuldav olukord. Klubi on puudulikult sisustatud ja kaunistatud, ruumid on sageli räpased, puudub raamatukogu ja vähe on mänge, ajalehed vedelevad korratutes laudadel. Klubis puudub valve.

Ülikooli ametiühingu ja majandusaparatuur peaksid klubi juhatust

tõhusamalt abistama olukorra parandamisel klubi ruumides. Tuleb saavutada olukord, et juba klubi ruumidki avaldaksid külastajatele kasvatavat mõju.

Edasi tuleb märkida, et klubi pole seni üldse veel täitnud oma ülesandeid loengulise propaganda korraldamise alal. Selles osas on tarvis kiiresti saavutada otsustav murrang.

Halb on ka see, et klubi töötab liiga suletult, isoleeritult, andmata laiematele hulkadele võimalust oma töö tulemustega tutvumiseks. Nii esinesid akadeemilised koorid ülikooli kollektiivide käesoleval õppeaastal esmakordselt alles seltsimees Stalini 70. sünnipäevale pühendatud piduliku koosoleku kontserdi osas. Ka mitmed teised ringid on esinenud vähe ülikooli üritustel. Samuti on klubi abi isetegevusringide loomisest ja nende töö suunamisest teaduskondades olnud vähegi paberlik.

Nüüd, kus klubi on organisatsiooniliselt muutunud küllalt tugevaks, kerkib tähtsaks ülesandena teravamalt kui seni päevakorda töö ideoloogilise, kasvatava osa ja taseme tõstmise. Töö isetegevusringides peab aitama kaasa noorte kommunistlikuks kasvatamiseks, sama peavad taotlema ka ringide esinemised laiemate hulkade suhtes.

Meie klubi ringides on aga eriti just ideoloogilise töö rindel esinenud ja esineb hulk väärnähte. Üldiselt on teada buršikommete säilitamise katsed, joomakultuuri propageerimise ja nõukogude üliõpilase käitumismõnede vastu eksimise muud faktid Akadeemilises

Meeskooris. Akadeemilises Naiskooris on samuti esinenud katseid jätkata jalgadesahistamise näotut kommet, kontserdimatkal Tallinna leidis aset tõsiseid väärnähtusi jne. Estraadiorkestri töös on märgatud ebanõukogulikku orientatsiooni ameerikailiku mängustiili suunas. Näitekunstiring on muutunud eraldatud tsitaadiks, kus ei tehta mingit tööd kommunistliku kasvatuselise alal. Ringi liikmed korraldavad harjutuste järel omavahelisi joominguid erakortereites.

Korras pole asjad ka ringide repertuaari ja temaatikaga. Akadeemilise Meeskoori repertuaarist on tulnud kõrvaldada ebasobivad laule, praegugi võib siin märgata ühekülgust, mis väljendub vene klassika ja kaasaegsete kolhoositeemaliste laulude vähesuses. Lausa kurioosumina kõlab, et koor seni pole selgeks õppinud „Maailma demokraatliku noorsoo hünni“. Rahvatantsuringis õpitakse vähe vennasvabariikide rahvatantsu. Kirjandusring pole seni üldse tähelepanu pühendanud rahvademokraatia maade kirjanduse uute arengusuundade valgustamisele.

Vähe tehakse ringides sotsialistliku, teadliku distsipliini kasvatamiseks. Selle tagajärjeks on isetegevuslaste loid osavõtt ringide tööst. Puhkpilliorkestri harjutustel käib regulaarselt ainult viis kuni kuus inimest, seega vaid kolmandik liikmete üldarvust. Akadeemilise Naiskoori harjutustel puudub keskmiselt 13–25% lauljast. Samuti nõrk on distsipliin Akadeemilises Meeskooris, meeskvarietis ja kirjandusringis.

Positiivset kasvatuslikku mõju võiks avaldada ringide liikmeile tiheda kontakti loomine kätiste töötajate ja kolhoosnikutega. Selist kontakti aga ei ole loodud. Käesoleva õppeaasta jooksul ei ole klubi korraldanud veel ühtegi

külalisesinemist Tartu kaitstes ega ka ülikooli šeflusalustes kolhoosides.

Kõik need ja hulk teisi teravaid puudusi ideelis-kasvatustliku töö alal tulenevad sellest, et klubi valitsevad veel tugevad apoliitilise tendentsid, et juhtivatele postidele isetegevusringides on pääsenud isikud, kes ise on veel tugevasti kodanlik-natsionalistliku ideoloogia igandite kütkeis. On loomulik, et sellises olukorras ei saa juttugi olla sihikindlast tööst kommunistliku kasvatuselise alal.

Akadeemilise Meeskoori praegune juhatuse näiteks pole võimeline tekitama kooris vajalikku murrangut töö õigetele ideoloogiliste alustele seadmise osas. Koori praegusel esimehel Viisel pole vajalikku bolševistlikku printsiipiaalsust ega teravust, ta kannatab veel kodanliku ideoloogia mõjude all. Juhatuses on inimesi (Ilves, Linnamägi), kes ei võitle ideoloogiliste väärnähtustega vastu kooris, vaid on esinenud isegi nende aktiivsete toetajatena. Naiskooris on sellisteks juhatuse liikmeteks Laan, Kuusik ja Jökallas, kes samuti oma käitumisega ei anna nõukogude isetegevuslase eeskujut. Klubi juhatuse ja naiskvarteti tegutses aktiivselt M. Toffer, kes on tuntud ebanõukogulike meeleolude aktiivse toetajana. Näitekunstiringis asetleidnud väärnähkused aga tuleb suure osas panna juhatuse liikmete Parsi, Bochmani, Rummeli jt. ebatervete kallakute arvele. Ka ringide lihtliikmete hulgas on küllalt niisugust elementi, kes aitab suurendada ideoloogilisi väärnähtusi töös.

Ringide juhatuse kõrval peaksid esimesteks võitlejateks klubi töö ideoloogilise taseme tõstmise eest olema kommunistlikud noored ja klubi juhatuse. Ent ka nende poolt pole osutatud vajalikku si-

hikindlust ja aktiivsust võitluses ideoloogilise töö rindel. Kõigepealt on isetegevusringides kommunistlike noori ebanormaalselt vähe — 26. Kvartettides ega rahvatantsuringis pole aga ainustki kommunistlikku noort. Nii on selge, et kommunistlikud noored peagu klubi töös juhtivat, suunavat osa ei etenda.

Loidust ja huvipuudust ideoloogilise töö küsimuste suhtes on osutanud ka klubi juhatuse (esimees sm. Rand). Viimase nelja kuu jooksul pole juhatuse koosolekul üldse arutatud ideoloogilise töö küsimusi, kuigi juhatusel olid väga hästi teada häirivad faktid sel alal.

Töö ideoloogilisel rindel on meil praegu kõige tähtsamaks tööks. Seda peab klubi juhatuse oma edasises töös rangelt arvesse võtma. Teostada hoolikalt kaadrite valikut ja suunamist, osutada vajalikku printsiipiaalsust ja teravust töös, keskendada kogu tähelepanu ideoloogilisele töö suunamisele ja kontrollimisele — see on ainus tee, mis võib viia ja viib klubi töö vajalikule tõusule. Selle ülesande täitmisel ei ole klubi juhatuse üksi. Teda peavad abistama ja abistavad ülikooli ametiühingukomitee ja ELKNÜ TRÜ komitee. Nende organite ühiste, kooskõlastatud pingutuste tulemusel ei jää murrang klubi tehtava ideoloogilise töö alal kindlasti tulemata.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ brigaad:

A. Ingalt,

ELKNÜ TRÜ komitee massilise kultuuritöö sektori juhataja.

L. Raudsep,

TRÜ Ametiühingu komitee massilise kultuuritöö komisjoni liige.

O. Utt,

ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ vastutav sekretär.

Kõrgemaks ideelis-poliitilise kasvatustöö tase Matemaatika-loodusteaduskonnas!

Õige teadlane on aktiivne töötaja ühiskondliku elu rindel

Kõneldes vene ja nõukogude teaduse suurimatest ja kuulsamatest esindajatest mainitakse ikka nimesid, nagu M. V. Lomonosov, D. I. Mendelejev, A. S. Popov, K. A. Timirjasev, I. V. Mišurin, T. D. Lössenko jt. Kõik need õpetajad on töötanud aladel ja arendanud teaduseharusid, mida viljeletakse Matemaatika-loodusteaduskonnas. Loodusteadlane oma ettevalmistusel oli ka kuulnud revolutsiooniline demokraat A. Herzen. Sellest, et meil on nii palju häid eeskujusid ja teenäitajaid, oleme õigustatud järeldama, et Matemaatika-loodusteaduskond peaks samuma esimeste ridades ja olema teaduskonnaks, mis meie ülikoolile au teeb. Kahjuks tuleb aga tunnistada, et oleme sellest eesmärgist väga kaugel ja et on tarvis teha palju tõsisid tööd, enne kui jõuame olukorran, millega võiks rahulduda. Õige teadus ei saa areneda seal, kus teaduse alal töötajad on loitud ühiskondlike küsimuste suhtes, paljastades sellega oma madalat ideelis-poliitilist taset. Selle taseme tõstmise eest tuleb alustada tõsisest võitlusest.

Et eelmiste ridadega ei ole liialdatud, seda tõestavad faktid.

10. detsembriks s. a. oli määratud nõukogude eesrindlike teadusele pühendatud konverentsi Matemaatika-loodusteaduskonna plenaaristung nelja ettekanedega. See istung tuli edasi lükata osavõtjate liiga väikese arvu tõttu! Keda oleksime oodanud sellele koosolekule! Kõigepealt midugi meie õppejõudude perest. Teaduskonnas on 11 vanemat õppejõudu (professorid, dotsendid), 47 nooremat õppejõudu (vanemõpetajad, assistendid), 49 õppe-abipersonali liiget (vanemlaborandid, laborandid). Kokku moodustab see teaduse alal töötajate 120-liikmelise pere. Et koosolek siiski nurjus, selle eest süü ei lange vanematele õppejõududele. Mitted neist on oma elu vältel tunda saanud kõiki raskusi, mida progressiivse teaduse arengule valmistab kapitalistlik kord; selle tõttu oskavad nad õieti hinnata nõukogude korra eeliseid ja püüavad jõukohaselt veel vanul päevil oma ideelis-poliitilise arendamise alal teha kõik, mis võimalik. Olse sümbolne on, et kõige esimeseks koosolekule ilmujaks oli teaduskonna kõige vanem õppejõud prof. J. Sarv. Järgnesid prof. G. Rago, prof. K. Orviku jt. Siin on, millest noorematel tuleks õppida.

Teiseks faktiks, mis valedeamatult tõestab jällegi peamiselt nooremate teaduskonnaliikmete loidust ideelis-poliitilisel alal, oli väga hõre osavõtt 1949. aasta teadusliku sessiooni plenaaristungist. Mõlemad plenaaristungid peeti pooltühjas aulas. Ometi olid päevakorras ideoloogiliselt väga tähtsad ettekaned sm. V. Reimanilt ja õppeproffessor sm. R. Antonsilt. Niisamuti ei peaks ükski, kel on vähegi huvi ühiskondlike küsimuste vastu, jääma ükskõikseks meie riigi majandusliku arengusse põhjalikku muutust toova hiljasliku looduse ümberkujundamise plaani suhtes, millest kõneles sm. A. Merihein.

Armastame kõnelda, et noorte päral on tulevik, ootame, et nooremad õppejõud, kes peagi areenit lahkuvate vanemate asemele peavad tulema, paremini kul mele suu-

davad arendada rahvast teenitava elulähedast teadust. Kui aga naeme selist ükskõiksust, siis aruab see tõsist kari, kas meie loodus on põhjendatud.

Kusimuses poie aga ainult õppejõudude teaduslik töö. Meie kane on usaldatud raiva kaimm vara — oppiv noorsugu, kesest oleme kohustatud kasvutama õigea kommunistliku korra ülesannetajaid. Kas suudame seda teha, kui ise ideoloogilisest küsimustest oleme ükskõiksed!

Vastuse senisele annavad järelgi takit. Nõukogude eesrindlike teadusele pühendatud koosolekute ilmus ainult paar viienda kursuse üliõpilasi, kuid teadusliku sessiooni esimesel plenaaristungil ei näinud ma mitte ühtegi Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilast. Ometi peaks teadusliku sessiooni oiea suursunamuseks just üliõpilaste. Veidi parem oli lugu seksisioonis, kus vois näha ka üliõpilasi. Need olid aga peamiselt oma teaduslike huvidega suunapaisivad üliõpilased vanemalt kursuseilt. Paris üllatav oli nende puudumine, kes meie sessiooni oie esimeseks teaduslikuks sessiooniks, millest osavõtt oieks püüanud kujunema unisamaruks elamuseks. Kas ei arata see takt kari, et nooremad üliõpilased veel poie õppinud tunama ülikooli kul asuist, kus kaib teaduslik uurimisöö, mis ka neid peab kaasa tõmoama! Kas ei oie õppetöö neie kujunenud ainult surnud faktide õppimiseks, mis ei oie seotud ranapaeva eluga! Kui meie ise ei tunne huvi ranapaeva suurproueemide vastu, kuicas saame seda arendada oma õpiasies!

Ei saa noutuua vastuvällega, et sessiooni ettekaned, kui tõsised teaduslikud enekanded, on liiga raskest arusaamiseks noortele üliõpilastele, kes alles nakkavad aig-teadmisi omandama. Ülikooli teaduslik sessioon ei oie etteandiasie konverents, kus arutatakse üksikasju, mis poie arusaadavad mitteasjamestite. Ülikooli sessiooni ülesandeks peaks oiea uievaie andmine ülatsust huvitavare aktuaalseie teaduslike probleemide uurimise tulemustest. Suurelt teaduse korüteeidist voime õppida, et seda on võimalik teha nii, et see on arusaadav niistäi üliõpilastele kui ka teadusliku ettevalmistuseia inimestele praktikasi. Kui meie ettekaned neile nõuetele ei vasta, siis sunnib see meid oma tööd reviderima.

Esitatud faktidest tuleb järeldada, et Matemaatika-loodusteaduskonna töö, nii teadusliku uurimistöö osas kui ka õppe- ja kasvatustöö osas vajab parandamist. See paneb suure kohustused kateedrijuhatajatele, veel suuremad aga teaduskonna juhile — dekaanile. Senises palju suuremal määral peab dekaan tungima iga kateedri töösse, läielikult tutvuma kõigega, mis toimub kateedrites, andma juhatus ja pakkuma abi rasketes küsimustes. Täies ulatuses tuleb dekaanil järgneda õpetusele, mille andis seltsimees J. V. Stalin käitiste juhatajatele: „Kul sa oled tehase direktor — sega vahele kõigisse asjusse, tungi kõigesse, ära jäta midagi tähele panemata...“ (Leninismi küsimusi; lk. 291).

Prof. A. Vaga,

Matemaatika-loodusteaduskonna dekaan.

Ainult pidev juhtimine ja kontroll kindlustavad edu

Käesoleval õppeaastal on Matemaatika-loodusteaduskonna õppejõudude ja teenisutajate seas lehvava ideelis-poliitilise kasvatustöö alal saavutatud tõhusaid edusamme. Pidades silmas seltsimees Staiini sõnu, et nõukogude teadlane ei voi olla ainult temaie meeldiva teaduseharu spetsialist, vaid ta peab tundma ka marksistlik-leninlikku teadust ühiskonnast, ühiskonna arenemise seadustest, on teaduskonna kõik õppejõud valinud vastava õppetöö vormi oma ideelis-poliitilise teadikkuse taseme tõstmiseks.

Juhendades EK(b)P Keskkomitee büroo 17. augusti s. a. otsusest TR Ülikooli töö kohta on teaduskonna parteigrupp ja ametiühingu-organisatsioon organiseerinud ka teaduskonnas vastava töö üleülikoolilise parteiõppuse süsteemi piirides.

Peamiseks õppevormiks teaduskonnas on välja kujunenud marksismi-leninismi aluste iseseisv õppimine. Suurem osa õppejõududest on sooviv avaldanud õppida dialektilist ja ajaloolist materialismi. ÜK(b) Partei ajaloo tundmaõppimiseks on moodustatud vastav grupp ning üksikuid seltsimehed õpivad poliitökonomiat, tutvuvad NSV Liidu välispoliitikaga ja kaasaegsete rahvusvaheliste suhetega. Lisaks kuele õppejõule, kes astusid moodunud õppeaastal Marksismi-leninismi Õhtuülikooli, on tänavu lisanud veel seitse seltsimeest. Laborantidele on organiseeritud ÜK(b) Partei ajaloo õppering ning preparaatorid on koondatud poliitkooli.

Kahlemata on organisatsioonilisest küljest tänavu läbi viidud suurem töö kui mullu ning poliitilisest õppusest on haaratud valdav osa teenisutajaid ja kõik õppejõud. Kuid see on ainult asja üks külg. Teisest küljest tuleb parteigruppi ja ametiühingu-organisatsioonil hoolitseda poliit-haridustöö kulgemise eest kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel.

Õppuste käiku jälgides leiame aga siin tõsiseid puudusi ja nimelt kõigepealt iseseisvalt õppijate abistamise ja nende töökäigu kontrollimise osas. Nii ei saa vajalikku abi oma töö organiseerimisel dialektilise ja ajaloolise materialismi iseõppijad. Paljud ettenähtud loengud on ära jäänud lektori

arasoitude tõttu ning ühale teaduskonna rühmate pole seni leitud konsultanti. ÜK(b)P ajaloo iseseisvalt õppijate rühmate on abi osutunud puudulikuks. Korrapäraselt toimuvad sm. Reimani loengud iseseisvalt õppijale ning aitavad palju kaasa iseseisva materjali läbitöötamisel. Korrapäraselt viiakse läbi aga teisi abistamisuritusi, nagu konsultatsioone ja teoreetilisi vestlusi. Konsultandiks on sm. Arhangelski, kuid rühmalikmed ei käi konsultatsioonidel ega voia osa teoreetilistest vestlustest, mis on kahlemata selle rühma töö suureks puuduseks.

Suurem osa Marksismi-leninismi Õhtuülikooli õppivatest seltsimeestest võtab korralikult õppustest osa ning sooritab eksamid täntajaliselt, kuid leidub ka seltsimehi, kes lubavad endale distsiplinirikumusi. Nii ei õiendanud sm-d Tamre ja Rimmel I kursuse arvestust tähtajaliselt, ja sm. Rimmel puudub viimasel ajal ka loenguilt. Samuti õiendas sm. Lepik oma arvestused ja eksamid suure hilinemisega ning käesoleval semestril peagu alati puudub loenguilt.

Paremini kulgeb töö poliitringis ja -koolis. Poliitringi propagandisti sm. Marlandi töö rahuldab täiel määral kuulajaid.

Edukalt kulgeb õppus ka poliitkoolis propagandist sm. Tiido juhatusel, kelle asjalikud arutused haaravad kuulajaid elavasse vestlusse ja kutsuvad esile aktiivseid ja läbimõeldud väljaastumisi sm-te Raapma, Protsini, Henno, Pallase jt. poolt.

Poliitõppuse küsimustega on aga nõrgalt tegelnud teaduskonna parteigrupp ja ametiühingu büroo, kelle side üksikute õpperühmadega on olnud nõrk. Selle tõttu on esinenud vigade likvideerimisel suuri viivitusi. Nii jäi poliitkoolis kolm õppust propagandisti puudumise tõttu vahele, enne kui suudeti asemele määrata uus propagandist. Ainult igapäevane hool ja pidev kontroll tagavad poliit-hariduse võrgu kõigis lülides ettenähtud teemade läbivõtmist ja õppuste läbiviimist kõrgel ideelis-poliitilisel tasemel.

V. Matin,

Matemaatika-loodusteaduskonna parteigrupi organisator.

Aktiivsus poliitinformatsioonitunnis on ideelis-poliitilise teadikkuse mõõdupuu

Suurt tähtsust üliõpilaste silmaringi laiendamisel ja poliitiliste teadmiste tõstmisel omavad poliitinformatsioonitunnid. Nende teoreetilise taseme tõstmiseks on pandud kehtima kord, kus õppejõud teeb vastava ettekande, mida võivad täiendada ja parandada üliõpilased sõnavõtude osas. Seda võimalust on üliõpilased ka oht-rasti kasutanud.

Kuid matemaatikute, mehhaanikute ja astronoomide grupis vanematel kursustel esineb aga niisugune nähtus, et poliitinformatsioonitunnides, mida juhib vanemõpetaja Lepik, osutuvad sõnavõtjaiks enamasti ainult ühed ja samad üliõpilased (Müürsepp, Lumiste, Hion). Eriti armastavad vaikida viienda kursuse kursusevanemad Tamm ja Telve, kes poliitinformatsioonitunnides poevad tagumistesse pinkidesse ja seal tegelevad kõrvaliste asjadega. See laseb oletada, et tegeldakse vähe nõukogude ajakirjandusega või suhtutakse koguni vaenulikult sellesse. See on aga täiesti väär suhtumine, sest iga õige nõukogude üliõpilane peab hoolitsema selle eest, et ta pidevalt püsiks kursis sise- ja välis-poliitiliste sündmustega ja oskaks õigesti orienteeruda neis küsimustes.

H. Aavik,

Matemaatika-loodusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Püüame päevast päeva parandada tööd noorsoo kasvatamise alal

Matemaatika-loodusteaduskonnas on eriti tähtis, et üliõpilased õigesti oskaksid orienteeruda ideoloogilistes küsimustes. Seda vajadust kriipsutab eriti teravalt alla olukord kapitalistlike maade teadlaste juures bioloogiateaduste alal, samuti seal esinev füüsikaline idealism. Õige seisukoha nähtuste selgitamiseks annavad üliõpilastele kätte juba õppejõud.

Kuid üliõpilaste ideelis-poliitilise teadikkuse taseme tõstmiseks ei piisa ainult loengute kuulamisest ja nende äraõppimisest. Tõsi küll, põhilised teadmised marksismi-leninismi alal saadakse siiski marksismi-leninismi loengul ja seepärast on tingimata noutav, et ka Matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilased kuulaksid pidevalt mainitud aine loenguid ning süstemaatiliselt töötaksid aine omandamisel.

Kõrge ideelis-poliitilise taseme saavutamiseks on aga tarvis pidevalt lugeda ajalehti, et olla kontaktis välispoliitiliste sündmustega. Üldiselt loevad meie teaduskonna üliõpilased pidevalt ajalehti, kuid kahjuks leidub üliõpilasi ja isegi kommunistlike noori, kes ei leia selleks aega, et lugeda lehte, nagu näiteks sm. Ismit matemaatikaosakonna I kursusel.

Kõige ilmekamalt ilmneb üliõpilase ideelis-poliitiline tase poliitinformatsioonitunnis. Ideelis-poliitiliselt arenenud üliõpilane on poliitinformatsioonitunnides aktiivne ja võtab tööst elavalt osa. Sel-

line on näiteks olukord füüsika II ja III kursusel. Selles grupis tekib alati väga elavaid sõnavõtte. Ometi leidub siingi neid, kes poevad teiste selja taha, et tegeida kõrvaliste asjadega.

Tähtsat osa meie teaduskonna üliõpilaste ideelis-poliitilise taseme tõstmisel etendab Üliõpilaste Teadusliku Ühingu füüsika-matemaatikateaduste osakond, mille ringides teemade käsitlemisel pööratakse suurt tähelepanu ideelis-poliitilisele küljele. Mis puutub aga bioloogia-geograafiaosakonda, siis peab mainima, et seal pole vastavate küsimustega küllaldaselt teadeldud.

Hiljuti toimunud komsomolikoosolekul lubasid peagu kõik kommunistlikud noored astuda marksismi-leninismi teadusliku ringi liikmeks, kuid vastava ringi asutamiskooosolekul olid neist vaid mõned üksikud. See on väga häiriv fakt. Kommunistlikud noored peavad pidama oma sõna ja olema organiseerimata noortele eeskujuks.

Ideelis-poliitilise taseme tõstmise alal esineb meie teaduskonnas veel palju puudusi, kuid me taotleme seda, et olukord pidevalt paraneks ja meie teaduskond annaks ideelis-poliitiliselt teadikke spetsialistidele.

K. Rebane,

ELKNÜ Matemaatika-loodusteaduskonna algorganisatsioon sekretär.

Töö teaduslikus ringis peab üliõpilasi kasvatama nõukogude rahva teenimise vaimus

Ideelis-poliitiline töö ÜTÜ osakogu on füüsikaringil, kelle raamatukogu sisaldab umbes 350 köidet uuemat kirjandust erialase ja poliitilise kirjanduse valdkonnast. Tõsist tänu võlgneb ring raamatukogu komplekteerimisel füüsika kateedri juhatajale dots. A. Mitile ja teistele selle täiendamiseks osavõtnud füüsika kateedri õppejõududele (prof. Kipper, dots. Keres, vanemõpetaja Kard jt.). Nõukogude raamatu levitamise hoogtöö liinis viidi ka kõigis ringides läbi ekskursioonid Ülikooli Pearaamatukogusse.

Osakonna ringide ettekannete temaatikas on leidnud käsitlemist küsimused, nagu matemaatilised loogikast (J. Hion), matemaatika parteilisusest (J. Kull). Füüsikaringi liige, kommunistlik noor E. Kask töötab lisaks erialasele temaatikale pidevalt ideoloogiliste küsimuste alal (auhinnatöö rahvusküsimuste alalt moodunud õppeaastal, valmiv töö „Kodanlik nationalism ja internatsionalism“ jm.). Ideoloogilisi küsimusi on käsitletud ringi töökoosolekul ka õppejõud dots. A. Mitt.

Vaatamata mõningatele saavutustele ja üksikute inimeste püüetele ei saa olukorda selles osas pidada rahuldavaks. Nii puudub veel praegugi juhendaja J. Kulli tööle „Füüsikalist idealismi põhjustavaist tegureist ja olukorrast Tartu Riiklikus Ülikoolis“. Erialaste kateedrite õppejõud ei pea endid küllalt kompetentseteks juhendama filosoofilisi töid, kuid samal ajal tuntakse vastavasisuliste teemade vastu suurt huvi ja vajadust.

Võrreldes meie tööd vennisvabariikide vanemate ülikoolide üliõpilaste teaduslikes ühingutes tehtava tööga ideelis-poliitilise töö alal peame tunnustama, et oleme kaugele maha jäänud tööde ideoloogilise kvaliteedi osas. Meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu suurimaks ülesandeks käesoleval momendil on saavutada ideelis-poliitilise töö nõutav tase. Selle ülesande täitmisel ootame abi õppejõududest, kateedritelt, kuid eelkõige komsomoli-organisatsioonilt.

H. Toomel,

ÜTÜ füüsika-matemaatika osakonna nõukogu esimees.

Eksamisessioon on ukse ees. Õiendagem eksamid õigeaegselt ja hästi!

Mittestatsionaarsele õppetööle rohkem tähelepanu!

3. jaanuaril algab meie järjekordne õppe- ja eksamisessioon mittestatsionaarsetele üliõpilastele. Eelseisvatele sessioonile on oodata üle 300 üliõpilase, s. t. rohkem, kui on olnud osavõtjaid ühelgi eelmisel sessioonil. Samaaegselt pole ühegi sessiooni ettevalmistus nõudnud kaugõppeosakonnali nii suuri pingutusi kui eelseisvat.

Kuni kõrge viimase ajani on mittestatsionaarne õppetöö püüdnud leppima teisejärgulise kunaga ja õige tagasihoidlike võimalustega meie ülikooli süsteemis. Meie kareedrid pole ikka veel lantil saanud teatavast üleolevast suhtumisest kaugõppeoskonnali. Ülikooli majandusaparatuur on tihtipeale mittestatsionaarsetele „väikese venna“ vajadusi tähelepanemata jäänud. Kaugõppeosakond ise on materjalide laiasisulisusega üliõpilastele lubamatult hinnanud, mille peale üht või teist hoopis saama jäänud. Metodilise juhendamise ja muude materjalide kvaliteet on panarihti jäänud veel õige palju soovida jne. Ümelt õpib meie kaugõppeoskonnali palju vabariigi vastuvõtu tootajaid narduse, haiguse, kuniuri jne. ajal, kes teadlikult, täie tõsidusega ja hoolega suhtuvad oma kvalifikatsiooni tõstmisse, nagu ajaloo-keeleeaduskonnast seltisimehed A. Kotkas, (V k.), K. Saks (III k.); Õigusteaduskonnast A. Freiberg (IV k.), S. Maanuri (II k.); Matemaatika-loodusteaduskonnast L. Rohupõld (III k.) ja paljud teised.

1950. a. jaanuaris võib kaugõppeosakond vastu ka Põllumajandusteaduskonnast 50 uut üliõpilast, kelledest enamik on suure erialase staaziga ja teeb tänuväärst tööd meie vabariigi põllumajanduse taseme tõstmiseks.

Kõik see kohustab kaugõppeosakonda, teaduskondi ja kateedreid täie tõsiduse ja vastutustundega suhtuma eelseisva sessiooni läbiviimisse. Juhendava loengud mittestatsionaarsetele

üliõpilastele olgu eriti hästi ja põhjalikult ette valmistatud ja läbi mõeldud. Kuna nad on surutud väga lühikesse ajavahemikku, siis peavad õppejõud osutama leidlikkust, et pakkuda vastava õppeaine kõige olulisemad lühiküsimused, tuues seejuures kõige tüüpilisemad ja veenvamad näited, ning mis eriti tähtis: andma marksistlik-leninliku teaduse meetodi, Tuleb kõige otsustavamalt võidelda üldisõnalisuse, „tutvustava“ vestluselaadi vastu loengutel, mis ei nõua õppejõut küll mingit ettevalmistust vaeva, kuid mis ei anna ka õppijale midagi. Loengud mittestatsionaarsetele seisku kõrgel ideelis-poliitilisel ja teaduslikul tasemel. Õppejõud püüdku viia kuulajaid oma isiklikult uuritavate probleemide valdkonda, kus neil on õelda originaalseid mõtteid, avaldada uusi seisukohti.

Eksamitel ja arvestustel ei tohi ühelgi juhul esineda programmitõve maldaidamist, mingisuguseidki mõõndusi võrreldes statsionaarsetega.

Statsionaarselt üliõpilastelt ootavad mittestatsionaarset seltisimehelikku suhtumist, abivalmidust, konseptide, raamatute kasutamise võimalust ja muud abi. Tuleb otsustavalt häbiposti naelutada selline nähtus, mis esines mõõndunud suvisel sessioonil, mil Ülikooli ja Pioneerit tänava ühiselamu naisüliõpilased ei tahtnud lasta mittestatsionaarset üliõpilasi nulle ülikooli administratsiooni poolt määratud ruumidesse. Seltisimehed kodanlik-egoistliku suhtumise vastu võtab ülikooli juhtkond kõige otsustavamad abinõud tarvitusele: kuni ühiselamust kõrvaldamiseni. Ühiselamute komandandid ja vanemad peavad püüdma vastu tulla mittestatsionaarset üliõpilaste õlgustatud nõudmistele, valvama selle üle, et tubades oleks valgus, et nad oleksid soojad ja koristatud. Eriti tuleb hooli kanda selle eest,

et valitseks nõutav vaikus ja peetaksi kinni kodukorrast.

Aasta-aastalt paranevad mittestatsionaarse õppetöö tingimused. Nii on 1949. a. vältel ilmunud terve rida õpikuid ja õppevahendeid eesti keeles, nagu J. M. Tronski „Antiiikirjanduse ajalugu“, V. V. Struve „Vana-Idamaade ajalugu“, T. Liviuse XXI rmt. tekst koos sõnastiku ja kommentaaridega, J. Silveti Inglise-eesti sõnaraamat (2. trükk); 1950. a. ilmub G. Kangro „Kõrgem algebra“ jt. teosed.

Peale üldainete erialaste loengute kavaiseb kaugõppeosakond sel sessioonil esmakordselt organiseerida ka plaanipärasemat ideelis-poliitilist kasvatust ja ühiskondlikku suunamist. Nii on 3. jaanuaril kõigile mittestatsionaarsetele üliõpilastele ette nähtud sm. Vasiljevi loeng intelligentsi osast looduse ümberkujundamise sialinliku plaani täitmisel Eesti NSV-s ja sm. L. Rootsi loeng välispoliitilisel teemal. Peale selle on ette nähtud läbi viia pareri- ja komsomoli-aktiivi nõupidamine.

Kaugõppeosakond pöördub kõigi mittestatsionaarsete üliõpilaste poole, nõudes neilt ranget töödistsipliini, et ei esineks hilineemist, enneaegset ja omavoliist lahkumist sessioonilt, pealiskaudset suhtumist õppetöösse, et kasutataks maksimaalselt ära sessiooni määratud aeg. Nagu varemgi on mittestatsionaarsete üliõpilaste käsutuses ülikooli raamatukogud ja laboratooriumid. Seltisimehed üliõpilased, kasutage rohkem konsultatsioone, looge sõbralik kõhtkontakt statsionaarsete üliõpilastega, samuti ka kateedritega. Mittestatsionaarne õppetöö pidagu sammu statsionaarsetega, tõusku temaga käsikäes uuele, kõrgemale tasemele!

Ed. Ertis,
kaugõppeprorektor.

Näiriöö unenäod

Uus aasta toob ikka midagi uut; see on saanud juba nagu aksioomiks. Sellepärast nähaksegi näiriöö igasuguseid unenägid — eeskätt selle täitumise, mis on kõige rohkem „südame peal“.

Meiegi ülikooli kollektiivi liikmed näevad sel tähtsal ööl und. Mida nimelt, seda katsumegi ennustada.

1) TRÜ õppejõud:
Rektor on andnud järgmisesisulise käskkirja: „Alates 1950. a. 1. jaanuarist keelan korraldada rohkem kui neli koosolekut päevas, kusjuures ükski koosolek ei tohi kesta üle viie tunni, sel põhjusel, et õppejõududel piisaks aega loengute ettevalmistamiseks ja et ei lonkaks teaduslik töö.“

2) TRÜ haldusprorektor:
Keemiahoone on niivõrd valmis, et pole tarvis pista enam kuhugi nõõnõelagi, klubi on lõpuks korralikult remonditud ja laitmatult sisustatud — ükselingsid omal kohal, ahjud, korstnad sirgeks aetud, seinad, laed valgeks tehtud ning värvitud põrandal tugiöölide ja diivanide vahel lamab mummuvaip; palgamaksmine on juba kole hästi organiseeritud, nii et õppejõudu-

del, kaitel rahakotis on ämblikuvõrgud, ei tarviise enam üle kahe-koime päeva uksteise järele saapas seista.

3) Õiguslooskonna ainsuke doktorikraadi professor:
Tema isikliku teadusliku töö plaanis viimase viie aasta jooksul esinenud redigeerimisalased tööd muutuivad juba 1950. a. monograafiaks, nagu see peabki olema.

4) tavaline üliõpilane:
1950. a. ei üliera pakutavate loengute arv 50 tundi nädalaks, järelikult ei ole see arv kõrgem kui 15 tundi üle lubatud normi.

5) korralik üliõpilane:
Piibupopsutajaid ei ole loengute vaheaegadel enam auditoriumis ja arvuitt mahajäetud paberossioosid ei leoa auditoriumi inventariobjektidel; laudadel ja toolidel pole saapajägi ega mõike; kogu auditoriumi-rahvas on õigel ajal kohal ja colloquium loengu ajal puudub.

6) Eesri ajaloo aspirandid:
Hiljemalt kuue aasta pärast, alates 1. jaanuarist 1950. a., on kõigil aspirantidel dissertatsioonitööd tiptip valmis.

PEAHOONE KORIDORIS

Komöödia 2 vaatuses

Koht: Tartu Riikliku Ülikooli peahoone koridor. Aeg: 28. detsembril 1949. a.

Osalised: üliõpilased A ja B, C ja D, keegi tundmatu.

I vaatus

A ja B

(Tulevad vasakult poolt)

A.: Kas maskeraad ikka tuleb?
B.: Tuleb.
A.: Millises auditoriumis?
B.: Kuidas auditoriumis! Mis sa mõitled! — Aulas.
A.: Ja aula dekoreeritakse?
B.: Dekoreeritakse.
A.: Kes dekoreerib?
B.: Kunstnike Liidu dekoratelle.
A.: Ja seegi koridor dekoreeritakse?

B.: Misjaoks? Kõl bab praeguste- gi dekoratsioonidega maskeraadi- saali esruumiks.
(Kaovad paremale poole)

II vaatus

C ja D

(Tulevad paremalt poolt)

C.: Vaata, vaata! Üks inimene loeb TRÜ seinalehte!
D.: Oi, sa imetegi! Loeb küll!
C.: Argem eksitage! (Peatab D) Viimatu läheb seegi minema.
D.: On vist ikka põhjust lugeda ka. Komandant rääkis, et sekretär oievat taie ütelnud, et masinakir- jutaja pidavat üht artiklit tõesti lugemisaariliseks.
(Laanduvad aeglaselt paremale poole)

Aktiviste ootavad vastutusrikkad ülesanded

Läheneb eksamisessioon. Eksamite edukas õiendamine kerkib päevakorda tähtsaima ülesandena. Seoses sellega omandab eriiise tähtsuse konsultatsioonidest osavõtmise küsimus.

Kuigi semestri vältel loengutega paraliieeselt toimusid ka konsultatsioonid kogu kursusele, siis nüüd oleks vajalik korraldada konsultatsioone väiksematele rühmadele ja üksikutele üliõpilastele. Konsultatsioonid on väga vajalikud veel eksamisessiooni ajari.

Edasi on väga oluline, et üliõpilased oskaksid ja saaksid eksamisessiooni kestel ratsionaalselt kasutada oma aega. Sellest seisukohast lähtudes on kindlaks määratud mitte ainult eksamitele ilmumise tähtpäevad, vaid ka kellajaad. Rühmades, kus seda senini veel pole tehtud, tuleks seda kiiremas korras teha.

Töö tõhustamiseks ja eksamisessiooni hea kordamineku kindlustamiseks on sisse seatud üleülikoolilises ulatuses aktivistide kontrollpostid. Kui see süsteem oli mõõdnud õppeaastal läbi viidud vaid üksikus teaduskondades, siis lähtedes saadud kogemustest ja selle ürituse soodustavast mõjust, ra-

kendatakse seda vahendit saabuval sessioonil igas teaduskonnas, igas rühmas.

Sel aastal üldises korraides on tehtud teatav muudatus: kui eelmisel aastal aktivist oli määratud kogu päevaks, siis sel sessioonil aga määratakse aktivist vaid 2—3 tunniks. Nii sooritab aktivist eksami esimesena ja jääb siis jälgima eksamite sooritamist seni, kuni järgmine aktivist on oma eksami sooritanud. Selle aja vältel märgib aktivist üles eksami sooritanute nimed, hinded ja annab saadud andmed üle järgmisele aktivistile. Eksamit jälgiv aktivist peab olema varustatud sel päeval eksamit õiendama soovijate nimestikuga, kuhu on märgitud 1) teaduskond ja kursus; 2) aine, milles eksam toimub ja õppejõu nimi; 3) üliõpilaste nimed, kes antud tähtpäeval ja vastaval kellajaal on kohustatud ilmuma eksamile teatud aines; 4) iga üliõpilase eksamile ilmumise aeg; 5) eksamil saadud hinne; 6) aktivisti nimi, kes jälgib eksamit.

Antud päeva viimane aktivist viib mainitud nimekirja pärast eksami lõppu ELKNO TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komitee ühisele korrapidajale.

Eksami ebaõnnestumise puhul tuleb lisada lühike seletus selle põhjuste kohta.

Aktivist peab jälgima, et kõik antud kuupäevaks eksamile registreerunud üliõpilased ilmuksid eksamile neile määratud kellajaal või esitaksid puudumist vabandavad dokumendid õigeaegselt. Kui aga mõni üliõpilane ei ilmu eksamile talle ettenähtud kellajaal, kaotab ta õiguse eksami sooritamiseks sel tähtpäeval.

Esinenud puudustest tuleb aktivistidel viivitamatult informeerida ELKNO TRÜ komitee ja TRÜ Ametiühingu komitee ühist korrapidajat.

TRÜ üliõpilased!

Eelolev eksamisessioon näitab, kuidas on teostatud ülesanded õppetöö alal mõõdnud semestril. Seepärast alidake, et olete koos tööõ õppejõududega sooritanud oma ülesande hästi. Olgu eksamihinnete tabelis ainult head ja väga head hinded! Selleks indu ja jõudul!

V. Roonurm,

ELKNO TRÜ komitee õppetööksektori juhataja.

Sotsialistlik võistlus ajakirjanduse tellimise alal

Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna I kursusel viidi edukalt läbi ajakirjanduse tellimine 1950. aastaks. Üliõpilased on aru saanud bolševistliku ajakirjanduse tähtsusest nõukogude noorsoo kasvatamisel ning tellisid hulgaliselt ajalehti ja ajakirju.

Sotsialistliku võistluse organiseerimine ajalehede tellimises kursuse kahe grupi vahel andis häid tulemusi. Kõik 25 üliõpilast tellisid ajalehte „Tartu Riiklik Ülikool“, milline ajaleht, kajastades meie elu ja tegevust, ei tohi puu-

duda ühegi nõukogude üliõpilase töö- laualt.

Tellitud on rida teisigi ajalehti, nagu „Noorte Hääl“, „Sirp ja Vasar“, „Edasi“ jne. Eriti aktiivsed ajalehede tellijad on üliõpilased V. Põldsepp, H. Miit, K. Puusepp, S. Ellersee, H. Pilliste, E. Saluvee jt. Kõik kursuse kommunistlikud noored võtsid endile aukohustusseks tellida uueks aastaks ajaleht „Noorte Hääl“.

V. Paris,

Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Kuidas me võtame vastu uut aastat

Saabuvat uut aastat võtab meie ülikooli kollektiiv vastu väärilise pidulikusega. Keskseks ürituseks kujuneb siin uue aasta vastuvõtuks korraldatav suur maskeraad kõigile õppejõududele, üliõpilastele ja teenistujatele. Maskeraad toimub ülikooli peahoones 31. detsembril algusega kell 21. Peokavas on hulk mimesuguseid isetegevusetekandeid ja mängu, samuti tuleb kohale näarivana. Pääs maskeraadile on tasuta — üliõpilaspileti või töö- tõendi ettenäitamisel.

Akadeemilise Naiskooi tööst

TR Ülikooli klubi üks suuremaid isetegevuskollektiive on Akadeemiline Naiskoo, kelle liikmete arv ulatub saja viiekümneni, millega meie koor osutub suurimaks naiskooiks Nõukogude Eestis.

Käesoleva õppeaasta kevadsemestril on Akadeemilise Naiskooi tööplaanis suur kontserdimatk Leningradi, et tutvustada eesti laulu kangelaslinnas ja luua sõprussidemeid vennasrahva ülikooliga. 1950. a. suvel toimub XIII üldlaulupidu kujuneb suuremaks ürituseks kogu vabariigis, millest ka Akadeemiline Naiskoo täies koosseisus osa võtab. Ettevalmistusi koorile ühtlase riietuse valmistamiseks teeb sm. G. Reiman.

Kuid Akadeemilise Naiskooi töös on seni esinenud terve rida puudusi. Eriti valus on distsipliini küsimus koori harjutustel ja koosolekutel. Koori üldkoosolekul 12. detsembril esitatud juhatare aruandest ilmnes, et puudumine on liialt suur. Halvemaks häälerühmaks osutus I soprani häälerühm, kus puudumisprotsent on 25; parima häälerühma (II aldi) puudumisprotsent on 13, mis ka on lubamatult kõrge. Korralikemaiks lauljais, kes kordagi pole proovidell puudunud, on L. Lipstahl, S. Pärnamägi, A. Jaomets, V. Läti, L. Roth, M. Schmidt jt. Kuid on terve rida seltisimehi, kes kuni 50% ja veel enamgi on lauluharjutustelt puudunud. Selliste nähtuste likvideerimiseks võttis koori

juhatus koos kommunistlike noorte aktiiviga vastavad abinõud tarvitusele. Ühisel koosolekul kuulati ära puudumise põhjused ja tehiti vastavad jaardlused. Põhjuseata puudujad, nagu M. Kõrv, V. Tamm jt., koorijuhatus kustutas koori nimekirjast.

Paralleelselt distsipliini tõstmisega on Akadeemiline Naiskoo arsunud tõstmata ka oma liikmete ideelis-poliitilist teadlikkust. Nii toimus naiskooi algatusel akadeemiliste kooride ühine aktus seltisimees Stalini 70. sünnipäeva tähistamiseks. Repertuaarigi on naiskooor sel aastal täiendanud nõukogulike lauludega.

A. Pärss,

Akadeemilise Naiskooi esimees.

ÕIENDUS

„...raviosakonna V kursuse 9. ja 10. rühmas ja stomatoloogia osakonna III kursusel.“

Vastutav toimetaja J. Feldbach

Tellimine nr. 2834